

Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallinen suunnitelma

16.9.2022

soite

Maailman megatrendit:

väestön ikääntyminen - kustannuspaineet - vastakkainasettelu - turvattomuus - ilmastonmuutos - digitaalisuus - perheiden hyvinvointi

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta - Ihmiselle

Missio

Visio
Suomen toimivien hyvinvointialue

Arnot

Arvostava
kohtaaminen

Rohkeus

Turvallisuus

Osallisuus

Vaikuttavuus

Yhden-
vertaisuus

Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallinen suunnitelma

SISÄLLYSLUETTELO

1. Konseptisuunnitelma lyhyesti.....	3
2. Konseptisuunnitelman toteutus.....	4
3. Lähtökohdat.....	8
3.1 Matkalla kohti Keski-Pohjanmaan hyvinvointialuetta.....	8
3.2 Kokkolaan toiminnallisesti kestävä ja kustannustehokas palveluverkko.....	9
3.3 Muutosajurit ja kehityssuunnat vaikuttavat tulevaisuuden palveluntarpeeseen	11
3.4 Tavoitteena tarjota terveet ja toimivat tilat kaikille toimijoille	14
3.4.1 Yhdessä laaditut periaatteet ohjaavat suunnittelua.....	18
3.5 Selvitys rakentamisen lähtötilanteesta ja kiinteistöjen nykykunnosta	20
3.5.1 Terveystie 1	20
3.5.1.1 Kuntoarvio ja PTS	21
3.5.1.2 Kuntotutkimus ja AHA-kartoitus.....	22
3.5.2 Pääterveysasema	25
3.5.3 Pohjatutkimukset	25
3.5.4 Muut	26
3.6 Toiminnalliset kustannukset.....	27
4. Tulevaisuuden SOTE-keskussuunnitelma	28
4.1 Siirtyvien toimintojen avaintiedot	28
4.1.1 VASTAANOTTOPALVELUT.....	32
4.1.2 KUNTOUTUSPALVELUT.....	35
4.1.3 SUUN TERVEYDENHUOLTO	39
4.1.4 PERHEKESKUSPALVELUT	43
4.1.5 VAMMAISPALVELUT	49
4.1.6 AIKUISTEN SOSIAALIPALVELUT	52
4.1.7 IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT.....	54

4.1.8 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIENTEN PALVELUT	56
4.1.9 LASTENPSYKIATRIA.....	57
4.1.10 SAIRAALAKOULU	60
4.1.11 MUUT SIIRTYVÄT TOIMINNOT	61
4.2 Vaihtoehdot toimintojen sijoittumiselle	62
4.3 Sote-palvelujen uudisrakennus	63
4.3.1 Siirtyvät toiminnot	63
4.3.2 Tilatarve.....	65
4.3.3 Arkkitehtoniset lähtökohdat	66
4.3.4 Sijoittuminen	69
4.3.5 Kustannusarvio.....	70
4.3.6 Muut huomioitavat	71
4.4 Uudistettu ja peruskorjattu Terveystie 1	71
4.4.1 Siirtyvät toiminnot	71
4.4.2 Tilatarve.....	73
4.4.3 Sijoittuminen	74
4.4.4 Kustannusarvio.....	75
4.4.5 Muut huomioitavat	75
5. Yhteenveto	76
6. Liitteet	77
Liite 1: Tilaohjelmat: Sote-palvelujen uudisrakennus ja Terveystie 1	78
Liite 2: Vuoden 2022 henkilöstömäärät ammattiryhmittäin	79
Liite 3: Tarkempi kooste tarkastelluista yksiköistä.....	82
Liite 4: Tarkempi kuvaus tiimimallin toiminnasta	83
Liite 5: Terveystie 1 kuntotutkimus ja AHA-kartoitus	84

Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallinen suunnitelma

1. Konseptisuunnitelma lyhyesti

”Konsepti on valitun strategian toteuttamiseen vaadittavien toimenpiteiden kirkastus. Konsepti voi toimia eräänlaisena tiekarttana tekijöille, koska konsepti kiteyttää sen mihin pyritään.”

Tässä dokumentissa on kuvattu Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallinen suunnitelma, joka on laadittu keväällä 2022 osana Kokkolan Sairaalanmäen kiinteistöstrategiaa.

Kiinteistöstrategian tavoitteena on laatia Sairaalanmäen kokonaiskehittämiseksi pitkän tähtäimen suunnitelman, jotta sote-palveluiden tarvitsemat uudet tilat osataan sijoittaa ja mitoittaa tontilla myös pitkän aikavälin näkökulmasta kokonaistaloudellisesti järkevään paikkaan.

Sote-palveluiden osalta tavoitteena on tuoda hajallaan sijaitsevat ja uusia tiloja tarvitsevat Kanta-Kokkolan sote-palvelut lähemmäksi toisiaan, ja aloittaa uusien tilojen rakentaminen viimeistään v. 2024. Myös Sairaalanmäellä osa nykyisistä tiloista on tulossa tiensä päähän seuraavien 10–20 vuoden aikana, joten alueen kehittämiseksi oli ajankohtaista laatia pitkän aikavälin kiinteistöstrategia.

Tässä Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallisessa suunnitelmassa kuvataan tarkemmin SOTE-keskushankkeen lähtökohdat niin strategisesta, toiminnallisesta kuin kiinteistöjen tilanteen näkökulmasta. Dokumentissa avataan myös mitä ja millaista sote-toimintaa Sairaalanmäelle on siirtymässä, ja miten sote-palvelut on suunniteltu sijoitettavan joko alueen nykyisiin tai sinne rakennettaviin rakennuksiin. Kuvaus tulevaisuuden SOTE-keskus suunnitelmasta pitää sisällään myös tarkemman kuvauksen siirtyvien sote-palveluiden tilatarpeista ja niille suunnitelluista tiloista sekä näihin tietoihin perustuvan arvion hankkeen investointikustannuksista. Suunnittelun lähtökohdat ja valmisteluvaiheessa tehdyt selvitykset sekä suunnittelun tueksi koottu / tuotettu materiaali on kuvattu kappaleessa 3, ja nämä tiedot ovat toimineet kappaleessa 4 esitetyn suunnitelman pohjatietona.

2. Konseptisuunnitelman toteutus

Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallisen suunnitelman valmistelua on ohjannut Kokkolan Sairaalanmäen kiinteistöstrategian ohjausryhmä, joka on muodostunut Soiten ja suunnittelun toteutuksesta vastaavan asiantuntijaryhmän edustajista. Soiten edustajiksi ohjausryhmään nimettiin Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisesta vastaavat henkilöt. Kevään 2022 aikana ohjausryhmä on kokoontunut yhteensä 5 kertaa.

Kokkolan Sairaalanmäen kiinteistöstrategian ohjausryhmä (vuonna 2022):

Minna Korkiakoski-Västi	Toimitusjohtaja	Soiten edustaja
Pirjo Dabnell	Johtajaylilääkäri	Soiten edustaja
Piia Kurikkala	Johtajaylihoitaja	Soiten edustaja
Tarja Oikarinen-Nybacka	Sosiaalihoitaja	Soiten edustaja
Pasi Hämäläinen	Talousjohtaja	Soiten edustaja
Pekka Nevanperä	Tekninenjohtaja	Soiten edustaja
Tuula Rajaniemi	Terveyspalvelut toimialuejohtaja	Soiten edustaja
Lotta Seppinen	Terveyden ja sairaanhoidon vastaava vs. toimialuejohtaja	Soiten edustaja
Marko Yli-Rantala	Rakennuttamisjohtaja	A-Insinöörit Rakennuttaminen edustaja
Tuula Anttila	Projektipäällikkö	A-Insinöörit Rakennuttaminen edustaja
Fredrik Herse	Senior Partner	NHG edustaja
Henry Pesonen	Director	NHG edustaja

Suunnitelman tilatarveselvityksestä, siihen liittyvästä toiminallisen suunnittelun tuesta ja kiinteistöjen kuntoselvitysten läpikäynnistä ja tilaamisesta ovat vastanneet Nordic Healthcare Group (NHG) ja A-Insinöörit Rakennuttaminen (A-ins) edustajineen vuonna 2022. Alustavasta arkkitehtisuunnittelusta on vastannut A-Insinöörit-konserniin kuuluva arkkitehtitoimisto AW2-arkkitehdit (AW2). Tehtyjen

toimeksiantojen toteutuksesta on vastannut Fredrik Herse, Senior Partner (NHG), Marko Yli-Rantala, Rakennuttamisjohtaja (A-ins) ja Kyösti Meinilä, arkkitehti (AW2).

Ohjausryhmän lisäksi Kokkolan Sairaalanmäen kiinteistöstrategian ja SOTE-keskus suunnitelman laadintaan liittyvän toimeksiannon tukena on toiminut hanketyöryhmä, jonka tehtävänä on ollut a) ohjata asiantuntijoiden toimeksiannon tehtäväsisältöä, laajuutta ja suorittamista, b) valmistella hankkeen ohjausryhmän kokousten sisältöä ja c) tukea hankkeen päätöksentekoprosessia. Hanketyöryhmässä on ollut edustettuna kiinteistöstrategia 2040-hankkeen kaikki osapuolet; tilaaja, käyttäjät ja suunnittelun toteutuksesta vastaavat asiantuntijat. Hanketyöryhmä on kokoontunut kevään 2022 aikana yhteensä 10 kertaa ja se on lisäksi vastannut hallitusinfon 1.4. ja valtuustoinfon 12.5. valmisteluista.

Tilaajan ja käyttäjien edustajina hanketyöryhmässä ovat toimineet (vuonna 2022):

Pirjo Dabnell	Johtajaylilääkäri	ESH-työryhmä
Tarja Oikarinen-Nybacka	Sosiaalijohtaja	SOTE-työryhmä
Pasi Hämäläinen	Talousjohtaja	ITEK-työryhmä
Pekka Nevanperä	Tekninen johtaja	ITEK-työryhmä
Tuula Rajaniemi	Terveyspalvelut toimialuejohtaja	ESH-työryhmä

Hanketyöryhmään valitut edustajat ovat vastanneet myös oman vastualueensa osalta suunnittelutyöryhmien ohjauksesta.

Kiinteistöstrategian valmisteluun liittyviä suunnittelutyöryhmiä on kaiken kaikkiaan kolme; SOTE-keskuksen (SOTE), erikoissairaanhoidon (ESH) sekä infran ja tekniikan (ITEK) suunnittelutyöryhmät. Työryhmien tehtävänä on ollut tukea ja ohjata suunnittelun toteutuksesta vastaavia asiantuntijoita niin toiminnallisessa / teknisessä kuin tilankäytön suunnittelussa.

SOTE-keskuksen suunnittelutyöryhmä (SOTE-työryhmä) on koottu Soiten sote-palveluiden käyttäjien edustajista. Kevään 2022 aikana työryhmä on kokoontunut säännöllisesti – yhteensä 10 kertaa.

Käyttäjien edustajat SOTE-työryhmässä (vuonna 2022):

Tarja Oikarinen-Nybacka	Sosiaalijohtaja
Veronica Joskitt	Vammaispalvelut
Hanna Saarinen	Vanhusten avopalvelut ja palveluohjaus
Marja Paananen	Aikuisten sosiaalipalvelut
Marita Hakala	Yleislääketiede ja geriatria
Minna Lönnbäck	Perhekeskuspalvelut
Jaakko Kosonen	Lasten ja nuorten psykiatrian palvelut
Tero Varila	Kuntoutuspalvelut
Marita Silvander	Suun terveydenhuolto
Markku Vähähyyppä	Kokkolan ja Kruunupyyn vastaanottopalvelut
Lauri Tunkkari	Tilahallintapäällikkö
Sebastian Finnälä	Suunnittelukoordinaattori

Suunnittelutyöryhmän edustajat ovat myös osallistaneet vastualueeltaan muita henkilöitä ja koonneet heiltä tarvittavia lähtötietoja, kun Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen suunnittelu on suunnittelun tässä vaiheessa sitä edellyttänyt. Kaiken kaikkiaan kevään 2022 aikana SOTE-keskus suunnitelman laadintaan varten on tehty yhteensä 18 käyttäjähaastattelua ja siirtyvien toimintojen tilatarpeita ja -suunnitelmaa on validoitu yhdessä Soiten sote-palveluiden käyttäjäedustajien kanssa yhteensä 20 toimintakohtaisessa työkokouksessa.

SOTE-keskus suunnitelman osalta kevään tavoitteena on ollut 1) palvelutarpeen ennusteen laadinta, 2) sote-palveluiden uusien toimintamallien määrittely ja niiden vaikutusarvioiden laadinta, 3) uuden sote-keskuksen sekä Terveystie 1-kiinteistön tilatarpeen määrittäminen ja tilaohjelman laadinta tulevaisuuden palvelutarve huomioiden, ja 4) investointivaihtoehtojen kuvaaminen kiinteistöstrategian laadinnan tueksi.

SOTE-keskus suunnitelman ja siihen liittyvän valmistelutyön on haluttu olevan myös linjassa jo tehtyjen ja käynnistymässä olevien muiden sote-keskustoimintaan vaikuttavien alueellisten ja kansallisten hyvinvointialuevalmisteluun liittyvien suunnitelmien kanssa, joten Kanta-Kokkolan sosiaali- ja terveystalvelujen toimintaa on pyritty suunnittelemaan kokonaisvaltaisesti tulevaisuuden kehityssuunnat huomioiden.

Suunnittelun toteutuksesta vastaava asiantuntijaryhmä on tukenut Soitea uuden SOTE-keskuksen suunnittelussa ja investointiin liittyvässä päätöksenteossa tilatarveselvityksellään. Palvelutarpeen enusteen ja tilatarvearvion laadinnan lisäksi selvityksessä on tarkasteltu myös Soiten hyödynnettävissä olevia muita tiloja ja niiden toiminnallisuutta ja soveltuvuutta sote-palveluiden / -toimintojen järjestämiseksi. Sote-palveluiden osalta tarkastelun kohteena on ollut Sairaalanmäellä sijaitseva Terveystie 1 -kiinteistö, jonka tilojen soveltuvuutta on arvioitu sekä laadullisesta että teknisestä näkökulmasta.

Alkuvuodesta 2022 Terveystie 1:n rakennukselle esitettiin kuntotutkimusten ja AHA-kartoituksen teettämistä, jotka kilpailutettiin myöhemmin alkukeväästä. Näitä suorittamaan valittiin Ramboll Finland Oy 14.3.2022 allekirjoitetulla konsulttisopimuksella. Kenttätutkimukset jakautuivat kahteen vaiheeseen ja ensimmäinen osa tutkimusraportista valmistui tarkennuksineen 31.5.2022 ja lopullinen raportti toimitetaan toisen vaiheen valmistumisen jälkeen 15.7.2022 mennessä.

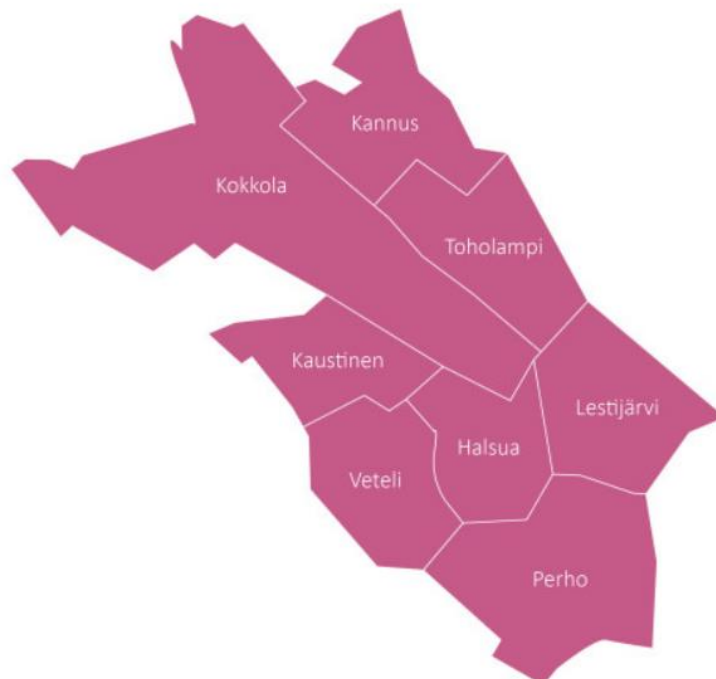
Alustava Kokkolan Sairaalanmäen kehittämisen pitkän aikavälin suunnitelma ja arvio alueelle siirtyvien sote-palveluiden tilatarpeesta, toimintojen sijoittelusta, kustannuksista ja uudesta sote-keskushankkeesta on esitelty hanketyöryhmän toimesta Soiten hallitukselle 1.4.2022 ja valtuustolle 12.5.2022. Tehty esitys sai sekä hallitukselta että valtuustolta myönteisen kannanoton. Tämän jälkeen alustavaa suunnitelmaa on lähdetty tarkentamaan konseptisuunnitelmatasolle yhdessä käyttäjien kanssa.

3. Lähtökohdat

Tässä luvussa on kuvattu, millaisista lähtökohdista suunnittelu lähti liikkeelle keväällä 2022.

3.1 Matkalla kohti Keski-Pohjanmaan hyvinvointialuetta

SOTE-keskus suunnitelman lähtökohtana on toiminut Soiten strategia kohti Keski-Pohjanmaan hyvinvointialuetta. Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden järjestämis- ja tuotantovastuu siirtyy Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue muodostuu Soitesta (**Kokkolan** ja Kannuksen kaupungit, Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Perhon, Toholammin ja Vetelin kunnat), Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren pelastuslaitoksesta sekä osasta Keski-Pohjanmaan kuntien ja kaupunkien työntekijöistä (esimerkiksi koulukuraattorit ja -psykologit) ja kolmesta Kårkullan yksiköstä (kuva 1.). Hyvinvointialueella on **68 021** asukasta ja alueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen henkilöstöä **yli 4000** työntekijää.

Kuva 1. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen voimavarana on Suomen pienimpänä hyvinvointialueena sen keveys, ketteryys ja kokemus. Hyvinvointialuevalmistelun lähtökohtana on ollut **säilyttää ja edelleen kehittää** kaikkea sitä mikä toimii ja **korjata** se, mikä on syytä joka tapauksessa korjata. Asukkaan näkökulmasta muutos ei ole suuri, sillä Soite on ollut jo viiden vuoden ajan.

Strategisesti hyvinvointialue perustuu tuttuihin perusteisiin ja **Kestävän Soiten kivijalkoihin**. Kevään 2022 hyvinvointialueen valmistelutyön tavoitteena on ollut Soiten strategian peruslinjauksia ja brändiä hyödyntäen laajentaa ja sanoittaa se koskemaan soten lisäksi tasavertaisesti myös pelastustoimea. Jatkossa Soite siis hoitaa, palvelee ja myös pelastaa.

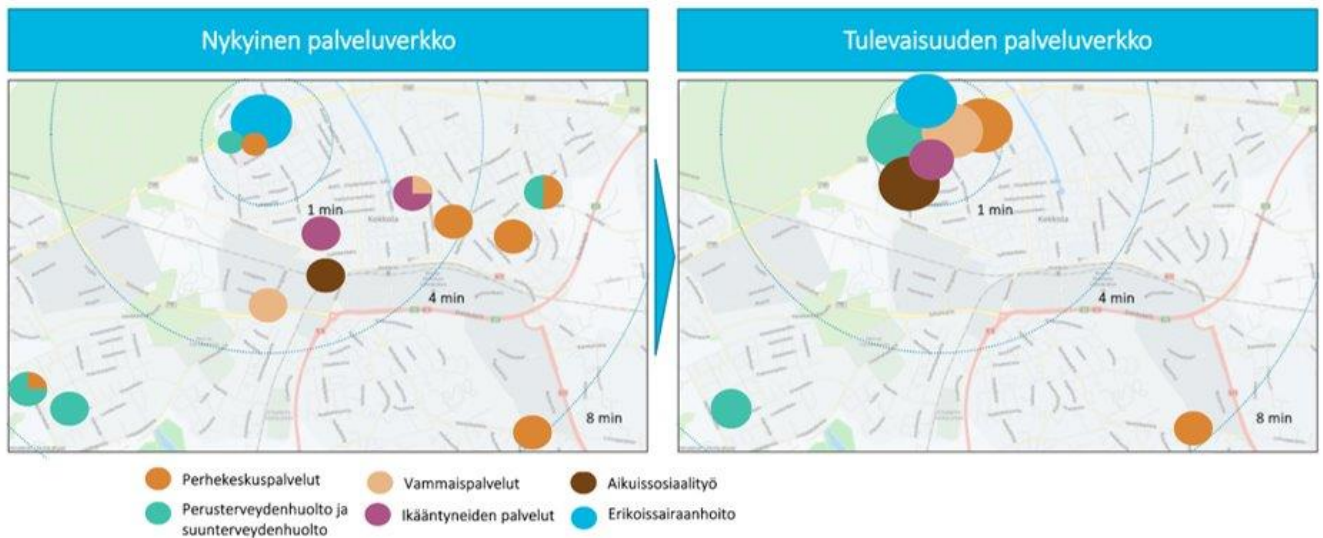
Lähtökohtana on ollut henkilöstön hallittu siirtyminen hyvinvointialueelle sekä **ennakoivat, yhdenvertaiset ja ehyet palveluketjut lähellä ihmisten arkea**. Hyvinvointialueelle siirryttäessä keskipohjalaisia palvelee tuttu ja osaava henkilöstö. Hyvinvointialueen keskeisiä strategisia painopisteitä ovat myös jatkossa **vahvat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut, pelastustoimi sekä päivystävä keskussairaala** alueella. Hyvinvointialueiden **rajat ylittävät aktiivinen yhteistyö** sekä YTA-alueella että naapurihyvinvointialueiden kanssa ovat osa keskipohjalaista strategiaa. Hyvinvointialueella on myös merkittävä **maakunnallinen edunvalvontatehtävä**. Palvelut tuodaan kansalaisille **molemmilla kotimaisilla kielillä**. Vaikuttavuutta saadaan **monimuotoisilla palveluilla ja taloudellisesti sekä inhimillisesti kestäville rakenteilla**.¹

3.2 Kokkolaan toiminnallisesti kestävä ja kustannustehokas palveluverkko

Sosiaali- ja terveyspalveluja sijaitsee nykyisellään hajallaan pitkin Kanta-Kokkolaa. Soiten tavoitteena on tuoda Kanta-Kokkolan sote-palveluja Sairaalanmäelle, ja mahdollistaa näin tiiviimpi yhteistyö sote-palveluiden välillä. Palveluiden uudelleen organisointi ja tuominen saman katon alle antaa uusia mahdollisuuksia moniammatilliselle yhteistyölle ja helpottaa asiointia myös asiakkaiden näkökulmasta, kun useat palvelut löytyvät läheltä toisiaan. Tällöin palvelut ovat myös sijainniltaan yhdenvertaisia ja helposti asiakkaiden saavutettavissa. Muutos parantaa myös palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja taloudellisuutta, kun resurssien käyttö helpottuu ja monipuolistuu ja vuokratilojen määrää voidaan

¹ [Soite - Keskipohjanmaan hyvinvointialue](#)

vähentää. Siten muutos pienentää myös ylläpitokustannuksia. Havainnollistus Kanta-Kokkolan palveluverkossa tapahtuvasta muutoksesta on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Nykyinen ja tulevaisuuden palveluverkko Kanta-Kokkolan alueella.

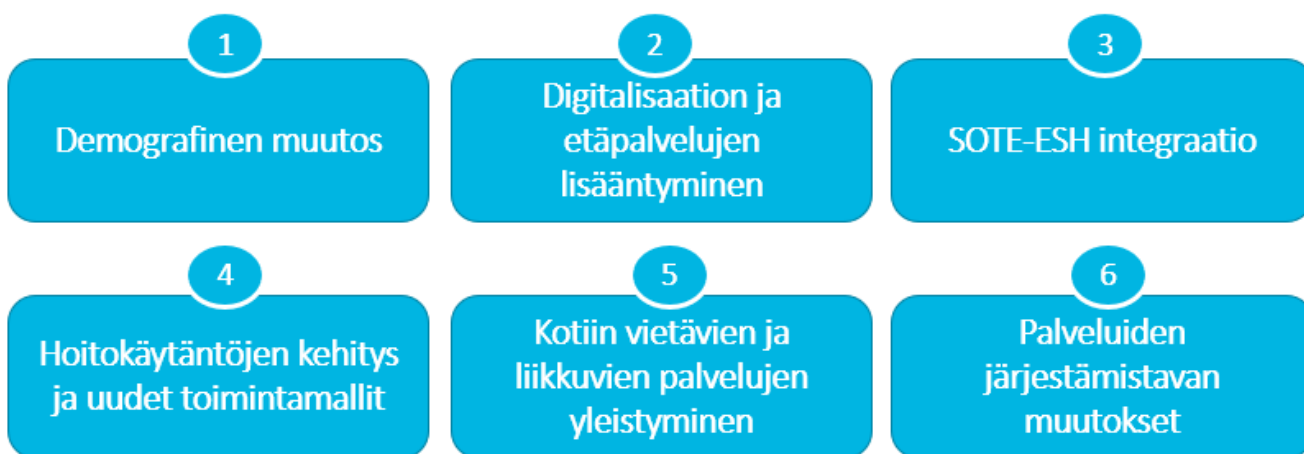
Sairaalanmäelle kootaan yhteen pääosa Kanta-Kokkolan sosiaali- ja terveysterveyspalveluista. Palveluittain se tarkoittaa seuraavia palveluja:

- Vastaanottopalvelut (Pääterveysasema)
- Suun terveydenhuolto, hammas- ja suusairauksien poliklinikka (Pääterveysasema, Torkinmäki, Sairaala)
- Aikuissosiaalityö (iPark)
- Vammaispalvelut (Rantakatu 14-16)
- Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut
- Lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu (Villan perhekeskus, Pitkäsillankatu 1-3D, Mariankadun perhesuunnitteluneuvola)
- Neuvolapalvelut (Torkinmäki, Mariankatu, Koivuhaka)
- Ikäntyneiden palvelut (RTV-talo, Toimintakeskus Tervakartano, Herman Renlundin katu, Kallentorin kauppakeskus, Honkaharjun toimintakeskus)
 - Hoidon ja hoivan johto
 - Kotihoidon tiimit: etelä, itä, länsi
 - Senioreiden terveystiimi
 - Muistitiimi
 - Asiakasohjaus ja avopalvelut

Siirtyvien toimintojen lisäksi Sairaalanmäellä sijaitsevat jo apuvälinekeskus, lastenpsykiatria ja sairaalakoulu.

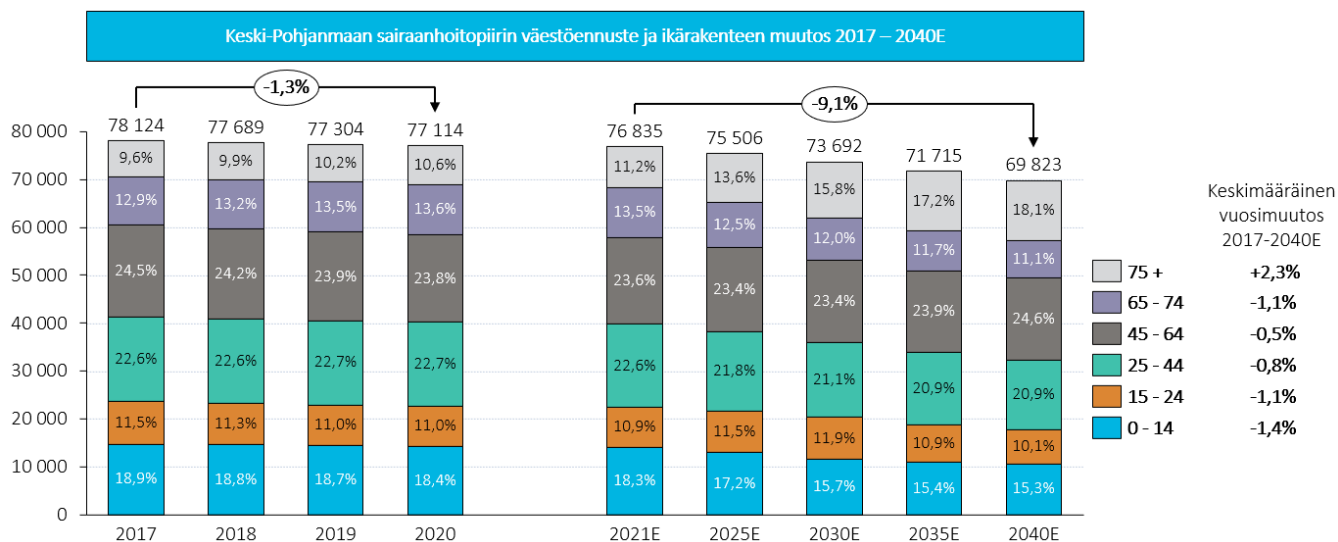
3.3 Muutosajurit ja kehityssuunnat vaikuttavat tulevaisuuden palvelutarpeeseen

Sairaalanmäen kehittämistä ajaa kaksi näkökulmaa: nykyiset pääterveysaseman tilat ovat tulossa käyttökänsä päähän, ja sosiaalipalvelut sijaitsevat hajallaan pitkin Kanta-Kokkolaa. Näiden lisäksi tulevaisuuden palvelutarpeen kehitykseen on tunnistettu kuusi muutosajuria (kuva 3).

Kuva 3. Palvelutarpeen kehityksen vaikuttavat muutosajurit.

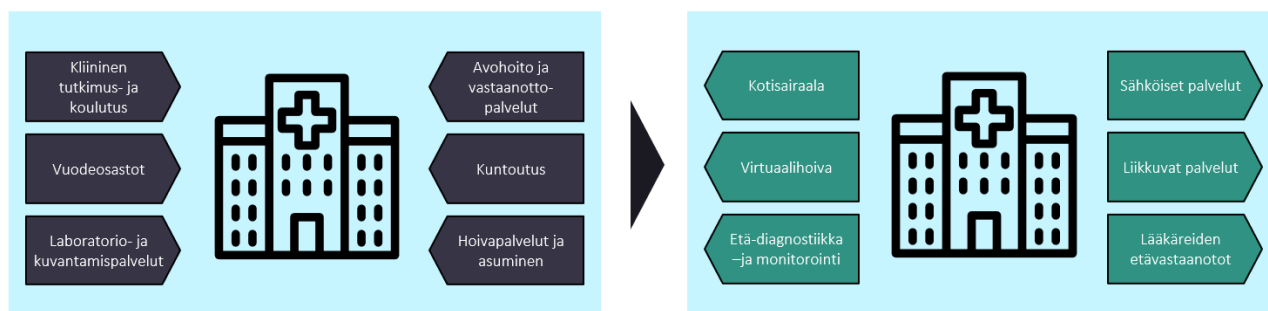
Väestön ikääntyminen ja väestömäärän väheneminen tulevat vaikuttamaan tulevaisuuden palvelutarpeen kysyntään. Keski-Pohjanmaan väestömäärän ennustetaan pienenevän vuoteen 2040 mennessä ~7500 asukkaalla ja ikääntyneiden osuuden kasvavan ~8 %-yksiköllä (kuva 4.). Väestöpohjan pienentyminen pienentää palveluiden käyttäjien määrää, mutta terveyspalvelujen kysyntä ei kuitenkaan itsessään pienene. Tätä selittää ikääntyvän väestön kasvava määrä, ikääntyneiden käyttäessä tyypillisesti enemmän terveyspalveluita. Kokonaisvolyyymeissa kehitys ei ole kovin suuri, mutta käyntien määrien muutos eri toimi- ja palvelualueissa tulee huomioida sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnittelussa.

Kuva 4. Keski-Pohjanmaan väestöennuste vuoteen 2040 asti. Lähde: tilastokeskus.

Digitalisaatio ja etäpalveluiden lisääntyminen on jo vaikuttanut Kokkolassa palvelutuotannon muutokseen. Terveyspalveluissa hyödynnetään jo nykyisellään etävastaanottoja ja osallistutaan digipilotointeihin. Kokkolassa nähdään, että digitaalisten palvelujen osuutta voidaan kasvattaa tulevaisuudessa ja Soiten digiohjelmassa asetettu 50 %:n tavoiteosuus on mahdollinen. Myös sosiaalipalveluissa tunnisteetaan digitalisaation potentiaali, mutta sen osuuden palvelutuotannossa ei uskota nousevan terveyspalveluiden tasolle. Digitaalisten palvelujen lisääntyminen huomioidaan tilasuunnittelussa siten, että toimintoille suunnitellaan asianmukaisia ja tietosuojattuja tiloja.

Muut muutosajurit, sote-palveluiden ja ESH integraatio, hoitokäytäntöjen kehitys ja uudet toimintamallit, kotiin vietävien ja liikkuvien palveluiden yleistymisen ja palveluiden järjestämistavan muutokset ajavat myös palvelutuotannon kehittämistä. Isossa kuvassa muutosajureiden vaikutus näkyy siten, että yhä useamman palvelun osalta asiakkaan ei tarvitse saapua sairaalaan/sote-keskukseen hoidettavaksi, kuten alla olevaan kuvaan on esitetty (kuva 5).

Kuva 5. Muutosajureiden vaikutus toiminnan luonteeseen.

Edellä mainitut muutosajurit huomioiden, tulevaisuuden tilatarvetta ja siihen vaikuttavia käyntimäärien muutoksia on tarkasteltu kolmen vaihtoehtoisen palveluiden kehityssuunnan kautta (kuva 6).

Tulevaisuuden kehityssuunnat

1. Kehitys jatkuu viime vuosien kaltaisesti	Toimintamallit ja teknologia ovat kehittyneet viime vuosina ja niillä on ollut vaikutusta mm. hoitajaksojen määriin ja kestoihin sekä sähköisten palvelujen yleistymiseen. Samanlaisen kehityksen oletetaan pääsääntöisesti jatkuvan tulevina vuosina.
2. Viime vuosien kehityksen lisäksi soten palvelurakenteessa tapahtuu yksittäisiä isoja muutoksia	Palvelutuotannossa tapahtuu joitain muutoksia, jonka seurauksena tarvitaan nykykehitykseen perustuvaa ennustetta vähemmän sairaansijoja ja pitkäaikaipaikkoja. Lisäksi etäpalveluja hyödynnetään nykyistä enemmän.
3. Soten palvelurakennetta kevennetään merkittävästi	Palvelutuotannossa tapahtuu merkittäviä muutoksia, jonka seurauksena tarvitaan merkittävästi vähemmän sairaansijoja sekä pitkäaikaipaikkoja. Lisäksi liikkuvat ja avopalvelut yleistyvät ja etäpalveluja hyödynnetään laajasti.

Kuva 6. Palveluiden tulevaisuuden kehityssuunnat

Kehityssuunta 1: väestökehitys ja palveluiden muutostrendi vuosina 2017–2021. Käyntivolyymien kehittyminen väestöennusteen muutosten perusteella eri ikäluokissa tasoitettuna historiallisen kehityksen trendillä aikavälillä 2017–2021. Historiallista kehitystä tarkastellaan palvelualue kohtaisesti ikäryhmittäin huomioituna koronasta johtuvat keskeiset muutokset vuosina 2020 ja 2021. Kehityssuunta 1 toimii perusteena kehityssuunnille 2 ja 3.

Kehityssuunta 2: maltillinen toiminnallinen kehitys ja digitalisaatio. Väestökehityksen ja palveluiden historiallisten muutostrendien (kehityssuunta 1) lisäksi, huomioidaan maltilliset toiminnalliset muutokset palvelu- ja vastuualue kohtaisesti. Maltillinen digikattavuus vaihtelee palvelu- ja vastuualue kohtaisesti noin 15–40 % välillä, jolla voidaan korvata fyysisiä käyntejä etävastaanotoilla tulevaisuudessa.

Kehityssuunta 3: vahva toiminnallinen kehitys ja digitalisaatio. Väestökehityksen ja palveluiden historiallisten muutostrendien (kehityssuunta 1) lisäksi, huomioidaan isot strategiset toiminnalliset muutokset palvelu- ja vastuualue kohtaisesti. Vahva digikattavuus vaihtelee palvelu- ja vastuualue kohtaisesti noin 20–60 % välillä, jolla voidaan korvata fyysisiä käyntejä etävastaanotoilla tulevaisuudessa.

Palvelualuekohtaiset kehityssuunnat 2 ja 3 on kuvattu tarkemmin tässä raportissa palveluiden volyymin perustaisen tilatarpeen yhteydessä. Kehityssuuntien ja niiden tuomien muutoksien myötä on odotettavissa, että sote-palveluita tuotetaan vähenevissä määrin fyysisinä palveluina, mikä vähentää huonetarvetta. Sen sijaan huonekoko ja digitaalisten palvelujen toteuttamiseen soveltuvien tilojen tarve kasvavat. Myös yhteiskäyttöisien tilojen määrä tulee lisääntymään, mikä puoltaa sote-palveluiden keskittämistä samaan rakennukseen synergiaetujen näkökulmasta.

3.4 Tavoitteena tarjota terveet ja toimivat tilat kaikille toimijoille

SOITE Kiinteistöstrategia 2040- hankkeen tavoitteena on laatia Sairaalanmäen kokonaiskehittämiselle pitkän tähtäimen suunnitelman, jotta sote-palveluiden tarvitsemat uudet ja terveet tilat osataan sijoittaa ja mitoittaa tontilla myös pitkän aikavälin näkökulmasta kokonaistaloudellisesti ja toiminnallisesti optimaaliseen paikkaan.

Tavoitemielikuvassa sote-keskus on toiminnallinen kokonaisuus, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat saman katon alla. Sairaalanmäellä sijaitseva SOTE-keskus kokoaa asiakkaan tarvitsemat palvelut yhteen paikkaan, mikä organisaation näkökulmasta mahdollistaa palvelujen välisen yhteistyön lisäämisen ja helpottaa resursoinnin allokatiota. Nämä yhdessä näkyvät asiakkaille sujuvampana palvelujen saatavuutena. Tavoitemielikuvaan pääsemiseksi suunnittelulle on asetettu ohjaavia tavoitteita toiminnallisesta, taloudellisesta, teknisestä ja huollollisesta näkökulmasta.

Toiminnalliset tavoitteet

Suunnittelun toiminnalliset tavoitteet on esitetty alla:

1. Tuoda sosiaali- ja terveyspalvelut saman katon alle toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi, mikä mahdollistaa moniammatillisen yhteistyön kehittämisen ja tuo synergiaetuja mm. yhteiskäyttöisten

tilojen näkökulmasta. Palveluiden keskittämisen myötä Soiteissa voidaan luopua useista vuokratiloista.

2. Suunnitella Sairaalanmäen toiminnot pitkällä aikavälillä toiminnallisesti ja kokonaistaloudellisesti optimaalisimmalla tavalla. Uudet, modernit ja terveet tilat suunnitellaan toiminnot edellä huomioiden tilojen muuntojoustavuus, mikä mahdollistaa toiminnan kehittämisen tulevaisuuden tarpeisiin soveltuvaksi.

Taloudelliset tavoitteet

Sote-keskuksen suunnittelussa on tavoitteena laatia taloudellisesti kestävä pitkän aikavälin ratkaisu. Tavoitteena on, että suunnitelman avulla palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja taloudellisuutta voidaan tulevaisuudessa parantaa, kun yhteistyö ja resurssien monipuolinen käyttö helpottuu, laitteiden ja tilojen yhteiskäyttöisyys lisääntyy, tilojen suunnittelussa otetaan huomioon muuttuvat tarpeet suunnittelemalla ne muunto- ja käyttöjoustaviksi. Lisäksi myös tilakustannuksia pyritään vähentämään, kun vuokratilojen määrä vähenee ja ylläpitokustannukset pienenevät.

Sote-keskuksen uudisrakennusosalle annettu tavoitebudjetti / koko on 13 000 brm². Tavoitebudjettiin pääseminen edellyttää osan toimintojen sijoittamista Terveystie 1 -kiinteistöön.

Tekniset tavoitteet

SOTE-keskuksen suunnittelun teknisiksi tavoitteiksi on määritelty:

- Terve rakennus
- Esteettömyys ja ergonomia
- Muuntojoustavuus ja laajennusmahdollisuudet
- Tilojen standardoitu varustelu ja geneerisyys
- Digitaalisten palveluiden huomiointi
- Kerrosten välinen helppo kulkeminen

Rakennustekniset tavoitteet

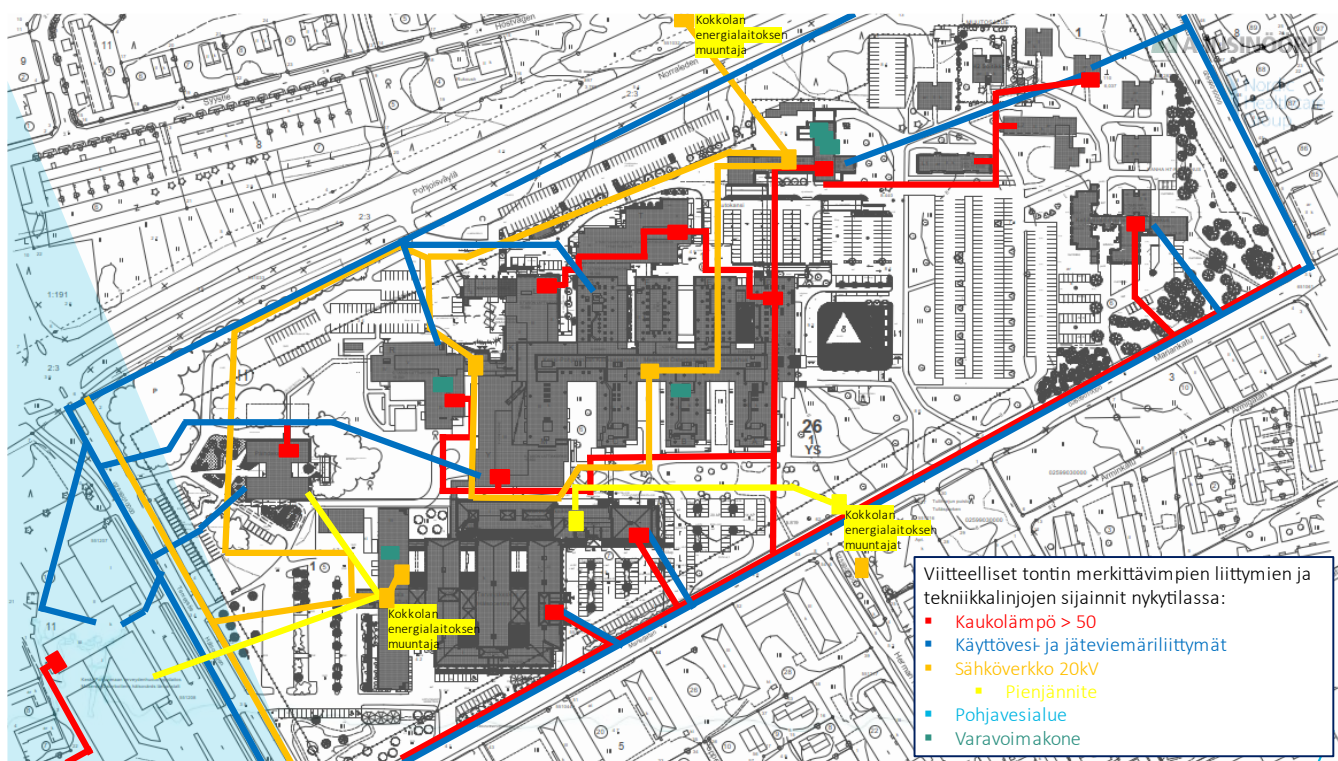
Rakennuksen rungon elinkaareksi määritetään vähintään 50 vuotta. SOTE-keskus suunnitellaan rakenteiltaan kestäväksi, turvallisesti ja muuntojoustavaksi. Rakennuksen kaikkien rakennejärjestelmien tulee palvella käyttötarkoituksessaan koko niiden elinkaaren ajan. Kaikki rakennejärjestelmät ja talotekniset järjestelmät sekä niiden materiaalit valitaan elinkaariajattelun mukaisesti huomioiden niiden kokonaistaloudellisuus, tarkoituksenmukaisuus sekä soveltuvuus käyttöympäristöön.

Kunnallis- ja talotekniset tavoitteet

SOTE-keskus liitetään Kokkolan kaukolämpöverkkoon ja sen pääsääntöinen lämmitysjärjestelmä tukeutuu näin kaukolämpöön. Hankesuunnittelussa voidaan tarkastella myös maalämmön, aurinkoenergian ja muiden vihreiden energiamuotojen hyödynnettävyyttä. Aurinkoenergian hyödyntämistä ilmastoinnin sähkönkulutukseen tarkastellaan suunnittelun edetessä.

Käytössä olevan terveysaseman sähkönsyöttö tuodaan Kokkolan energian muuntajalta, joka on sijoitettu terveysaseman pohjakerrokseen. Terveysaseman purkaminen pyritään toteuttamaan osissa niin, ettei sähköjärjestelmiä tarvitse väliaikaisesti muuttaa, vaan oleva muuntaja voi toimia paikallaan SOTE-keskuksen rakentamisen ajan. Sairaalan sähkönsyötön rengasverkkoon tulee olla jatkuvasti vähintään kaksi 20 kV syöttöä kunnallisverkosta. Nykyiset muuntajat sijaitsevat terveysaseman länsisiivessä sekä Pohjoisväylän pohjoispuolella. SOTE-keskuksen rakentaminen ei saa haitata muiden sairaalanmäen rakennusten teknistä toimintaa. Terveysaseman purun myötä uusi muuntaja tullaan sijoittamaan tontin länsireunalle, josta uusien ja vanhojen rakennusten sähkönsyöttö järjestetään.

SOTE-keskus liitetään tontin reunalla omalla liittymällä kunnalliseen vesi- ja viemäriverkkoon. Kunnallisverkon kunto ja mahdolliset korjaustarpeet olisi syytä selvittää ennen liittymää. SOTE-keskukseen sijoitetaan lähtökohtaisesti oma varavoimakone. Sairaalanmäen merkittävimmät tekniset liittymät ja johtoreitit on esitetty kuvassa 7.

Kuva 7. Sairaalanmäen infran tekninen tarkastelu.

Kohteeseen suunnitellaan LVIA-laitteiden ja -järjestelmien osalta mahdollisimman energiatehokkaat ja sisäilmaolosuhteiltaan laadukkaat ratkaisut. Kaikkien suunniteltavien taloteknisten järjestelmien tulee tukea rakennuksen käyttötarkoitusta. Rakennuksen sisäilmaluokaksi määritetään alustavasti S1. Määrittäystä tarkennetaan tilakohtaisesti hanke- ja rakennussuunnittelussa.

SOTE-keskuksen ICT-palvelujen ja -järjestelmien tavoitteena on tukea hoito-, vastaanotto- ja muita prosesseja sekä asiakkaiden ja potilaiden tarpeita ja viihtyvyyttä. ICT:n suunnittelussa osallistetaan tilaaja-organisaation omien ICT-järjestelmien tuottajia ja tavoitellaan mobiiliutta, helppokäyttöisyyttä, muuntojoustavuutta sekä tietoturvallisuutta. Järjestelmäratkaisuiden tulee integroitua ja olla yhteensopivia käytettyjen muiden toimintaa tukevien järjestelmien ja palveluiden kanssa.

Huollon ja ylläpidon tavoitteet

Kiinteistön ylläpidon kulut ovat keskimäärin 80 % koko hankkeen elinkaarikustannuksista investointikustannusten ollessa noin 20 %, kun tarkastelujaksona käytetään 50 vuotta. Suunnitteluratkaisuiden tulee näin olla sellaisia, että kaikki järjestelmät ovat mahdollisimman yksinkertaisia ja helposti

ylläpidettäviä. Rakenne- ja talotekniikkajärjestelmien huollettavuus tulee huomioida kaikessa suunnittelussa. Kohteelle määritetään ylläpito-ohjelma osana rakennukselle laadittavaa huoltokirjaa. Rakennuksen huolto- ja kunnossapitotoiminta on lähtökohtaisesti suunniteltua ja ennakoivaa, jolloin kustannukset voidaan pitää helpommin hallinnassa ja rakennuksen huoltotarpeet tulee täytettyä.

Tavoitteena on liittää SOTE-keskuksen logistiikka osaksi sairaalan logistiikkaa, jolloin erillistä logistiikka-keskusta sote-keskukseen ei tule. Uusi rengastunneliyhteys mahdollistaisi sujuvan logistiikan eri kiinteistöjen ja toimintojen välillä. Suunnittelussa on huomioitava huoltovarmuuden turvaaminen mm. tulevaisuuden rakennushankkeiden ja poikkeustilanteiden aikana.

3.4.1 Yhdessä laaditut periaatteet ohjaavat suunnittelua

Sairaalanmäen kehittämistä on ohjannut periaatteet, jotka on laadittu yhdessä käyttäjien kanssa suunnittelutyöryhmissä. Suunnittelussa on noudatettu aikatauluun ja vaiheistukseen sekä tontin käyttöön liittyviä periaatteita. Näitä periaatteita ohjasi myös tekniset reunaehdot; Kaikissa teknisissä ja huollon tavoitteissa nojataan kiinteistö- ja rakennusalan kirjallisuuteen, josta tavoitteita kiinteistön tekniselle suunnittelulle johdetaan. Tarkemmat tekniset ja huollon sekä ylläpidon tavoitteet määritetään hankesuunnitelmassa. Suunnittelua ohjaavat periaatteet ja niiden sisällöt on esitetty kuvassa 8.

Aikataulu & vaiheistus	- Sosiaali- ja terveyspalveluille tarvitaan uudet tilat ja rakentaminen aloitettava viimeistään 2024 - Saneeraus- ja peruskorjaustöiden avulla keskussairaala voi odottaa uusia tiloja hieman pidempään (rakentaminen alkaa noin 2034) - Pääterveysasema puretaan vuonna 2026 - Portti voidaan purkaa tarvittaessa vasta 2030-luvulla. Samoin lämpökeskus ja pysäköintikansi voidaan tarvittaessa purkaa 2030-luvulla
Tontin käyttö	- Kantasairaala lähtökohtaisesti puretaan vuoteen 2040 mennessä - Pyritään säilyttämään Terveystie 1 kiinteistö ja hyödyntämään uudempia rakennuksia - Edistetään suunnittelua oletuksella, että H-talot tulevat olemaan todennäköisesti suojelukohde - Työplus kiinteistön hyödyntämistä voi harkita yksittäisessä skenaariossa tämän vaihtoehdon potentiaalin kartoittamiseksi, mutta suunnitelmia ei voi laskea tämän varaan, koska asiasta ei ole neuvoteltu. Tämä tarkoittaa myös, että kiinteistön hyödyntämistä voisi harkita aikaisintaan 2025 vuoden jälkeen
Tekniset reunaehdot	- Rakentamisen ja vaiheistamisen osalta huomioitava tekninen toteutettavuus ja sen asettamat reunaehdot - Suunnitelman tulee olla kestävä eli jokaisen päävaiheen päätyttyä alueesta muodostuu toimivaa kokonaisuus, vaikka seuraavan vaiheen aloitus viivästyisi

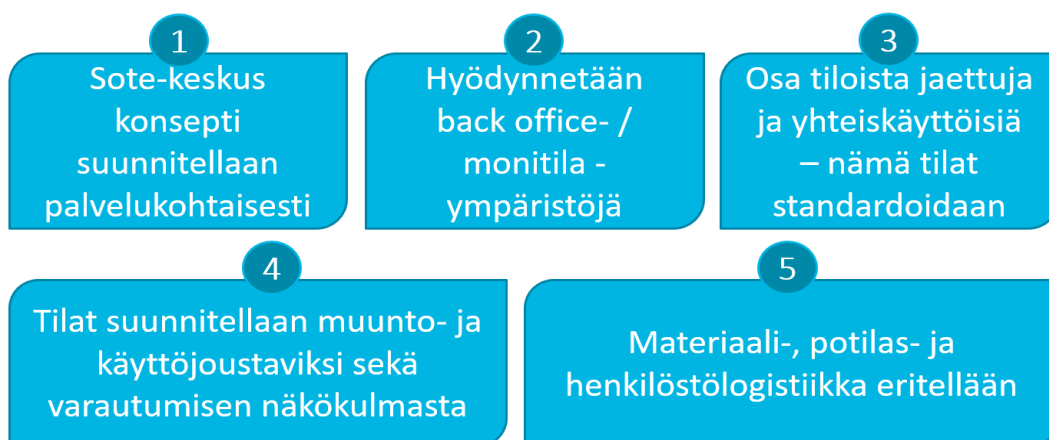
Kuva 8. Suunnittelua ohjaavat periaatteet ja tekniset reunaehdot.

Edellä esitettyjen periaatteiden lisäksi suunnittelussa on hyödynnetty tiloihin, palveluiden toteuttamiseen ja sijoittumiseen liittyviä periaatteita. Periaatteiden sisällöt on kuvattu tarkemmin alla (kuva 9).

Palveluiden toteuttaminen ja tilat	- Tulevaisuudessa palvelutuotannon avopainotteisuus ja kotiin vietävien sekä liikkuvien palveluiden määrä kasvaa (palvelujen verkosto) - Palvelutuotannon suunnittelussa huomioitava väestön ikääntyminen ja toimintamallien kehittyminen sekä niiden vaikutukset palvelutarpeeseen sekä asiakasprofiileihin - Palvelutuotannosta 50 %:a tuotetaan sähköisissä palvelukanavissa (digiohjelma, vaihteluväli 20-60 %:a) - Tavoitteena tarjota kaikille terveet tilat, jotka suunnitellaan toiminta edellä – muunto- ja käyttöjoustavuus, yhteiskäyttöisyys, monimuotoisuus
Toimintojen sijoittuminen	- Toimintojen sijoittelussa otetaan huomioon toiminnallinen näkökulma niin asiakkaiden / potilaiden kuin resurssien käytön osalta - Suunnittelussa pyritään välttämään väistötilojen tarvetta

Kuva 9. Palveluiden toteuttaminen tulevaisuudessa ja toimintojen sijoittumiseen vaikuttavat periaatteet.

Palveluiden toteuttamistavat vaikuttavat tulevaisuuden tilojen suunnitteluun. Tulevien tilojen suunnittelun periaatteita kartoitettiin työryhmässä ja ne on kiteytetty alle (kuva 10). Suunnittelun periaatteita noudatettiin periaatteiden 1–4 osalta. Materiaali-, potilas- ja henkilöstölogistiikan erittelyä ei voitu täysin noudattaa, sillä SOTE-keskukselle asetettu tilatehokkuusvaatimus (tehokkuuskerroin 1,85) ei sitä mahdollistanut. Toiminnallisessa suunnittelussa tämä on kuitenkin pyritty huomioimaan siten, että henkilöstön työtilat, joihin ei tule asiakkaita on rajattu omiin kokonaisuuksiin. Asiakkaiden on tarkoitus liikkua vain niissä tiloissa, joissa on heille tarkoitettuja vastaanottohuoneita.

Kuva 10. SOTE-keskuksen tilojen suunnittelun periaatteet.

Suunnittelutyöryhmissä ehdotettiin, että tilat suunnitellaan palvelukohtaisesti, sillä oma tiimi ja kollegiaalinen tuki koettiin ensiarvoiseksi. Palvelukohtaisten tilojen lisäksi osa tiloista voi olla yhteiskäyttöisiä,

sillä yhteiskäyttöiset tilat mahdollistavat moniammatillisen yhteistyön lisäämisen, mikä taas ajaa asiakkaan etua. Yhteiskäyttöisistä tiloista esimerkkeinä toimii monitilaympäristöt, joissa voi sijaita useamman palvelun työpisteitä. Monitilaympäristöjen tunnistettiin helpottavan matalan kynnyksen konsultointia. Vastaanottohuoneiden osalta pyritään myös yhteiskäyttöisyyteen, sillä etätöiden lisääntyessä henkilökohtaiset huoneet jäisivät osittain tyhjäkäytölle. Yhteiskäyttöisten huoneiden osalta tunnistettiin, että tilojen tulee olla standardoituja ja niiden käyttö edellyttää tilavarausjärjestelmän käyttöönottoa.

Suunnittelun läpileikkaavana periaatteena toimii muuntojoustavuus. Tilat tulee suunnitella siten, että ne palvelevat alueen asukkaiden tarpeita myös 20 vuoden päästä ja toimintaa voidaan ylläpitää myös poikkeustilanteissa.

Lisäksi suunnittelussa on huomioitava mahdolliset tulevaisuuden pandemiatilanteet ja niihin varautuminen sekä vaikutukset tilatarpeisiin ja -suunnitteluun.

Tavoitteena on siis rakentaa terveet ja toimivat tilat kaikille toimijoille. Tähän pääsemiseksi tulevaisuuden SOTE-keskuksen suunnittelun pohjalle on laadittu seuraavat selvitykset eri kiinteistöjen ja mahdollisen rakennusalueen nykykunnosta.

3.5 Selvitys rakentamisen lähtötilanteesta ja kiinteistöjen nykykunnosta

Suunnittelun käynnistyessä tiedossa oli, että nykyiset pääterveysaseman tilat ovat tulossa käyttöikänsä päähän ja toiminta tarvitsee uudet tilat. Pääterveysaseman kiinteistö oli saanut jo purkutuomion, mutta vuonna 2021 Sairaalanmäeltä Soiten omistuksiin hankittu Terveystie 1 -kiinteistö on todennäköisesti hyödynnettävissä soveltuvien osin siirtyvien sote-palveluiden tarpeisiin. Tässä luvussa on avattu tarkemmin näiden kiinteistöjen kunnon nykytilannetta sekä alueelle tehdyn pohjatutkimuksen tuloksia.

3.5.1 Terveystie 1

Terveystie 1 -rakennuksen alkuperäiset osat (A, B, C) ovat valmistuneet vuonna 1987 ja laajennusosa (D) vuonna 1991. Rakennus on käyttötarkoitukseltaan opetusrakennus ja laajuudeltaan 9 318 k-m². SOITE on hankkinut kiinteistön omistukseensa vuonna 2021. Rakennuksen nykyinen vuokrasopimus on

voimassa vuoden 2023 loppuun saakka ja tilat siirtyvät täysimääräisesti Soiten käyttöön vuoden 2024 alusta.

Hankkeen työryhmän näkemyksen mukaan Terveystie 1 -rakennukseen on syytä tehdä mittava peruskorjaus, mikäli sitä halutaan hyödyntää useiden vuosien ajan sosiaali- ja terveystieteiden käytössä. Korjauksen kustannusarviossa eritellään toimenpiteet pääpiirteittäin, jotka peruskorjauksen ja rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksen olisi syytä kattaa. Tällaisia ovat tilamuutosten lisäksi mm. ilmanvaihto-, sähkö-, tele- ja automaatiojärjestelmien uusiminen, käyttövesiputkiston uusiminen, viemäriverkoston peruskorjaus, hissien uusiminen ja lisääminen tarveperusteisesti, vesikaton uusiminen sekä kuntotutkimuksessa ja -arviossa esitetyt korjaukset. Rakennuksen korjauskustannuksia ja -astetta tulee arvioida ja verrata uudisrakentamiseen, kun päätöstä rakennuksen käytöstä tehdään. Yleisesti 70 % korjausasteen ylittyessä tulee uudisrakentaminen viimeistään kannattavammaksi vaihtoehdoksi korjaamiseen verrattuna. Toimintojen sijoitteluesitys on tehty sillä olettamalla, että Terveystie 1 -rakennuksen hyödyntäminen on kannattavaa ja rakennus on käyttäjilleen korjausten myötä täysin käyttöturvallinen.

3.5.1.1 Kuntoarvio ja PTS

Rakennuksesta on tehty kuntoarvio (28.8.2019, Kiwa Inspecta). Kuntoarvion tavoitteena oli selvittää Hyvinvointikampus Kokkolan rakenteiden ja rakennusosien sekä lämmitys-, ilmanvaihto- ja sähkötekniikan järjestelmien silmämääräinen kunto sekä uusimistarve, korjaustoimenpiteet, niiden aikataulu ja kustannusarviot. Raportin yhteydessä laadittiin myös kiinteistön kunnossapitosuunnitelma (PTS), jota noudattamalla pyritään varmistamaan rakennuksen arvon säilyttäminen sekä huolto- ja ylläpitokustannuksien säästöt.

Kuntoarviossa suositeltiin tehtäväksi mm. seuraavia toimenpiteitä:

- Pihan asfaltin routavaurioiden korjaaminen
- C- ja D-osien vesikatteiden uusinta
- Ikkunoiden huoltomaalaus
- Ulko-ovien uusinta
- Märkätilojen pintojen uusinta

- Putkistojen ja ilmanvaihtojärjestelmien kuntotutkimus
- Rakennekosteusmittaus
- Kosteustekninen kuntotutkimus ulkoseinärakenteille, alapohjarakenteille ja liittymäpinnoille sekä julkisivujen kuntotutkimus
- Lisäksi rakennukselle on määritetty useita huoltotoimenpiteitä.

Kuntoarviossa esitettyjä korjaustarpeita ei ole toteutettu tämän hankkeen yhteydessä. Kuntoarviossa kirjattujen korjaustoimenpiteiden rakennuskustannukset on arvioitu noin 6 M€ (alv 0 %) suuruisiksi. Kiinteistöstrategiassa esitetään arvioitu koko muutoshankkeen tavoitehintaa, joka on merkittävästi pelkkiä suoria korjaustöiden kustannuksia suurempi.

3.5.1.2 Kuntotutkimus ja AHA-kartoitus

Terveystie 1:n rakennukselle esitettiin (20.01.2022 hankekokous) ulkoseinärakenteiden, alapohjarakenteiden ja niiden liittymien kosteusteknisen kuntotutkimuksen, julkisivujen kuntotutkimuksen sekä koko rakennuksen asbesti- ja haitta-ainekartoituksen teettämistä. AHA-kartoitus tulee tehdä ennen 1994 rakennettuihin rakennuksiin ennen niiden muutostöitä tai purkua (VNa 798/2015 7 §). Tutkimusten tavoitteena oli varmistaa rakennuksen kelpoisuus/kannattavuus käyttötarkoituksen muutokselle ja peruskorjaukselle sekä tuottaa lähtötietoaineistoa korjaussuunnittelun perustaksi ja tarkentaa kuntoarviossa tunnistettuja ongelmia.

Kuntotutkimusten ja AHA-kartoituksen tekeminen kilpailutettiin ja sitä suorittamaan valittiin Ramboll Finland Oy 14.3.2022 allekirjoitetulla konsulttisopimuksella. Kenttätutkimuksen jakautuivat kahteen vaiheeseen pitkän talven takia niin, että ensimmäiset kosteustekniset tutkimukset sekä asbesti- ja haitta-ainekartoitukset tehtiin kohteessa 24.3.-25.3.2022. Tutkimusraportti toimitettiin 19.4.2022 ja sovitut tarkennukset siihen 31.5.2022. Kenttätutkimusten toinen osa suoritettiin 30.5.-3.6.2022 välisenä aikana ja lopulliset kosteusteknisen kuntotutkimuksen sekä julkisivujen kuntotutkimuksen raportit toimitetaan 14.7.2022.

AHA-kartoituksessa todettiin, että vaarallisia aineita sisältävät materiaalit ovat:

- alkuperäisosan kokoa 250x250 mm olevat vinyylilaatat (asbesti, näyte ASB 1)

- alkuperäisten arkistotilojen akustovillalevyjen kiinnityslaasti (asbesti, näyte ASB 22)
- teknisen tilan betonilattian maali (raskasmetallit, näyte RM 4)
- sisäseinien valkoinen maali (raskasmetallit, näyte RM 13.)

Lisäksi rakennuksessa havaittiin laippaliitoksia, joiden tiivisteet voivat sisältää asbestia ja uusittavat loisteputkivalaisimet tulee hävittää erikseen SER-romuna. Tarkemmat tulokset on esitetty tutkimusraportissa.

Kosteus- ja sisäilmateknisessä kuntotutkimuksessa tunnistettiin tarve tarkentaviin tutkimuksiin viilto- ja rakennekosteusmittausten sekä merkkiainekokeiden osalta, jotka suoritettiin jälkimmäisen tutkimuskerran yhteydessä. 31.5.2022 päivätyssä tutkimusraportissa suositellaan **maanvaraisten rakenteiden ja ulkoseinän liittymärakenteiden tiivistyskorjausta ilmavuotojen estämiseksi** niin, ettei ilmavuotoja sallita (tavoitetaso 1). Syynä tiivistyskorjauksiin on 1. kerroksen ulkoseinien eristetiloissa todettu merkittävä ja mahdollisesti laaja-alainen mikrobivaurio sekä alapohjan paikalliset kosteuspoikkeamat ja epätiivitiit rakenneliittymät, joiden kautta sisäilmaan voi kulkeutua epäpuhtauksia. Ennen tiivistyskorjauksia on syytä korjata ikkunoissa havaitut mikrobivaurioituneet puuosat sekä vesivahingoista aiheutuneet korjaamattomat kosteusvauriot. Lisäksi tutkimusraportissa suositellaan seuraavia toimenpiteitä:

- kiireellisesti ruokalan kosteusvaurion korjaamista ja D-osan 3. krs käytävän eteläpäädyn ikkunan uusimista
- vesikaton kuntotutkimusta
- piha-alueen kosteusrasitustekijöiden pienentämistä
- vanhan osan salaojien tutkimista tai uusimista
- sisäilmaolosuhteiden ja paine-erojen seurantamittausta ja kuitulaskeumanäytteitä.
- liikuntasalin sisäilman kuitumittausta sisäilman kanssa kosketuksissa olevan lasi- ja mineraalivillan vaikutusten arvioimiseksi
- vanhojen ylä- ja välipohjan kosteusvaurioiden korjaamista
- osittaista lattiamateriaalien uusimista kosteusteknisesti toimivimmiksi
- elementti- ja saumamassojen uusimista.

Tutkimusraportissa todetaan, että ulkoseinien vaihtoehtoisena korjaustapana voitaisiin pitää ulkokuoren ja lämmöneristeen purkamista, mutta tämä korjaustapa tulisi lähinnä kysymykseen, jos ulkokuorella olisi laajoja korroosioaurioita ja/tai pakkasrapaumaa. Julkisivujen kuntotutkimuksessa todetaan, ettei näitä vaurioita ulkoseinissä ole, jolloin on perusteltua suositella rakenteiden ja liittymien tiivistyskorjausta, jotta mikrobivaurioiden haitallinen vaikutus sisäilmaan voidaan ehkäistä.

Julkisivujen kuntotutkimuksessa selvitettiin rakennuksen eri julkisivutyypin kunto sekä julkisivuihin välittömästi liittyvien rakenteiden kunto. Julkisivuelementeissä esiintyy yksittäisiä teräskorroosioaurioita ja halkeamia, mutta ei rapautumisvaurioita. Julkisivuelementtien ja ikkunoiden väliset saumat ovat epätiivit ja todennäköinen syy kosteuden pääsemiselle eristetilaan. Paikallisten ja vähäisten vaurioiden vuoksi rakenteet on mahdollista korjata pintojen puhdistuksen, teräskorroosioaurioiden laastipaikkauskorjausten ja halkeamien injektoinnin avulla ja saumojen uusimisen avulla. Sokkeleissa esiintyi paikoin kalkkihärmettä ja rapautumisvaurioita sekä halkeamia ja korroosioaurioita. Sokkeleille suositellaan perusteellista pinnoitus- ja paikkauskorjausta sekä saumausten ja valukorjausten uusimista. Ikkunoille suositellaan perusteellista huolto-, kunnostus- ja maalauskorjausta. Niissä esiintyy paikoin lahovaurioita ja epätiiveyttä. Peltiverhotut julkisivut ja niiden lämmöneristeen sekä vaurioituneet puurakenteet suositellaan uusittavan ja rakenne korvattavan kosteusteknisesti toimivammalla rakenteella, jossa on erillinen tuulensuojalevy. Rakenteisiin on päässyt ulkoilman virtausten lisäksi myös sade- ja sulamisvesiä, mikä on aiheuttanut puuosille kosteusvaurioita. Kuntotutkimusraportissa on esitetty tarkemmin julkisivuelementtien, sokkelien, ikkunoiden sekä peltiverhottujen julkisivujen korjaustavat, käyttöikäarviot sekä kustannusarviot. Julkisivujen kuntotutkimuksen perusteella suositellaan edellä mainittujen korjausten lisäksi seuraavia toimenpiteitä ja lisätutkimuksia:

- Rakennuksen salaojajärjestelmän kuvaus ja toimivuuden selvitys.
- Sokkeleiden ulkopuolisen vedeneristyksen olemassaolon selvitys ja toimivuuden arviointi
- Puuttuvien rännikaivojen asennus syöksytorvien alle sekä kaikkien kaivojen osalta vesien johtaminen kauemmaksi rakennuksen vierustalta / sadevesiviemäriin.

Terveystie 1 -rakennuksen julkisivujen kuntotutkimuksen, kosteus- ja sisäilmateknisen kuntotutkimuksen sekä asbesti- ja haitta-ainekartoituksen raportit ovat tämän konseptisuunnitelman liitteinä.

3.5.2 Pääterveysasema

Kokkolan pääterveysasema on valmistunut vuonna 1978. Se on käyttötarkoitukseltaan terveydenhuollon rakennus ja laajuudeltaan noin 13 000 m². Rakennuksesta on tehty IdeaStructura Oy:n toimesta kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus 29.9.2015 sekä annettu lausunto rakennuksen korjattavuusarviosta 21.12.2016, jonka lähtötietoina ovat olleet kyseinen tutkimus, vuonna 2013 tehty Prodeco Oy:n tekemä Sisäilmatutkimus sekä VTT:n 4.1.2005 laatima Kosteusvaurioiden tarkastaminen ja tuloilmakanavan mineraalikuitupitoisuuden mittausta. Lausunnossa todetaan: *”ainakin kosteus- ja sisäilmatekniseltä kannalta tarkasteltuna sekä tähän liittyvän riskienhallinnan näkökulmasta perustelut rakennuksen A...E-osien purkamisen puolesta ovat kohtuullisen vahvat erityisesti, kun huomioidaan rakennuksen käyttötarkoitus terveydenhuollon tiloina.”* Terveysasema on päätetty purkaa, kun sen toiminta voidaan siirtää uusiin tiloihin. Mahdollista peruskorjausta ei ole tarkasteltu tämän konseptisuunnitelman yhteydessä, vaan hankkeessa on suunniteltu terveystalveluiden siirtämistä uuteen SOTE-keskukseen.

3.5.3 Pohjatutkimukset

SOTE-keskuksen läheisyydessä sijaitsevan ja n. 10 vuotta sitten valmistuneen Portti-rakennuksen suunnittelun yhteydessä on laadittu maaperätutkimus, jota on hyödynnetty alustavana hankkeen teknisenä lähtötietona. Tutkimus on valmistunut 12.11.2011 ja sen on laatinut insinööri Jukka Mäkelä. Raportissa mainitut tutkimuspisteet PT1, PT2, PT3 ja PT4 näkyvät pintavaaaituskartalla nykyisen Portin välittömässä läheisyydessä. Tutkimuspisteiden PT5 ja PT6 tarkkaa sijaintia ei raportista käy ilmi. Tutkimuspisteiden pintakerrosten maaperä vaihtelee tehtyjen täyttöjen mukaisesti, mutta kaikissa pisteissä pintaan alla sijaitsee pinnastaan tiivis tai keskitiivis silttinen maakerros, joka on pinnastaan joko hiekaista silttiä tai silttistä hiekkaa, ja joka tiivistyy alaspäin mentäessä. Silttikerrosten alla on hyvin tiivis silttimoreenikerros, johon kairaus päätettiin. Portin perustamistavaksi on esitetty perusmaan varaisia antura- tai pilarianturaperustuksia. Pohjamoreenin korkeustasoa tai paalutuspiituutta ei ole ilmoitettu tutkimusraportissa. Raportissa on tiivistetyn 300...400 mm murskearinan päälle ilmoitettu 0,15 MPa geotekninen kantavuus rakennesuunnittelun perustaksi (pisteet PT1 ja PT3).

Kaikissa tutkimus- ja kaivuutöissä on kiinnitettävä huomiota tontilla kulkeviin nykyisiin ja vanhoihin johtoihin ja kaapeleihin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä sairaalan 20 kV sähkökaapeliin. Tutkimusalue sijaitsee pohjavesialueen lähellä. Tutkimuksessa on epäilty pohjaveden pinnankorkeudeksi +2,30.

Pohjaveden taso sekä rakentamisalueen pohjaolosuhteet tulee tutkia SOTE-keskuksen suunnittelussa erikseen ja uudestaan sekä määrittää rakennuksen perustamistapa ja taso. Lisäksi pohjavesialueen läheisyyden vaikutukset tulee arvioida tarkasti ennen rakennussuunnittelun aloitusta. Pohjaveden korkeus voi ohjata alustavasti suunnitellun kellarikerroksen poistamiseen ja pelkkään maanpäälliseen rakentamiseen. Kellarikerroksen poistuminen edellyttäisi toimintojen uudelleen sijoittelua sekä mm. logistiikan ja sairaalan kulkuyhteyden uudelleen suunnittelua.

3.5.4 Muut

Konseptisuunnittelun yhteydessä laaditut tontinkäyttösuunnitelmat ovat voimassa olevan asemakaavan mukaisia. Mikäli suunnitelmat muuttuvat, tulee kaavanmukaisuus tai mahdollinen asemakaavasta poikkeaminen arvioida erikseen. Asemakaavasta on kirjattu tarkemmin kiinteistöstrategiassa.

3.6 Toiminnalliset kustannukset

Tällä investoinnilla ensi sijassa ja kiireellisenä korvataan elinkaarensa päässä olevan SOTE-keskuksen tilat ("terveyskeskus"), sillä henkilöstön työturvallisuutta ei pystytä enää turvaamaan olemassa olevissa tiloissa. Uudet terveet tilat vähentävät henkilöstön sairaspoissaoloja ja mahdollistavat terveyssyistä nyt hajasijoitetun henkilöstön työskentelyn tarkoituksenmukaisella tavalla yhteisessä tilakokonaisuudessa. Toiminnallista integraatiota ja moderneja toimintaprosesseja tukevat tilat tehostavat päivittäistä toimintaa. Käyttötarkoitukseen suunnitellut tilat yhdessä uudistuvien toimintaprosessien kanssa voivat nostaa toiminnan tehokkuutta ja kustannustehokkuutta laskelmien mukaan noin 10-15 %. Keskittämisen myötä Soitessa voidaan myös luopua hajasijoitetuista, osin terveyshaittoja aiheuttavista sekä epä-tarkoituksenmukaisista isoista vuokratiloista. Luovuttavien kohteiden vuokrakustannukset ovat 0,9–1,0 M € vuodessa.

Investoinnin myötä kustannussäästöjä syntyy seuraavista tekijöistä:

- Resurssien (työntekijät, tilat ja kalliit laitteet) yhteiskäyttö
- Sujuvampi logistiikka
- Kompaktimmat tilat, jotka tukevat toimintaa
- Sähköisten ja etäpalveluiden laajempi hyödyntäminen ja kehittäminen

Investoinnin vaikutuksia toiminnallisiin kustannuksiin tarkennetaan suunnittelun edetessä.

4. Tulevaisuuden SOTE-keskussuunnitelma

Sairaalanmälle kootaan yhteen pääosa Kanta-Kokkolan sosiaali- ja terveystalvuluista. SOTE-keskus suunnitelmassa kuvataan uusia tiloja tarvitsevat toiminnot, toimintojen nykyiset tilat ja niille suunnitellut tilatarpeet tulevaisuudessa. Tulevaisuuden tilatarpeet on laadittu yhdessä Kokkolan alueen ammatilaisten kanssa. Tulevien tilojen suunnittelussa on toimintamallit, jotka vaikuttavat palvelujen tarvitsemiin tilatarpeisiin.

SOTE-keskus suunnitellun ensivaiheessa arvioitiin useamman toiminnon sijoittumisesta uusiin tiloihin, mutta suunnittelun edetessä osan toiminnon osalta linjattiin, ettei toimintoja tässä vaiheessa suunnittelua oteta mukaan SOTE-keskuksen tilaohjelmaan. SOTE-TIKE:n (tilannekeskus) osalta linjattiin, että toiminta sijoitetaan sairaalaan lähelle ensihoitoa, jossa on jo valmiina tuve-verkosto (turvallisuusverkosto). SOTE-TIKE:n siirtyminen tulee siis huomioida päivystyksen remontissa. Jatkosuunnitteluun jäi vielä linjattavaksi lastenpsykiatrin osalta, sijoitetaanko lasten ja nuorten terapiapoliklinikka, MDFT-tiimi ja syömishäiriöyksikkö Verso lastenpsykiatrian yhteyteen vai jatkavatko toiminnot niiden nykyisissä tiloissaan.

4.1 Siirtyvien toimintojen avaintiedot

Sairaalanmäen sote-palveluiden uusiin tiloihin siirtyvät taulukossa 1. esitetyt palvelut. Tarkempi erittely siirtyvien palveluiden suoritus- ja kustannuspaikoista löytyy liitteestä 4.

Toiminta	Toiminnan tarkenne
Vastaanottopalvelut	PTH vastaanottopalvelut
	Yhden kardiologin vastaanotto
	Hoitotarvikejakelu
Suun terveydenhuolto	PTH hammashoito
	Hammas- ja suusairauksien poliklinikka
Aikuisten sosiaalipalvelut	Aikuissosiaalityö-toimeentulotuki
	Sosiaalineuvonta
	Kotoutumispalvelut
	TYP
	Terveysosiaalityö (PTH)
Vammaispalvelut	Vammaispalveluiden sosiaalityö ja avohuollon tiimi
Mielenterveyskuntoutujien palvelut	Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut

Perhekeskuspalvelut	Ehkäisyneuvola
	Äitiys- ja lastenneuvola
	Lapsiperheiden sosiaalipalvelut • Perheneuvola • Perheohjaus • Perhesosiaalityö • Perheoikeudelliset palvelut • Tukisuhdetoiminta
	Lapsiperheiden kotipalvelut
	Lastensuojelu • Avo- ja sijaishuolto • Perhehoito • Jälkihuolto
Kuntoutuspalvelut	Apuvälinekeskus
	Lasten kuntoutus
	Aikuisten ja työikäisten kuntoutus
	Ikääntyneiden kuntoutus
Tukipalvelut	Tekstinkäsittelijät
	Koulutuspalvelut
	Rekrytointipalvelut
Ikääntyneiden palvelut (yli 75-vuotiaat)	Hoidon ja hoivan johto
	Asiakasohjaus ja avopalvelut
	Kotihoito
	Senioreiden terveystiete (sis. Kuulonhuolto)
	Muistitiimi
Perhekeskuspalvelut	Oppilashuolto
Lastenpsykiatria	Lasten psykiatrian osasto
	Lastenpsykiatrian poliklinikka
	Pikkulapsipsykiatria
	Lasten ja nuorten terapiapoliklinikka**
	Syömishäiriöyksikkö Verso**
	MDFT-tiimi**
Sivistyspalvelujen toimiala	Sairaalakoulu

Taulukko 1. Sairaalanmälle uusiin tiloihin sijoittuvat toiminnot.

** Lasten ja nuorten terapiapoliklinikan, MDFT-tiimin ja syömishäiriöyksikkö Verson mukaan ottamisesta tilaohjelmaan linjattava jatkosuunnittelussa.

Aiemmin esitettyjen ja tunnistettujen muutosajurien vaikutukset huomioiden, tulevaisuuden tilatarvetta ja siihen vaikuttavia käyntimäärien muutoksia on tarkasteltu toiminnoittain eri kehityssuuntien avulla ja uuden sote-keskustoiminnan tilamitoituksissa huomioon otetut kehityssuunnat ja arvio niiden vaikutuksista toimintojen kokoon ja tilatarpeeseen on esitetty palveluittain kuvissa 11-13.

Tarkastelluissa käynti- ja kontaktivolyymeissa on pyritty tunnistamaan kiinteistön suunnitteluun ensisijaisesti vaikuttavat asiakastapahtumat. Tällaisia tapahtumia ovat asiakkaan ja ammattilaisen välillä tapahtuvat fyysiset asiakaskäynnit ammattihenkilön luona palvelunantajan toimipaikassa sekä etäkontaktit, joissa ammattihenkilön ja asiakkaan välinen asiointi tapahtuu puhelimen, verkkopalvelun, chatin tai muun sähköisen palvelukanavan välityksellä. Muut sisäiset konsultaatiot sekä suoraan asiakkaan ammattilaisen ja asiakkaan väliseen työhön vaikuttavat kontaktilajit ja käyntityypit on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

Avopalveluiden osalta fyysiset käynnit on rajattu seuraavasti: kontaktilaji = 1 Käynti; käyntityyppi = ensikäynti, päivystyskäynti, uusintakäynti, sairaanhoito, ja terveydenhoito. Etäkontaktit on rajattu seuraavasti: kontaktilaji = 4 puhelinkontakti ja 9a sähköinen palvelukanava; käyntityyppi = 116117, ensikäynti, uusintakäynti, sairaanhoito, ja terveydenhoito. Samaa rajausta on sovellettu perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kontakteille. Erikoissairaanhoidossa yksiköiden väliset kirjauskäytännöt saattavat poiketa toisistaan, joka tulee huomioida erikoissairaanhoidon yksiköiden tarkemmassa tilasuunnittelussa.

Suorituspaikkojen osalta tarkastelu keskittyy Sairaalanmäelle siirtyviin yksiköihin ja Kanta-Kokkolan alueeseen. Sote-keskusta ja Terveystie 1:stä suunniteltaessa on huomioitu niille kohdistuvat volyymit niihin suunniteltujen palveluiden osalta (ei koko Soitan alue). Suunnitteluvaiheessa tarkastellut suoritus- ja kustannuspaikat on listattu liitteessä 3. Historialliset muutokset suoritus- ja kustannuspaikkarakenteessa on pyritty tunnistamaan ja yhdistämään nykyisiin suoritus- ja kustannuspaikkoihin, jotta historiallinen muutostrendi volyymeissa on pystytty analysoimaan palvelukokonaisuuksien osalta.

Lisäksi taulukoissa nykytilannetta kuvaavia volyymeja fyysisten käyntien ja etäkontaktien osalta on pyritty tasoittamaan muutoksilta, johtuen koronapandemian aiheuttamista muutoksista toiminnan volyymeissa. Vuosien 2020 ja 2021 volyymeja on tasoitettu perustuen muun muassa viime vuosien keskiarvoon ja volyymitrendiin sekä poistamalla tarkastelusta koronatoimille kohdistettavat toimet. Tämän perusteella on luotu normaalia toimintaa kuvaava volyympohja, joka toimii perusteena tulevaisuuden

kehityssuunnille. Tulevaisuuden kehityssuunnat on esitetty kappaleessa 3.3 sekä kuvissa 11–12. Toimintojen sisältö ja kehityssuunnat on kuvattu tarkemmin kappaleissa 4.1.1–4.1.12.

		Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3		
SOTE- palvelut	Terveyden- huolto	Vastaanottopalvelut	- Tiimimallin seurauksena → Joka kolmas fyysinen käynti korvautuu etävastaanotolla → Fyysisten käyntien kesto ei lyhene eikä niiden tarve kasva → Etäkontaktimäärä kasvaa ~10 %:lla niiden saatavuuden parantumisen myötä - Yhteydenottoja ja HTA:ta siirretään yhä enemmän sähköisiin palveluihin	Kokonaistarve kasvaa 10 %	- Tiimimallin ja toiminnan kehittämisen seurauksena → Joka toinen fyysinen käynti korvautuu etävastaanotolla → Fyysisten käyntien kesto ei lyhene eikä niiden tarve kasva → Etäkontaktimäärä kasvaa ~10 %:lla niiden saatavuuden parantumisen myötä - Yhteydenottoja ja HTA:ta siirretään yhä enemmän sähköisiin palveluihin	Kokonaistarve kasvaa 10 %
				Etä korvaa 30-40 %		Etä korvaa ~50 %
	Kuntoutuspalvelut	Kuntoutuspalveluiden tarve kasvaa valtakunnallisen trendin mukaan 2,5 %:a vuodessa, eritoten puhe- ja fysioterapian tarve kasvaa (Kuntoutussäätiö)	Tarve kasvaa 2,5 %:a / vuosi	Valtakunnallisen trendin mukaisen tarpeen kasvun lisäksi kuntoutuspalveluissa hyödynnetään yhä monipuolisemmin digiratkaisuja ja etä-/ryhmäpalveluita, myös 3D-kuvatarkaisut yleistyvät	Tarve kasvaa 2,5 %:a / vuosi	
			Digikattavuus 20-30 %:a		Digikattavuus 40-50 %:a	

Kuva 11. Tulevaisuuden kehityssuunnat toiminnoittain.

		Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3		
SOTE- palvelut	Terveyden- huolto	Suun terveydenhuolto	- Monihuonemallin ja joustavan ajanvarauksen myötä puretaan hoitojonoja, parannetaan palveluiden saatavuutta ja saadaan pidettyä tarkastusjakson käyntimäärät keskimäärin 3,5 per potilas - Työnjakoa kehitetään ja hammashoitajien itsenäistä työpanosta lisätään - Yli 75-vuotiaiden hampaallisten määrä kasvaa, mikä lisää suun terveydenhuollon tarvetta (terve suu on edellytys monen sairauden hoidolle ja usealle lääkehoidolle)	Yli 75- vuotiaiden palvelutarve kasvaa 2- kertaiseksi suhteessa väestöön, muutoin pysyy ennallaan	- Monihuonemallin ja joustavan ajanvarauksen rinnalle otetaan käyttöön kerralla kuntoon malli, jonka avulla potilaskohtaisia käyntejä saadaan vähennettyä 3,5 → 1,5 käyntiin. Mm. oikomistiimi toimii edelleen monihuonemallilla. ”Kotiin vietäviä palveluita” videovälitteisesti tai pop-up-yksikön siirtäminen esimerkiksi kouluille tai muihin asiakasyksiköihin.	Yli 75- vuotiaiden palvelutarve kasvaa 2- kertaiseksi suhteessa väestöön, muutoin pysyy ennallaan
			Etä korvaa 15 %:a	Etä korvaa 20 %:a		
	Sosiaali- huolto	Aikuissosiaalipalvelut*	Väestörakenteen ja yhteiskunnallisen kehityksen myötä aikuissoisialipalveluiden tarve kasvaa mm. toimeentuloon ja työttömyyspalveluihin, talousneuvontaan, digikyvykkyyteen ja maahanmuuttoon liittyen → Palveluntarpeen kasvu edellyttää digiratkaisujen ja sähköisten palvelukanavien laajempaa käyttöönottoa palveluissa	Palvelutarve kasvaa ~0,2 % / vuosi	Tarve kasvaa kehityssuunnan 2 arviota voimakkaammin, mikä edellyttää myös isompaa digiloikkaa palveluissa	Palvelutarve kasvaa ~0,4 % / vuosi
			Digikattavuus 20-30 %:a	Digikattavuus 30-40 %:a		
		Ikääntyneiden palvelut	Ennalta ehkäiseviin ja varhaisen vaiheen tuen palveluihin panostetaan entistä enemmän ja asiakkaat saadaan pidettyä yhä pidempään avopalveluiden piirissä → Palveluntarpeen kehitys pohjautuu väestökehitykseen	Avo- palveluiden tarve kasvaa ~0,2 % / vuosi / väestö	Digi- ja etäratkaisuja hyödynnetään laajemmin ja monipuolisemmin osana ikääntyneiden palveluita, mikä on mahdollista sukupolven vaihtumisen myötä	Avo- palveluiden tarve kasvaa ~0,2 % / vuosi / väestö
			Digikattavuus 20-30 %:a	Digikattavuus 30-40 %:a		

Kuva 12. Tulevaisuuden kehityssuunnat toiminnoittain.

			Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
Perhekeskus- palvelut	Terveys- huolto	Ehkäisyneuvola	- Neuvolapalveluiden tarve muuttuu väestökehityksen mukaisesti, myös maahanmuutto saattaa vaikuttaa palveluiden tarpeeseen ja lisätä tulkkikäyntien tarvetta - Viime vuosina psyykkisten ja käytöshäiriöisten lasten määrä on lisääntynyt, ja kehitys tulee jatkumaan edelleen ja lisäämään neuvolan psykologipalveluiden tarvetta	Tarve muuttuu väestö-ennusteen mukaan	- Sähköinen perhekeskus otetaan käyttöön - Psykologipalveluiden tarve kasvaa kehityssuunnan 2 arviota voimakkaammin, mikä edellyttää myös digiratkaisujen ja sähköisten palvelukanavien laajempaa käyttöönottoa palveluissa	Tarve muuttuu väestö-ennusteen mukaan
		Äitiys- ja lastenneuvola		Etä korvaa 20 %:a		Etä korvaa 30 %:a
		Psykologipalvelut				
	Sosiaali- huolto	Perheneuvola	Väestörakenteen ja yhteiskunnallisen kehityksen myötä perheneuvolan ja lapsiperheiden sosiaalipalveluiden tarve kasvaa mm. lasten oireiluun, perheiden elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyen → Palveluntarpeen kasvu edellyttää digiratkaisujen ja sähköisten palvelukanavien laajempaa käyttöönottoa palveluissa	Tarve kasvaa ~1 %:a/vuosi	- Sähköinen perhekeskus otetaan käyttöön - Tarve kasvaa kehityssuunnan 2 arviota voimakkaammin, mikä edellyttää myös isompaa digiloikkaa palveluissa	Tarve kasvaa ~2 %:a/vuosi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu		Etä korvaa 20 %:a		Etä korvaa 30 %:a		
Vammais- palvelut	Terveys-/ sosiaali- huolto	Kehityspoliklinikka ja vammaissosiaalityö	Vammaispalveluiden asiakasmäärät laskevat kehitysvammaisten määrän laskun seurauksena, mutta vammaisten asiakkaiden määrä kasvaa → Palvelun tarve muuttuu, mutta pysyy lähes määrällisesti samana	Tarve muuttuu väestö-ennusteen mukaan Digikattavuus 40-50 %:a	Digiratkaisujen ja sähköisten palvelukanavien laajempaa käyttöönottoon panostetaan palveluissa vielä hieman enemmän	Tarve muuttuu väestö-ennusteen mukaan Digikattavuus 50-60 %:a
Psykiatria ja miepä- palvelut	Sosiaali- ja terveyden- huolto	Päihdehuollon avokuntoutus ja mielenterveyspalvelut	Asiakasprofiili muuttuu; alkoholiongelmien määrä vähenee ja huumeongelmien määrä kasvaa. Asiakkaat ovat haastavampia hoitaa	Tarve kasvaa ~1 %:a/vuosi Digikattavuus ~30 %:a	Ennalta ehkäiseviin ja varhaisen vaiheen tuen palveluihin panostetaan entistä enemmän ja digiratkaisuja otetaan laajemmin käyttöön	Tarve kasvaa ~1 %:a/vuosi Digikattavuus ~40 %:a

Kuva 13. Tulevaisuuden kehityssuunnat toiminnoittain.

4.1.1 VASTAANOTTOPALVELUT

Soite (Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysterveystyöryhmä) vastaa terveydenhuollon vastaa- totoiminnasta Keski-Pohjanmaan alueella. Keski-Pohjanmaalla toimii yhteensä 13 terveysasemaa, joista Kokkolan pääterveysaseman vastaanottotoiminta sijoitetaan uuteen sote-keskukseen.

Asiakkaat ja volyymit

Vastaanottopalvelut tarjoavat palveluitaan alueen koko väestölle. Vastaanottopalveluiden tulevaisuuden käyttöä tarkastellaan kontaktimäärien kehityksen perusteella (taulukko 2.). Vastaanottopalveluiden kontaktimäärien ennustetaan pysyvän suhteellisen vakaina, johtuen väestöpohjan pienentymisestä kuitenkin samanaikaisesti väestön voimakkaasti ikääntyessä. Lisäksi kokonaistarpeen ennustetaan kasvavan edellisten muutosten lisäksi noin ~10 % etäkontaktien saatavuuden parantumisen myötä. Sote-keskuksen vastaanottopalveluissa arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin ~180 (140-210) fyysistä asiakaskäyntiä vuonna 2030 ja noin ~150 (120-170) käyntiä vuonna 2040.

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Kontaktit vuodessa	109 100	106 300	112 400	103 000	112 400
Fyysiset käynnit	44,69 %	38,19 %	29,55 %	34,97 %	23,05 %
Etäkontaktit	55,31 %	61,81 %	70,45 %	65,03 %	76,95 %

Taulukko 2. Vastaanottopalveluiden kontaktimäärät.

Etäkontaktit sisältävät sekä puhelinkontaktit, että sähköiset kontaktit kuten etävastaanotot ja muut sähköiset palvelukanavat. Vastaanottopalveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 3. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Henkilöstö

Kokkolan vastaanottopalveluiden henkilöstömäärä on ~80 henkilöä. Kardiologisessa vastaanottotoiminnassa toimii 3 henkilöä ja hoitotarvikejakelussa 3. Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssitiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Vastaanottopalvelut palvelevat Kokkolan alueen asukkaita perusterveydenhuoltoon liittyvissä asioissa. Kokkolan nykyisellä pääterveysasemalla tarjotaan lääkäreiden sekä sairaanhoitajien vastaanottoja sairauksien ennalta ehkäisemistä, toteamista, hoitamista ja seuranta varten. Uutena toimintamallina (käyttöönotto 1.3.2022) on vastaanottopalveluissa otettu käyttöön tiimimalli, jossa alueen asukkaat on jaettu aakkosten mukaan kolmen tiimin kesken. Tiimin muodostuu 4-6 ammattilaisesta, joka kattaa vähintään yhden konsultoitavan lääkärin ja sairaanhoitajia. Uusissa vastaanottopalveluiden tiloissa huomioidaan tiimimallin edellyttämät tarpeet: kullekin tiimille omat tiimihuoneet ja tiimien yhteiskäyttöön tila. Lääkärin ja sairaanhoitajien vastaanottotoimintaan varataan yhteiskäyttöisiä vastaanottotiloja, joissa mahdollista pitää myös etävastaanottoa.

Tärkeimmät rajapinnat

Vastaanottopalveluilla on yhteiset lääkäriresurssit perheiden palveluiden sekä hoidon ja hoivan kanssa. Tämän lisäksi vastaanottopalveluissa toimiva kardiologi toimii myös yleissisätautikonsulttina.

Yhteistyötä vastaanottopalvelut tekevät tiiviisti psykiatrian, kuntoutuksen ja terveyssoiaalityön kanssa. Myös erikoissairaanhoidon kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävää, mutta yhteistyötä hoide-taan pääosin puhelimitse. Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa arvioidaan lisääntyvän tulevaisuudessa.

Nykyiset tilat

Kokkolan vastaanottotoiminta sijaitsee nykyisin pääterveysasemalla. Vastaanottopalveluiden nykyiset tilat eivät tue käytössä olevaa tiimityömallia ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen nykyisissä tiloissa koetaan haasteelliseksi. Vastaanottohuoneista on nykyisellään ajoittain pulaa ja osassa tiloista on myös todettu sisäilmaongelmia. Sisäilmaongelmien vuoksi osa hoitajista on jouduttu siirtämään työskentelemään muihin tiloihin. Nykyisten vastaanottohuoneiden määrä on kuvattu taulukossa 3.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Tiimimallin seurauksena osa vastaanottopalveluiden fyysisistä käynneistä korvautuu etävastaanotolla, mutta fyysisten käyntien keston ei oleteta lyhenevän eikä niiden tarpeen kasvavan. Tiimimallin myötä kehityssuunnassa 2 joka kolmas fyysinen käynti korvautuu etävastaanotolla ja kehityssuunnassa 3 joka kolmas fyysinen käynti korvautuu etävastaanotolla. Lisäksi yhteydenottoja ja hoidon tarpeen arviointia tullaan siirtämään yhä enemmän sähköisiin palveluihin. Kehityssuunnassa 2 fyysisistä käynneistä 30-40 % korvautuu etäkontakteilla ja vastaavasti kehityssuunnassa 3 noin ~50 %, joka vastaa Soiten digistra-tegian tavoitetta. Volyyymiennusteiden avulla on tehty laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, mikä on esitetty taulukossa 3. Laskennallista tilamäärää on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaati-muksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi.

Laskennallisesti tulevaisuuden volyyymiennusteisiin suhteutettuna tilojen kokonaismäärä pienenee ny-kyisestä, johtuen tilojen käyttöasteen noususta ja tehokkuuden parantumisesta muun muassa tiimi-mallin seurauksena sekä fyysisten käyntien vähentyessä etäasioinnin yleistyessä. Muita vastaanotto-palveluiden tilatarpeita ovat muun muassa toimenpidehuoneet, lääkehuoneet, kardiologiset tilatar-peet sekä kuvantamiseen liittyvät huoneet. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Tilat yhteensä	39	30,2	31,9	27,3	29,9
Vastaanottohuoneet fyysisille käynneille	-	16,7	13,7	14,1	10,1
Työtilat etäkontak- tien hoitamiseen	-	13,5	18,2	13,2	19,8

Taulukko 3. Vastaanottopalveluiden volyymiperusteinen vastaanottojen tilatarve 2030 ja 2040.

Nykytilanne kuvastaa siirtyvien toimintojen nykyisten vastaanottotilojen määrää, jossa ei ole eriteltynä etäasioinnin hoitoa erikseen. Vastaanottopalveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 3. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Muut huomioitavat seikat

Vastaanottopalveluiden yhteyteen sijoitetaan yhden **kardiologin vastaanottotoiminta**. Kardiologian vastaanotolla työskentelee sairaanhoitajia, sekä kardiologian erikoislääkäri. Vastaanotolla selvitetään potilaan sydänperäisiksi epäiltävien oireiden syitä ja arvioidaan jatkohoidon tarve.

Vastaanottopalveluiden yhteydessä toimii myös Soiten **hoitotarvikejakelun** varasto, toimistotila ja luukku. Hoitotarvikejakelun varastossa säilytetään mm. neuloja ja vaippoja yms.

4.1.2 KUNTOUTUSPALVELUT

Asiakkaat ja volyymit

Kuntoutuspalveluita tarjotaan lapsille, työikäisille ja aikuisille sekä ikääntyneille ja veteraaneille. Lasten ja nuorten kuntouksessa hyödynnetään laajalti ostopalvelua. Jos tulevaisuudessa palvelua tuotetaan enemmän omana tuotantona ostopalvelun sijaista, kasvavat lasten ja nuorten asiakasmäärät. Kuntoutuspalveluiden tulevaisuuden käyttöä tarkastellaan kontaktimäärien kehityksen perusteella (taulukko 4.). Kuntoutuspalveluiden volyymien ennustetaan kasvavan tulevaisuudessa. Keskeisimmät palvelutarpeen kasvun ajurit ovat ikääntyneiden kuntoutuspalveluiden merkittävä kasvu sekä valtakunnallisen trendin mukainen kasvu noin ~2,5 % vuodessa mm. puhe-, fysio- ja toimintaterapiassa. Sote-

keskuksen kuntoutuspalveluissa arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin ~70 (55-80) fyysistä asiakaskäyntiä vuonna 2030 ja noin ~75 (60-90) käyntiä vuonna 2040.

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Kontaktit vuodessa	22 800	27 200	38 200	25 300	38 200
Fyysiset käynnit	62,60 %	54,91 %	41,25 %	50,92 %	30,25 %
Kotikäynnit	29,74 %	35,90 %	38,32 %	38,57 %	38,32 %
Etäkontaktit	7,66 %	9,19 %	20,44 %	10,51 %	31,44 %

Taulukko 4. Kuntoutuspalveluiden kontaktimäärät.

Etäkontaktit sisältävät sekä puhelinkontaktit, että sähköiset kontaktit kuten etävastaanotot ja muut sähköiset palvelukanavat. Kontaktit sisältävät lasten ja nuorten-, aikuisten- ja ikääntyneiden kuntoutuspalveluiden sekä tehostetun kotikuntoutumisen volyymit. Kuntoutuspalveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Henkilöstö

Kuntoutuspalveluissa työskentelee nykyisin noin 23 työntekijää. Lasten kuntoutuspalveluissa työskentelee tällä hetkellä 12 työntekijää ja 2 puheterapeutin virkaa on täyttämättä. Aikuisten ja työikäisten kuntoutuspalveluissa työskentelee 2 henkilöä ja ikääntyneiden kuntoutuspalveluissa 3,5 henkilöä. Apuvälinekeskuksessa on yhteensä 5 työntekijää, joista 1 on huollon työntekijä. Tulevaisuudessa huoltoon on arvioitu rekrytoitavan vielä yksi työntekijä. Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Kuntoutuspalvelut tuottavat diagnostiikkaa sekä terveyttä, työ- ja toimintakykyä parantavia ja omatoimisuuteen ohjaavia kuntoutuspalveluita yhdenmukaisin perustein. Maksuttomia kuntoutuspalveluita ovat alle 18-vuotiaiden kuntoutuspalvelut, arviointi- ja ohjauskäynnit, ryhmäkäynnit sekä veteraanikuntoutus. Ryhmämuotoisen toiminnan arvioidaan tulevaisuudessa kasvavan, mikä on huomioitava myös tilasuunnittelussa. Kuntoutuspalveluiden tulee jatkossa sijaita siten, että ne saadaan sijainnin puolesta kiinteäksi osaksi hoitoprosesseja. Vastaanottopalveluiden tiloihin tulee yksi vastaanottohuone myös kuntoutuspalveluille, mikä mahdollistaa kuntoutuspalveluiden suoravastaanoton.

Tärkeimmät rajapinnat

Kuntoutuspalvelut tekevät yhteistyötä muiden hoitotahojen kanssa. Lasten ja nuorten kuntoutuksessa keskeisiä yhteistyötahoja on perhekeskuspalvelut, kehitysvammahuolto ja lasten sairaala, kun taas ikääntyneiden kuntoutuksessa osastot. Sekä ikääntyneiden, että aikuisten ja työikäisten kuntoutus tekee yhteistyötä vastaanottopalveluiden kanssa. Fysioterapiaa tarjotaan kaikilla erikoissairaanhoidon osastoilla, myös psykiatrialla.

Nykyiset tilat

Kuntoutuspalveluiden nykyiset tilat eivät vastaa tarvetta ja henkilöstö on hajautettu Kokkolan alueelle. Lisäksi osassa tiloista on havaittu sisäilmaongelmia. Nykyiset kuntoutuksen vastaanottotilojen määrä on eritelty taulukossa 5.

Apuvälinekeskuksen nykyisissä tiloissa on erityisesti ongelmia logistiikassa ja tilojen saavutettavuus on asiakkaiden kannalta haasteellinen. Apuvälineiden käyttö tulee lisääntymään väestön ikääntyessä, joten prosessin sujuvuus on varmistettava, esim. automatisointia sekä noudon ja palautuksen 24/7 toimintaa hyödyntämällä.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Käyttöaste kuntoutuspalveluiden vastaanottotiloissa on nykyisellään hyvä ja sen ei oleteta muuttuvan tulevaisuudessa, joka ei vaikuta tilatarpeeseen. Keskeiset laskennalliset tilatarpeen muutokset aiheutuva kuntoutuspalveluiden volyymien kasvusta, jonka myötä laskennallinen vastaanottojen tilatarve tulee kasvamaan tulevaisuudessa nykyisestä. Kehityssuunnassa 2 on arvioitu, että palveluiden digikattavuus tulevaisuudessa on noin 20–30 %. Kehityssuunnassa 3 toiminnalliset muutokset etä- ja ryhmäpalveluiden hyödynnettävyydessä, sekä 3D-kuvaratkaisujen yleistymässä, jolloin digikattavuus on arviolta 40–50 %. Volyyמיennusteiden avulla on tehty laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, mikä on esitetty taulukossa 5. Laskennallista tilamäärää on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Muita kuntoutuspalveluiden tilatarpeita ovat muun muassa kuntosali ja harjoitussali ryhmätoimintaan. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Tilat yhteensä	15	16,6	19,7	14,5	17,0
Vastaanottohuoneet fyysisille käynneille	-	16,0	16,9	13,8	12,4
Työtilat etäkontak- tien hoitamiseen	-	0,6	2,8	0,7	4,6

Taulukko 5. Kuntoutuspalveluiden volyymiperusteinen vastaanottojen tilatarve 2030 ja 2040.

Nykytilanne kuvastaa siirtyvien toimintojen nykyisten vastaanottotilojen määrää, jossa ei ole eriteltynä etäasioinnin hoitoa erikseen. Kuntoutuspalveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

4.1.3 SUUN TERVEYDENHUOLTO

Asiakkaat ja volyymit

Suun terveydenhuolto (pth) tarjoaa palveluitaan alueen koko väestölle yksilön tarpeen mukaisesti.

Suun terveydenhuollon palveluiden tulevaisuuden käyttöä tarkastellaan kontaktimäärien kehityksen perusteella (taulukko 6.). Asiakkaiden kontaktimäärien ennustetaan laskevan tulevaisuudessa lapsiväestön (6-17v) vähentyessä ja siten muun muassa pakollisten hampaiden terveystarkastusten vähentyessä. Toisaalta volyymien laskua tasoittaa yli 75-vuotiaiden palvelutarpeen ennustettu kasvu kaksinkertaiseksi suhteessa väestöön, sillä yli 75-vuotiaiden hampaallisten määrä kasvaa, mikä lisää suun terveydenhuollon tarvetta (terve suu on edellytys monen sairauden hoidolle ja usealle lääkehoidolle). Sote-keskuksen suun terveyden palveluissa arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin ~140 (110-170) fyysistä asiakaskäyntiä vuonna 2030 ja noin ~120 (95-145) käyntiä vuonna 2040.

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Kontaktit vuodessa	49 000	44 300	44 500	43 400	44 500
Fyysiset käynnit	74,80 %	72,17 %	61,85 %	71,57 %	58,21 %
Etäkontaktit	25,20 %	27,83 %	38,15 %	28,43 %	41,79 %

Taulukko 6. Suun terveydenhuollon (PTH) kontaktimäärät.

Etäkontaktit sisältävät sekä puhelinkontaktit, että sähköiset kontaktit kuten etävastaanotot ja muut sähköiset palvelukanavat. Suun terveydenhuollon palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Hammas- ja suusairauksien ja päivystyksen vastuualue koostuu suu- ja hammassairauksien poliklinikasta sekä suun terveydenhuollon päivystyksestä. Poliklinikalla tehdään erikoissairaanhoidon taseisia suun terveyden toimenpiteitä ja poliklinikan toiminta on suunniteltu siirrettäväksi sote-keskukseen perusterveydenhuollon hammashoidon yhteyteen. Hammashoidon päivystys on suunniteltu siirrettäväksi osaksi päivystystoimintaa päivystyksen tilojen saneerauksen yhteydessä. Suu- ja hammassairauksien poliklinikan kontaktien ennustetaan vähenevän tulevaisuudessa työikäisen väestön (18-64v) suhteellisen osuuden pienentyessä (taulukko 7). Suu- ja hammassairauksien poliklinikalla arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin ~9 (7-11) fyysistä asiakaskäyntiä vuonna 2030 ja noin ~8 (6-10) käyntiä vuonna 2040.

	Nykytilanne	Kehityssuunta 0		Kehityssuunta 1	
	2021	2030	2040	2030	2040
Kontaktit vuodessa	2 178	2 088	1 950	2 003	1 870
Fyysiset käynnit	99,54 %	99,55 %	99,55 %	99,51 %	99,52 %
Etäkontaktit	0,46 %	0,45 %	0,45 %	0,49 %	0,48 %

Taulukko 7. Hammas- ja suusairauksien (ESH) vastuualueen kontaktimäärät. Etäkontaktit sisältävät sekä puhelinkontaktit, että sähköiset kontaktit kuten etävastaanotot ja muut sähköiset palvelukanavat. Ei sisällä päivystyksen kontakteja. Suun terveydenhuollon palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 1. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Henkilöstö

Suun terveydenhuollon henkilöstömäärä Kokkolan pääterveysaseman ja Torkinmäen hammashoito-loissa on 34,5. Tämän lisäksi Koivuhaassa henkilöstöä 10,5. Hammas- ja suusairauksien poliklinikan henkilöstömäärä on ~7.

Toimintamallit ja prosessit

Suun terveydenhuollon kiireettömiä ja kiireellisiä ajanvarauksia hoidetaan nykyisin virka-aikaan klo 8-16 välillä. Kiireelliseen vastaanottotoimintaan on kussakin hammashoitolassa varattu tietty määrä kii-reaikoja. Tulevaisuuden toimintamalleina on tarkoitus käyttöönottaa kerralla kuntoon ja monihuone -mallit, sekä jatkaa etätoiminnan lisäämistä.

Kerralla kuntoon -mallissa samalla käyntikerralla voidaan tarvittaessa tehdä useita hoitotoimenpiteitä ja saada suun terveys kuntoon yhden käyntikerran aikana. Kerralla kuntoon -toimintamallilla tavoitellaan suun terveydenhuollon saatavuuden parantumista, laatua, ennaltaehkäisevyyttä sekä kustannus-tehokkuutta. Toimintamallissa asiakas ei saa tarkkaa vastaanottoaikaa, vaan esimerkiksi tunnin aikaik-kunan, jonka sisällä vastaanotto alkaa. Tarkempi vastaanottoaika ilmoitetaan asiakkaalle tekstiviestitse vastaanottopäivänä.

Monihuonemalli noudattaa samaa periaatetta kuin kerralla kuntoon -malli, sillä myös tässä toiminta-mallissa on pyrkimyksenä hoitaa asiakkaan suun terveys valmiiksi yhden käyntikerran aikana tai vähin-tään mahdollisimman pitkälle. Potilaan hoito tapahtuu yhdessä hoituhuoneessa ja hoitohenkilökunta voi vaihtua tai siirtyä huoneesta toiseen. Kokkolassa tunnistetaan, että ikääntyneet potilaat voivat so-veltua paremmin monihuone- kuin kerralla kuntoon -malliin. Uusien toimintamallien käyttöönotot edellyttävät toimintamalleihin soveltuvia tiloja. Toimintamalleja tullaan toteuttamaan 1 tiimin avulla, mikä tarkoittaa tarvetta 3 tiimihuoneelle sote-keskuksessa. Näiden lisäksi suunterveydenhuollolle vara-taan standardoituja vastaanottohuoneita.

Tärkeimmät rajapinnat

Kokkolan suun terveydenhuolto käyttää sairaalaan keskitettyä välinehuoltoa. Suun terveydenhuollossa tehdään myös yhteistyötä neuvolapalveluiden ja ikääntyneiden palveluiden kanssa.

Nykyiset tilat

Toiminta Kokkolan terveysaseman ja Torkinmäen hammashoitoloista on tarkoitus siirtää tulevaan sote-keskukseen, sillä nykyisin yksiköiden käytössä olevat tilat ovat vanhanaikaiset. Kokkolan terveysaseman hammashoitolassa vastaanottohuoneiden määrä on koettu riittämättömäksi, eikä vastaanottohuoneissa voida hyödyntää nykyisiä toiminnanohjausmalleja. Hammashoitolan tiloissa on myös havaittu sisäilmaongelmia. Tulevassa sote-keskuksessa varaudutaan tilojen näkökulmasta myös siihen, että Koivuhaan toiminnan on mahdollista siirtyä sinne tulevaisuudessa. Koivuhaan nykyiset tilat on koettu palvelevan toimintaan hyvin, eikä tiloissa ole havaittu sisäilmaan liittyviä ongelmia. Nykyisten vastaanottotilojen määrä on eritelty taulukossa 7.

Hammas- ja suusairauksien poliklinikan tilat sijaitsevat nykyisin keskussairaalassa.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Suun terveydenhuollon tilatarpeeseen vaikuttaa asiakkaiden käyntivolyymien muutosten lisäksi keskeisesti toiminnalliset muutokset edellä esitettyjen kerralla kuntoon- ja monihuonemallin myötä. Volyymiperusteisesti tarkasteltuna tilatarve laskisi tulevaisuudessa. Monihuonemallin ja joustavan ajanvarauksen myötä puretaan hoitojonoja, parannetaan palveluiden saatavuutta ja saadaan pidettyä tarkastusjakson käyntimäärät keskimäärin nykyisellään. Monihuonemallin myötä tilamäärä ei kuitenkaan supistuisi vaan vaikutukset liittyvät enemmän käytettävän lääkäriresurssin parempaan hyödynnettävyyteen useamman huoneen välillä. Lisäksi kerralla kuntoon -mallin myötä keskimääräiset vastaanottojen käyntiajat pitenevät, joka vaikuttaa tilamäärään nostavasti. Volyymiennusteiden avulla on tehty laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, mikä on esitetty taulukossa 8. Laskennallista tilamäärää on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Muita suun terveydenhuollon tilatarpeita ovat muun muassa oikomishoidon ja kirurgisten toimenpiteiden huoneet, välinehuollon tilat sekä asiakkaiden toipumis- ja esivalmistelun tilat. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Tilat yhteensä	21	19,9	19,2	19,4	18,9
Vastaanottohuoneet fyysisille käynneille	-	17,5	15,1	17,0	14,2
Työtilat etäkontak-tien hoitamiseen	-	2,3	4,1	2,3	4,7

Taulukko 8. Suun terveydenhuollon volyymiperusteinen vastaanottojen tilatarve 2030 ja 2040.

Nykytilanne kuvastaa siirtyvien toimintojen nykyisten vastaanottotilojen määrää, jossa ei ole eriteltynä etäasioinnin hoitoa erikseen.

Suun terveydenhuollon palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Hammas- ja suusairauksien poliklinikan (hamsu) tulevaisuuden tilatarpeet kartoitettiin käyttäjähaastattelulla.

4.1.4 PERHEKESKUSPALVELUT

Perhekeskuspalvelut kattavat lapsiperheiden sosiaalipalvelut, lastensuojelun, psykologipalvelun, neuvolapalvelut sekä oppilashuollon. Lapsiperheiden sosiaalipalveluihin kuuluvat lapsiperheiden kotipalvelu, perheneuvola, lastenvalvoja ja perhetukipalvelu ja lastensuojeluun avo-, sijais- ja jälkihuolto sekä perhehoito.

Asiakkaat ja volyymit

Perhekeskuksen palvelut on tarkoitettu kaikille maakunnan lapsiperheille. Ehkäisyneuvolan palvelut on tarkoitettu kaikille palvelua tarvitseville. Perhekeskuksen asiakkaita ja käyntejä tarkastellaan kahdessa eri kokonaisuudessa (taulukko 9): terveydenhuollon palvelut (äitiys- ja lastenneuvola sekä ehkäisyneuvola) ja sosiaalihuollon palvelut (perheneuvola, lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu). Sote-keskuksen perhekeskuspalveluissa arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin ~100 (80-115) fyysistä asiakaskäyntiä vuonna 2030 ja noin ~75 (60-90) käyntiä vuonna 2040.

Perhekeskuksen terveydenhuollon tarpeen ennustetaan muuttuvan väestökehityksen mukaisesti. Soiten alueen ennustetun lasten ja nuorten väestöosuuden pienentyessä neuvolapalveluiden volyymien ennustetaan laskevan tulevaisuudessa.

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Kontaktit vuodessa	26 700	22 500	20 800	21 600	20 800
Fyysiset käynnit	78,42 %	74,40 %	62,80 %	72,56 %	54,95 %
Etäkontaktit	21,58 %	25,60 %	37,20 %	27,44 %	45,05 %

Taulukko 9. Perhekeskuksen terveydenhuollon palveluiden kontaktimäärät.

Etäkontaktit sisältävät sekä puhelinkontaktit, että sähköiset kontaktit kuten etävastaanotot ja muut sähköiset palvelukanavat. Perhekeskuksen terveydenhuollon palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Sosiaalihuollon perhekeskuspalveluissa arvioidaan vuoden 2021 tilipäätöstietojen mukaan olevan noin ~3200 asiakasta (taulukko 10). Asiakasmäärä saattaa todellisuudessa olla hieman pienempi, sillä lastensuojelussa sama asiakas voi käyttää useita eri palveluita. Perheneuvolassa asioi päivittäin fyysisesti arviolta 15 (12–18) asiakasta. Muille sosiaalipalveluille käynti- ja kontaktimääriä ei ole pystytty tarkemmin erittelemään. Asiakasmäärän ennustetaan olevan melko vakaa tulevaisuudessa. Väestökehitykseen peilaten lasten ja nuorten väestöosuus pienentyy tulevaisuudessa, mutta yhteiskunnallisen kehityksen myötä perheneuvolan ja lapsiperheiden sosiaalipalveluiden tarpeen ennustetaan kasvavan noin 1 % vuodessa mm. lasten oireiluun, perheiden elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyen.

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
Terveydenhuolto	2021	2030	2040	2030	2040
Äitiys- ja lastenneuvola	22 900	19 300	17 700	18 600	17 700
Ehkäisyneuvola	3 800	3 200	3 100	3 000	3 100
Psykologipalvelut*	-	-	-	-	-
Oppilashuolto**	-	-	-	-	-
Kontaktit yhteensä	26 700	22 500	20 800	21 600	20 800

Sosiaalihuolto	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Perheneuvola	880	-	-	-	-
Perheoikeudelliset palvelut (lastenvalvoja):	1 100	-	-	-	-
Perhetukipalvelut***	680	-	-	-	-
Lastensuojelu	570	-	-	-	-
Asiakkaat yhteensä	~3 200				

Taulukko 10. SOTE-keskuksen perhekeskuspalveluiden volyymit.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimuskeskuksessa tapahtuvat fyysiset asiakaskäynnit sekä etäkontaktit. Sosiaalihuollon palveluissa on eritelty kokonaisasiakasmäärät vuoden 2021 tilinpäätöstietojen perusteella. Perhekeskuksen terveydenhuollon palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. *Psykologipalvelut ovat jalkautuvaa toimintaa ja sisältyvät muihin sote-keskuksen yksiköihin. **Oppilashuolto sijoittuu Terveystie 1:seen. Oppilashuollon käynnit toteutetaan liikkuvana palveluna. ***Perhetukipalvelut sisältävät perhesosiaalityön sekä lapsiperheiden kotipalvelun asiakkaat. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Henkilöstö

Perhekeskuspalveluissa työskentelee tällä hetkellä 111 työntekijää (+ palvelualuejohtaja). Työntekijät jakautuvat palveluittain äitiys- ja lastenneuvola: 22, perheneuvola ja palveluohjaus: 11, perheoikeudelliset palvelut: 5, perheohjaus: 10, perhesosiaalityö: 13, ehkäisyneuvola: 2, tukisuhdetoiminta: 1, lapsiperheiden kotipalvelu: 13, lastensuojelu: 34 ja psykologipalvelut: 1 johtava psykologi (+ muut psykologit, jotka on huomioitu vastuuyksiköiden sisällä). Näiden lisäksi oppilashuollossa on 22 työntekijää (+1 vastuualuejohtaja). Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssitiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Soiten tavoitteena on, että uusi sote-keskus kokoaa perhekeskuspalvelut fyysisesti yhteen. Perhekeskuspalveluille suunnitellaan tilat, mitkä mahdollistavat asiakkaiden yksilöllisen ja ryhmämuotoisen tapaamisen. Perhekeskuspalveluissa on yleistä, että työ on myös muualle jalkautuvaa esimerkiksi kotikäyntien avulla. Osassa perhekeskuspalveluita asiakkaita tavataan neuvottelu- ja kokoushuoneissa ja toimintamallina hyödynnetään tiimimallia. Tiimimallin edellyttämistä tilatarpeista on esitetty havainnollistava kuva liitteissä (liite 4). Perhekeskuspalveluiden osalta esitetään palveluiden luonteet ja

huomiot tilavaatimukseen palveluittain. Perhekeskuspalveluiden palvelualuejohtajan tilan sijoittuminen tulee tarkentaa jatkosuunnittelussa.

Äitiys- ja lastenneuvolat: Äitiys- ja lastenneuvolatyön keskeisiä tehtäviä ovat lapsen terveydentilan, kasvun ja kokonaiskehityksen seuraaminen sekä koko perheen hyvinvoinnin selvittäminen ja tukeminen. Palvelu toteutetaan pääosin fyysisinä vastaanottoina ja vastaanoton kesto vaihtelee puolesta tunnista puoleentoista tuntiin. Neuvolapalveluilla ei ole omia lääkäreitä, vaan lääkäripalvelut tulevat vastaanottopalveluista. Yhteisten resurssien näkökulmasta neuvolapalveluiden eduksi on sijata lähellä vastaanottopalveluita. Äitiys- ja lastenneuvolan tilojen tulee huomioida palvelun erityispiirteet mm. vastaanottokokojen suhteen. Vastaanottohuoneeseen tullaan usein perheen kanssa.

Ehkäisyneuvola: Ehkäisyneuvolan tehtävänä on seksuaalisen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen sekä edistäminen, sukupuolitautilien ja ei-toivottujen raskauksien ehkäisy. Ehkäisyneuvolaa toteutetaan pääosin fyysisinä vastaanottoina ja vastaanoton kesto on yleensä yhden tunnin. Ehkäisyneuvolassa toteutetaan etänä lähes ainoastaan e-pillereihin liittyvät asiat.

Perheneuvola: Perheneuvoloiden tehtävänä on tuottaa lakisääteisiä kasvatus- ja perheneuvonnan palveluja tukemalla ja edistämällä lasten, nuorten ja perheiden psyykkistä hyvinvointia ja elämänhallintaa. Perheneuvolassa vastaanotetaan koko perhe, joten vastaanottohuoneiden tulee olla kooltaan sellaisia, että ne riittävät koko perheen vastaanottamiseen. Fyysisen vastaanotonkesto on yleensä yhden tunnin.

Perheoikeudelliset palvelut (lastenvalvoja): Lastenvalvojat vastaavat lapsen isyyden/äitiyden selvittämiseen liittyvistä asioista ja vahvistavat lasten huoltajuuteen, asumiseen, tapaamiseen ja elatukseen liittyvät sopimukset. Työ on pääosin fyysistä vastaanottotyötä ja vastaanotoille tulee yleensä koko perhe. Tilojen oltava kooltaan soveltuvia perheiden vastaanottamiseen.

Perhetukipalvelut: Perhetukipalveluita toteutetaan sosiaalihuoltolain mukaisesti. Soiten perhetukipalveluiden työmuotoja ovat *Lapsiperheiden palveluohjaus*, *lapsiperheiden kotipalvelu*, *perhetyö*, *sosiaalityö* ja *sosiaaliohjaus*. Perhetukipalveluihin kuuluvat myös *tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta* sekä *vertaisryhmätoiminta*. Perhetukipalveluita toteutetaan perhekeskuksessa ja jalkautuvasti asiakkaan toimintaympäristössä.

Palveluohjauksen sosiaaliohjaajille varataan yhteistoimisto kirjaamis- ja puhelintyöhön.

Lapsiperheiden kotipalvelun kolmelle tiimille varataan ”kotipesä” -tyyppiset tiimitilat. Kolme tiimiä keskitetään yhteen, mutta kullakin tiimillä on käytössä omat tiimihuoneet. Tiimihuoneiden yhteyteen varataan myös palveluesihenkilölle oma työtila.

Perhesosiaalityö (sosiaaliohjaus ja sosiaalityö) tapahtuu sote-keskuksessa, perheen kotona tai lapsen toimintaympäristössä. Perhesosiaalityössä toimii 2 tiimiä ja tiimeille varataan moniammatillisen yhteistyön mahdollistava systeemiset tiimihuoneet omien työtilojen yhteyteen. Asiakasperheitä otetaan vastaan perhekeskuksen neuvottelu- ja ryhmätiloissa. Tilojen tulee olla riittävän kokoisia, jotta sinne mahtuu kaikki osallistujat. Palavereihin voi osallistua perheen lisäksi läheisverkosto, yhteistyötahot kuten koulu, perheneuvola, lastenpsykiatria jne. Perhesosiaalityössä työ tapahtuu tiimeissä, joissa on sosiaalityöntekijöitä, sosiaaliohjaajia, perheterapeutteja ja koordinaattori. Työtä tehdään moniammatillisesti muiden toimijoiden kanssa. Työntekijät vetävät myös erilaisia vertaisryhmiä perhekeskuksessa. *Perheohjaukselle* varataan kaksi tiimihuonetta, joihin keskitetään työpisteitä ja neuvottelupöytä. Perheohjauksen ja perhesosiaalityön tilat tulee sijaita lähellä toisiaan.

Lapsiperheiden kotipalveluissa työntekijät ovat pääosin perheissä, mutta työtilalle on tarvetta niin aamuisin, keskipäivän aikaa kuin päivän päätteeksi. Kotipalveluissa työskentelee kolme tiimiä ja kullekin tiimille varataan oma tiimihuone. Tämän lisäksi esihenkilölle varataan oma työhuone.

Tukisuhdetoiminnalle varataan yksi toimistotila, jossa mahdollisuus vastaanottaa asiakas.

Psykologipalvelut: Perhekeskuspalveluiden yhteyteen varataan toimisto johtavalle psykologille. Muut psykologit toimivat eri vastuuyksiköiden tiloissa, sillä he työskentelevät perhekeskuspalveluissa osana muita työtiimejä. Psykologin työ voi olla /on jalkautuvaa työtä (riippuen psykologin toimenkuvasta), mutta suuremmalta osalta kaikkien psykologien työ edellyttää erityisesti psykologin tutkimuksiin soveltuvaa kiinteää työtilaa, omaa työhuonetta.

Oppilashuolto: Opiskelijaterveyden huoltoa tehdään oppilaitoksissa. Lukiossa ja toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleville järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä ja lääkärin tarkastus ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Oppilashuollossa toimii koulupsykologeja ja kuraattoreja, ja heille varataan yhteiskäyttöiset työpisteet.

Lastensuojelu: Lastensuojelussa hyödynnetään systeemistä tiimimallia. Lastensuojelussa toimii tällä hetkellä kolme tiimiä, joissa tehdään sekä avo- että sijaishuoltoa. Näille kolmelle tiimille ja perhehoidon tiimille varataan muuntojoustavat systeemiset tiimitilat työntekijöiden omien äänieristettyjen työtilojen yhteyteen. Lastensuojelussa toimii erikseen myös jälkihuollon tiimi. Tiimien lisäksi lastensuojelussa toimii kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää, vastuualuejohtaja, sekä koordinaattori, ja heidän työhuoneensa sijoitetaan keskeiselle paikalla suhteessa neljään tiimiin. Asiakkaat otetaan vastaan pääsääntöisesti neuvotteluhuoneissa, mutta heitä tavataan paljon myös toimiston ulkopuolella kotona, luonnossa ja eri aktiviteettien parissa. Asiakasmäärämitoituksen muuttuessa vuonna 2024 lastensuojelussa tarve sosiaalityöntekijän lisävakanssille, mikä huomioidaan tilasuunnittelussa. Lastensuojeluun on suunnitteilla oma tehostettu perhetyö, jotka tarvitsevat työn toteuttamiseen kirjaamis- ja puhelintilat. Tehostettu perhetyö ei ota vastaan toimistolla asiakkaita vaan käyvät perheissä. Lastensuojelun näkökulmasta uudet pitää olla turvalliset – turvallisuusnäkökulma voidaan huomioida esim. vartioinnilla, väliovella lastensuojeluun tai lukitulla ulko-ovella.

Tärkeimmät rajapinnat

Perhekeskuspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä muiden perhekeskusverkostoon kuuluvien palveluiden kanssa. Laajempaan perhekeskuspalveluverkostoon kuuluvat esimerkiksi lasten ja nuorten kuntoutus sekä lasten ja nuorten sairaala. Myös kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on huomioitava tilaratkaisuissa.

Nykyiset tilat

Perhekeskuspalvelut ovat organisatorisesti koottu saman palvelualueen alle, mutta fyysisesti ne sijaitsevat hajallaan pitkin Kanta-Kokkolaan. Villan Perhekeskuksessa on paljon hukkatilaa, eikä tilat vastaa tämän päiväistä tarvetta. Lastensuojelussa tilaratkaisujen toivotaan tukevan paremmin systeemistä lastensuojelua. Villan perhekeskuksessa on nykyisin useampia keittiöitä ja askartelutiloja, joita on hyödynnetty asiakastapaamisissa. Tätä on pidetty merkityksellisenä. Neuvolapalveluissa toivotaan palveluiden osittaista keskittämistä, sillä nykyisin on useita eri pisteistä, eivätkä asiakkaat jakaudu näihin tasaisesti.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Perhekeskuksen terveydenhuollon palveluiden volyymiperusteinen tilatarve pienenee tulevaisuudessa erityisesti volyymien pienentyessä sähköisten palveluiden korvatesa fyysisiä käyntejä. Kehityssuunnassa 2 palveluiden digikattavuuden arvioidaan olevan noin 20–30 % ja kehityssuunnassa 3 noin 30–40 % vuonna 2040, mihin vaikuttaa keskeisesti sähköisen perhekeskuksen käyttöönotto. Tilojen käyttöaste on nykyisellään hyvä, eikä sen odoteta muuttuvan. Perhekeskuksen sosiaalihuollon palveluiden tilatarve on arvioitu muun muassa toiminnan ja henkilöstöresurssin perusteella. Volyymiennusteiden avulla on tehty laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, mikä on esitetty taulukossa 11. Laskennallista tilamäärää on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

	Nykytilanne	Kehityssuunta 2		Kehityssuunta 3	
	2021	2030	2040	2030	2040
Tilat yhteensä	24	15,4	13,3	14,7	12,6
Vastaanottohuoneet fyysisille käynneille	-	14,0	10,9	13,2	9,6
Työtilat etäkontaktien hoitamiseen	-	1,4	2,4	1,5	3,0

Taulukko 11. Perhekeskuksen terveydenhuollon palveluiden volyymiperusteinen vastaanottojen tilatarve 2030 ja 2040. Nykytilanne kuvastaa siirtyvien toimintojen nykyisten vastaanottotilojen määrää, jossa ei ole eriteltynä etäasioinnin hoitoa erikseen. Perhekeskuksen terveydenhuollon palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 2. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

4.1.5 VAMMAISPALVELUT

Asiakkaat ja volyymit

SOTE-keskukseen siirtyy vammaispalveluiden avohuollon sekä sosiaalityön asiakkaat. Vammaispalvelutoimiston asiakasmäärä on nykyisin noin 1800. Kaikki asiakkaat eivät käy toimistolla joka vuosi, joten käyntimäärä ei vuosittain ole yhtä iso asiakasmäärään nähden, joten vammaispalvelutoimistossa arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin 3–4 fyysistä asiakaskäyntiä päivittäin. Vammaispalveluiden käyntivolyymeille ei ole tehty tarkkaa tulevaisuuden ennustetta. Palvelutarpeen odotetaan kehittyvän väestöennusteen mukaan. Vammaispalveluiden avohuollossa arvioidaan tapahtuvan päivittäin noin ~20 (16–24) kotikäyntiä päivittäin.

Henkilöstö

Vammaispalvelutoimistossa työskentelee tällä hetkellä 38 henkilöä (+1 toimialuejohtaja). Vammaispalvelujen sosiaalityössä heistä työskentelee 18 työntekijää ja avohuollon tiimissä 10 työntekijää sekä 1 projektityöntekijä. Avohuollon tiimiin on tarkoitus rekrytoida 1 työntekijää lisää. Heidän lisäksi tulevia tiloja käyttää 7 henkilökohtaista avustajaa. Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssitiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

SOTE-keskukseen sijoitetaan vammaispalvelutoimisto, mikä kattaa vammaispalveluiden sosiaalityön ja avohuollon tiimin toiminnan. Vammaispalveluiden sosiaalityön tiloissa vastaanotetaan asiakkaita. Fyysisten vastaanottokäyntien pituus voi vaihdella puolesta tunnista kahteen tuntiin ja niissä hyödynnetään moniammatillista osaamista. Vammaispalveluiden sosiaalityölle varataan yhteiskäyttöiset työhuoneet, joissa voidaan pitää niin fyysistä kuin etävastaanottoakin. Avohuollon tiimin toiminta on pääasiassa kotikäyntejä. Avohuollontyöntekijöille varataan sote-keskukseen työpisteet ja kirjaamis- ja puhelutilat. Monitilaympäristön kirjaamistiloja hyödyntävät myös henkilökohtaiset avustajat.

Tärkeimmät rajapinnat

Vammaispalvelut tekevät yhteistyötä muiden sosiaalipalvelujen ja apuvälinekeskuksen kanssa.

Nykyiset tilat

Vammaispalvelutoimisto toimii tällä hetkellä kahdessa kerroksessa Rantakadulla. Nykyiset tilat on saatavuuden näkökulmasta olleet toimivat, mutta saavutettavuuden näkökulmasta rakennuksen ramppi on haasteellinen. Tämän lisäksi katutasossa olevissa toimistotiloissa on tunnistettu puutteita äänieristyksessä, kun taas 5. kerroksessa on havaittu ongelmia sisäilman laadussa. Muuten tilat ovat koettu toimiviksi.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Vammaispalveluiden tilatarve on arvioitu toiminnan ja henkilöstöresurssin perusteella sekä käyttäjien tarpeet huomioiden. Volyymiennusteiden avulla on tehty alustava laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, jota on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

4.1.6 AIKUISTEN SOSIAALIPALVELUT

Asiakkaat ja volyymit

Aikuisten sosiaalipalveluiden asiakkaina ovat Kokkolan alueen yli 18-vuotiaat asukkaat. Kotoutumispalveluiden asiakkaina ovat kiintiöpakolaiset, Kokkolaan muuttavat oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat, perheen yhdistämisyhteistyön kautta tulevat pakolaiset ja muut kuntaan muuttavat kotoutumisajalla olevat pakolaiset. Lisäksi työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) palvelee Kokkolan alueen aikuisväestöä. Vuoden 2021 tilinpäätöstietojen perusteella TYP:ssä ja kotoutumispalveluissa on noin ~630 asiakasta vuodessa. Terveys- ja sosiaalityön vastaanotossa tapahtuu arviolta noin ~400 käyntiä vuodessa. Lisäksi terveys- ja sosiaalityöhön työntekijöiden käyntejä tehdään muissa Soiten alueen toimipisteissä: 1100 käyntiä sairaalassa, 1600 käyntiä Terveystie 1:ssä sekä 30 käyntiä muissa yksiköissä vuodessa. Aikuissosiaalipalveluiden käyntivolyyymeille ei ole tehty tarkkaa tulevaisuuden ennustetta. Palvelutarpeen odotetaan kuitenkin kasvavan tulevaisuudessa 0,2–0,4 % vuositasolla mm. maahanmuuton kasvun seurauksena.

Henkilöstö

Aikuisten sosiaalipalveluissa työskentelee 36 henkilöä (sis. 3 vastuualuejohtajaa ja palvelualuejohtaja). Näistä aikuissosiaalityössä on 14 (+1 palvelualuejohtaja), kotoutumispalveluissa 5, sosiaalineuvonnassa 3, TYP-palvelussa 9 ja perusterveydenhuollon terveys- ja sosiaalityössä 4 (joista 2 hanketyöntekijää). Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssitiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Aikuissosiaalityö-toimeentulotuen tiloissa vastaanotetaan asiakkaita. Asiakastapaamisissa kartoitetaan asiakkaan palvelutarvetta ja asiakkaalle laaditaan tarvittaessa asiakassuunnitelma yhdessä asiakkaan kanssa. Sosiaalineuvonta antaa ohjausta ja neuvontaa ilman ajanvarausta, mikäli asiakas tarvitsee apua toimeentulohakemuksien täyttöön.

Kotoutumispalvelut vastaavat kiintiöpakolaisten vastaanotosta. Asiakastyössä käytetään suuremaksi osaksi tulkkauspalveluja, joko etätulkkausta tai läsnäolotulkkausta. Kotoutumispalvelut

tarvitsevat työhön äänieristetyt tilat. Asiakaskuntaan kuuluu ajoittain isojaakin perheitä, jolloin tapaamiset voidaan järjestää kokoustilassa.

TYP-palvelun tavoitteena on edistää asiakkaiden osallisuutta yhteiskuntaan ja työmarkkinoille. Palvelu tekee tiivistä yhteistyötä Kelan kanssa. Työllistymistä edistävässä palvelussa asiakasmäärän ennustetaan kasvavan tulevan lakimuutoksen johdosta. TYP-toiminnassa työskentelevät ammattilaiset tarvitsevat omat toimistot, joissa voi pitää asiakastapaamisia.

Perusterveydenhuollon terveysosastotyön tulee sijaita lähellä potilaita. Tulevassa sote-keskuksessa terveysosastotyön vastaanotot on tarkoitus sijoittaa vastaanottopalveluiden yhteyteen.

Tärkeimmät rajapinnat

Aikuisten sosiaalipalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään, mutta myös vastaanottopalvelujen ja päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa. Aikuisten sosiaalipalvelujen tulee sijaita lähellä toisiaan pl. terveysosastotyö. Perusterveydenhuollon terveysosastotyön tilat tulee sijoittaa vastaanottopalveluiden yhteyteen.

Nykyiset tilat

Aikuissosiaalityö ja kotoutumispalvelut sijaitsevat iParkissa. Palvelut on vuosia takaperin sijoitettu iParkin kiinteistöön väistön vuoksi. Nykyiset tilat iParkissa on koettu haasteelliseksi. Työhuoneista itsessään on pulaa ja kooltaan ne ovat liian suuria, eli tilassa on paljon hukkatilaa.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Aikuissosiaalipalveluiden tilatarve on arvioitu toiminnan ja henkilöstöresurssin perusteella sekä käyttäjien tarpeet huomioiden. Volyymiennusteiden avulla on tehty alustava laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, jota on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

4.1.7 IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT

Asiakkaat ja volyymit

Ikääntyneiden palveluista **kotihoidon, asiakasohjauksen ja avopalveluiden** sekä **terveyspisteen** asiakaina ovat Kokkolan alueen ikääntyneet asiakkaat. Väestöennusteen mukaan ikääntyneiden määrä kasvaa lähivuosina, mikä tulee näkymään iäkkäiden palveluissa myös asiakasmäärän kasvuna. Asiakkaiden arvioidaan olevan haasteellisempia/moniongelmallisempia tulevaisuudessa. **Muistitiimin** palveluiden piiriin kuuluvat asiakkaat, jotka jo sairastavat muistisairautta tai joiden kohdalla on herännyt huoli muistisairaudesta. Muistitiimin toiminta on tarkoitettu myös niille asiakkaille, joilla mahdollisesti jo on kevyitä kotona asumiseen liittyviä tukipalveluita, mutta eivät ole varsinaisten kotihoidon palveluiden piirissä. Sairaalamäelle siirtyvien ikääntyneiden palveluiden kokonaisuudessa on nykyisin arviolta noin 2500 asiakasta. Suurin osa asiakaskontakteista tapahtuu kuitenkin etänä tai kotikäynteinä. Fyysisiä asiakaskäyntejä tapahtuu päivittäin noin 10 kappaletta seniorien terveyspisteessä.

Henkilöstö

Ikääntyneiden palveluissa työskentelee tällä hetkellä arviolta 165 henkilöä. Kotihoidossa näistä on arviolta 124 henkilöä. Kotihoidon henkilöstöä kolmella alueella on noin 100 henkilöä (+3 esihenkilöä). Tämän lisäksi kotihoidossa toimii päivystystiimi 6, etätiimi 6, optimointikeskus 4 ja palveluseteli tiimi 4 (+1 esihenkilö). Asiakasohjauksessa ja avopalveluissa työskentelee 11 palveluohjaajaa, 2 sosiaalityöntekijää, esihenkilö ja tukipalvelutiimissä 11 työntekijää. Muistitiimissä on 3 henkilöä ja senioreiden terveyspisteessä on 3 työntekijää. Hoidon ja hoivan johdossa työskentelee 10 henkilöä. Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssitiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Kotihoito kattaa läntisen, itäisen ja eteläisen kotihoidon alueet. Läntisessä ja eteläisessä kotihoidossa työskentelee 4 tiimiä ja itäisessä 5. Itäisessä kotihoidossa työskentelee myös kotihoidon päivystystiimi. Kotihoitotyö on pääosin kotikäyntejä, joten parkkipaikkojen läheisyys on olennainen. Tiimeille varataan omat tiimihuoneet, aluekohtaiset lääkehuoneet, sekä tiimien esihenkilöille omat toimistot.

Asiakasohjauksessa ja avopalveluissa työ pitää sisällään paljon puhelintyötä. Palveluohjaajat työskentelevät yhteisissä huoneissa ja sosiaalityöntekijöillä sekä esihenkilöllä on omat huoneet. Avopalveluihin kuuluu myös tukipalvelutiimi, joka toimii isossa tiimitilassa.

Muistitiimissä asiakkaan, omaisen tai hoitohenkilön yhteydenoton jälkeen muistitiimin työntekijä sopii ajan asiakkaalle ilmaiselle kotikäynnille. Tapaamisen aikana tehdään alkukartoitus, tietyt tutkimukset ja selvitetään asiakkaan perustiedot. Asiakkaan kanssa tehdään yhteistyössä kuntouttava jatkohoitosuunnitelma, joka mahdollisesti sisältää neljän viikon kotona tapahtuvan arviointijakson. Aikaisemmin muistitiimin tiloissa ei ole järjestetty asiakasvastaanottoa, mutta tulevaisuudessa myös tämä vaihtoehto järjestetään. Muistitiimin tilat tulisi olla siten asiakkaan näkökulmasta helposti saavutettavissa, sillä asiakaskunta on ikääntynyt ja käyttää usein apuvälineitä. Muistitiimin työntekijöille varataan omat vastaanottohuoneet.

Senioreiden terveystieteen toimintamuotoja ovat matalan kynnyksen neuvontapalvelu ja ajanvarausvastaanotto sekä 70- ja 75-vuotiaiden terveystapaamiset. Toiminnalle varataan omat vastaanottohuoneet, joissa huomioidaan kuulonhuollon vaatima äänieristys, sekä rokotustoiminnan edellyttämä kylmäsäilytys.

Hoivan ja hoidon johdolle varataan omat toimistot ja yhteiskäyttöinen neuvottelu- ja kokoushuone.

Tärkeimmät rajapinnat

Kotiin vietävät palvelut tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Kotihoidon näkökulmasta myös laboratoriopalveluiden sijainti ja parkkipaikkojen läheisyys on ajankäytön näkökulmasta tärkeää. Ikääntyneiden palveluissa tehdään yhteistyötä vammaispalveluiden kanssa. Yhteistyön malleja kehitetään myös mielenterveys- ja päihdepalveluihin.

Nykyiset tilat

Kanta-Kokkolan kotihoidon tiimit toimivat nykyisin eri toimipisteissä. Kotihoidon tiimien johtamisen ja resurssien allokation näkökulmasta tiimien tulisi sijaita samassa rakennuksessa. Nykyisin itäinen kotihoito ja asiakasohjaus ja avopalvelut toimivat samassa rakennuksessa ja se on edesauttanut palveluiden välistä vuorovaikutteisuutta.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Ikääntyneiden palveluiden tilatarve on arvioitu toiminnan ja henkilöstöresurssin perusteella sekä käyttäjien tarpeet huomioiden. Volyymiennusteiden avulla on tehty alustava laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, jota on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

4.1.8 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIENTEN PALVELUT

Asiakkaat ja volyymit

Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalveluista Siilinpesän avokuntoutus on nuorille suunnattu palvelu. Asumis- ja tukipalveluiden hakemisesta tehdään sosiaalihuoltolain mukainen päätös. Mielenterveyskuntoutujien avokuntoutuksessa on nykyisin noin ~100 asiakasta. Päivittäin fyysisiä asiakaskäyntejä tapahtuu noin 6–10 kappaletta (pois lukien ostopalvelutiimi).

Henkilöstö

Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalveluissa työskentelee 12 henkilöä. Henkilöstömäärä kattaa siilinpesän avokuntoutustiimin, aikuisten avokuntoutuksen ja ostopalvelutuumin. Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssitiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Mielenterveyskuntoutujien palveluiden 10 työntekijästä 4 tekee pääosin toimistotyötä ja 6 kotikäyntejä. Työntekijät kokoontuvat yksikköön ennen kotikäynneille lähtöä, joten monitilaympäristöön varataan tilaa ”kohtaamispaikalle”. Toimistosihteerin työhön kuuluu tulostusten ja skannauksien hoitaminen, joten näille laitteille varataan tila hänen huoneestaan. Tiloihin sijoitetaan myös keittiöllinen ryhmätila, jossa ohjaaja voi asiakkaan tai ryhmän kanssa harjoitella ruoan tekoa. Nuoret saattavat tulla Siilinpesään tekemään kotitehtäviä, joten tälle toiminnalle myös varataan tilaa ”aulaan”.

Tärkeimmät rajapinnat

Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut tekevät yhteistyötä aikuissosiaalityön kanssa, psykiatrian avopalveluiden ja kuntoutuksen kanssa.

Nykyiset tilat

Toiminnalla on tällä hetkellä käytössä 4 toimipistettä, josta Lestijokilaaksossa sijaitsevaa pistettä ei enää hyödynnetä. Sote-keskuksessa 4 toimipisteen toiminnot on tarkoitus keskittää saman katon alle.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Mielenterveyskuntoutujien palveluiden tilatarve on arvioitu toiminnan ja henkilöstöresurssin perusteella sekä käyttäjien tarpeet huomioiden. Volyymiennusteiden avulla on tehty alustava laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, jota on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

4.1.9 LASTENPSYKIATRIA

Asiakkaat ja volyymit

Lastenpsykiatria tarjoaa psykiatrasta tutkimusta ja hoitoa lapsille ja nuorille. Soiten lastenpsykiatrian yksiköitä ovat lastenpsykiatrian poliklinikka, lasten ja nuorten terapiapoliklinikka, pikkulapsipsykiatrinen työryhmä ja lastenpsykiatrian osasto 14. Lastenpsykiatrian kokonaisuuden käyntimäärien ennustetaan laskevan tulevaisuudessa lapsiväestön pienenytessä Soiten alueella. Historiallinen trendi huomioiden kehityssuunnassa 1 lasku on hitaampaa suhteessa lasten väestöosuuden pienenemiseen, johtuen viime vuosina kasvaneesta kysynnästä ja ongelmien monimutkaistumisesta lastenpsykiatrian palveluissa (taulukko 12).

	Nykytilanne	Kehityssuunta 0		Kehityssuunta 1	
	2021	2030	2040	2030	2040
Kontaktit vuodessa	6 217	5 409	4 913	5 720	5 197
Fyysiset käynnit	86,17 %	86,61 %	86,51 %	86,96 %	86,87 %
Etäkontaktit	13,83 %	13,39 %	13,49 %	13,04 %	13,13 %

Taulukko 12. Lastenpsykiatrian avopalveluiden kontaktimäärät.

Etäkontaktit sisältävät sekä puhelinkontaktit, että sähköiset kontaktit kuten etävastaanotot ja muut sähköiset palvelukanavat. Lasten psykiatrian palveluiden tilatarpeiden suunnittelussa on käytetty kehityssuuntaa 1. Kontaktit sisältävät lastenpsykiatrian poliklinikan, pikkulapsipsykiatrian- sekä syömishäiriötiimin kontaktit. Syömishäiriötiimin kontaktit vuonna 2021 olivat 1455, joista ~97% oli fyysisesti tapahtuvia käyntejä. Tarkemmat rajaukset fyysisille ja etäkäynneille sekä muut huomiot nykytilanteen volyymeille ja tulevaisuuden ennusteille on esitetty kappaleessa 4.1.

Vuonna 2021 lasten psykiatrian osastolla oli ~65 alkanutta hoitajaksoa. Psykiatrinen hoitoalojen hoitojaksojen pituuden ennustetaan lyhenevän tulevaisuudessa, mikä mahdollistaa enemmän hoitajaksoja vuodessa. Näin ollen lastenpsykiatrian osastolla ennustetaan alkavan enemmän hoitajaksoja vuodessa olettaen hoitopäivien kokonaismäärän pysyvän samana. Lastenpsykiatrian osastotoiminnan tilatarpeet kartoitettiin haastattelemalla.

Henkilöstö

Lastenpsykiatrian vastuualueella on ~40 työntekijää. Tarkemmat henkilöstömäärät ja vakanssiedot on esitetty liitteessä 2.

Toimintamallit ja prosessit

Lasten psykiatrisella osastolla on 8 yhden hengen potilashuonetta ja 3 vastaanottohuonetta. Potilashuoneissa on tarkoitus mahdollistaa myös vanhempien yöpyminen seinäsänkyjen avulla. Lasten osastolle tulee myös intervallihuoneisto, mikä mahdollistaa perheintervallijaksot. Osastotiloihin sijoitetaan tupakeittiömäinen tila ja olohuone, sekä erillinen tila opetus- ja terapiakäyttöön.

Pikkulapsipsykiatrinen työryhmä eli vauvatiimi tarjoaa hoitoa vauvaa odottaville ja vauvaperheille. Vauvatiimin hoitoon tullaan lääkärin läheteellä. Pikkulapsipsykiatrilta varataan 4 vastaanottohuonetta ja 1 tiimihuone, jossa pieni keittonurkkaus.

Lastenpsykiatrian poliklinikalle tullaan pääsääntöisesti lääkärin läheteellä. Poliklinikalle varataan 17 vastaanottohuonetta. Poliklinikka tekee yhteistyötä eri viranomaisten muun muassa koulu- ja sosiaali-toimen kanssa.

Seuraavien toimintojen osalta siirtyminen linjattava jatkosuunnittelussa

Lasten ja nuorten terapiapoliklinikalla työskentelee moniammatillinen tiimi, joka tekee tiivistä yhteistyötä lasten ja nuorisopsykiatrian yksiköiden sekä muiden eri viranomaisten kanssa. Lapset ja nuoret ohjautuvat terapiapoliklinikalle lastenpsykiatrisen poliklinikan ja osaston sekä nuorisopoliklinikan, että osaston kautta.

Syömishäiriöyksikkö Versossa otetaan potilaita vastaan vastaanottohuoneissa, joiden lisäksi toimintaan varataan kodinomainen yhteistila. Tila on tarkoitettu yhteisöllisen toiminnan harjoittamiseen, kuten pelaamiseen ja harjoitteluun. Versolle varataan myös keittiö, jossa hoidetaan ruoan valmistus ja muut toimintaa edellyttävät tehtävät.

MDFT (engl. Multidimensional Family Therapy) eli monimuotoinen perheterapeuttinen työskentely on intensiivinen perheterapeuttinen menetelmä nuorten ja heidän perheidensä auttamiseksi. MDFT:ssä yksi MDFT-työntekijä jalkautuu nuoren ja perheen arkeen ja huolehtii työskentelyn etenemisestä. MDFT-tiimi tarvitsee työntoteuttamiseen kirjaamistilan sote-keskuksessa.

Tärkeimmät rajapinnat

Lastenpsykiatria tekee tiivistä yhteistyötä nuorisopsykiatrian ja sairaalakoulun kanssa. Lasten psykiatrian tulee sijaita lähellä sairaalakoulua.

Nykyiset tilat

Lasten psykiatrinen osasto sijaitsee nykyisin L2-rakennuksessa ja toiminta tarvitsee uudet tilat. Lastenpsykiatrian osastolla on nykyisin kahdeksan sairaansijaa ja osaston koko noin $\sim 300 \text{ m}^2$. Avopalveluiden tilojen yhteenlaskettu neliömäärä on noin $\sim 1300 \text{ m}^2$.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Lasten psykiatrian tilatarvetta on arvioitu muun muassa toiminnan ja nykyisten sairaansijojen määrällä. Volyyymiennusteiden avulla on tehty alustava laskennallinen arvio tulevaisuuden tilatarpeesta, jota on kuitenkin tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi, jotta myös heidän muut tilatarpeensa ja -vaatimuksensa on otettu huomioon uusien toimintamallien vaikutusten lisäksi. Valittu tilamäärä on tarkennettu tilaohjelmassa (liite 1).

Muut huomioitavat seikat

Lasten psykiatrian kokonaisuuteen kuuluu myös sairaalakoulun tilat. Sairaalakoulussa annetaan opetusta ala- ja yläkoulun oppilaille. Alakoulun oppilaista pääosa tulee lasten psykiatrian osastolta, kun taas yläkoulun oppilaat ovat pääosin nuorisopsykiatrian avopalveluiden piirissä. Sairaalakoulun tilatarpeina on hyödynnetty sairaalakoulun aikaisemmin laatimaa suunnitelmaa uusista tiloista.

4.1.10 SAIRAALAKOULU

Asiakkaat

Sairaalaopetus on tarkoitettu erikoissairaanhoidossa oleville lapsille ja nuorille. Sairaalakoulua ts. *Mari-ankadun koulua* voivat käydä kaikki sairaalahoidossa olevat osasto-oppilaat sekä erikoissairaanhoidossa olevat avo-oppilaat koko Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueelta. Alakouluun oppilaat tulevat pääosin lastenpsykiatrian osastolta ja yläkouluun nuorisopsykiatrian avohoidosta.

Henkilöstö

Sairaalakoulussa työskentelee tällä hetkellä rehtori, 2 konsultoivaa erityisluokan opettajaa, 3 erityisluokan opettajaa, 6 koulunkäynninohjaajaa, 1 koulusihteeri, 1 kouluterveydenhoitaja, 1 koulupsykologi, 1 koulukuraattori.

Toimintamallit ja prosessit

Oppilaat opiskelevat pääsääntöisesti normaalin opetussuunnitelman mukaisesti.

Nykyiset tilat

Mariankadun koulu sijaitsee kadun L2-rakennuksessa. Sairaalakoulu tarvitsee lähivuosina myös uudet tilat ja tilojen tulisi sijaita lastenpsykiatrian osastotoiminnan välittömässä läheisyydessä.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Sairaalakoulu tarvitsee 4 luokkahuonetta, joista 2 on ylä- ja 2 alakoulun käytössä. Luokkatilojen yhteyteen tarvitaan liukuovella eristettävät eriyttämistilat. Luokkatilojen lisäksi sairaalakoululle varataan kotalous, kuvaamataito, musiikki ja tekstiili-, sekä teknisen työn tilat.

4.1.11 MUUT SIIRTYVÄT TOIMINNOT

Muita siirtyviä toimintoja on tekstinkäsittelijöiden, koulutuspalveluiden ja rekrytointipalveluiden ts. *resurssikeskuksen* tilat. Näihin tiloihin ei tule asiakkaita, mutta koulutus- ja rekrytointipalveluiden koulutus- ja neuvotteluhuoneissa käy myös muita kuin Soiten henkilöstöä eli näiden tilojen tulee olla puolijulkisia.

Henkilöstö

Vakituksia tekstinkäsittelijöitä on tällä hetkellä 11, kielenkääntäjiä 2, sijaisia 5 ja lähetesihteereitä 4. Resurssikeskuksessa toimii 10 esihenkilöä.

Toimintamallit ja prosessit

Tekstinkäsittelijät ja kääntäjät tarvitsevat työhönsä pienet toimistot. Viisi tekstinkäsittelijöistä tekee pääosin etätyötä ja toimistot voivat olla näin päivinä sijaisten käytettävissä. Tekstinkäsittelijöiden tilan yhteyteen on suunnitteilla lähetesihteerien ajanvarauspoliklinikka toiminta. Tähän toimintaan soveltuvat yhteiskäyttöiset työpisteet, joista yksi voi olla äänieristetty "koppi" puheluiden vastaanottamiseen. Työpisteitä voivat tarvittaessa käyttää myös tekstinkäsittelijät.

Tärkeimmät rajapinnat

Ei tunnistettuja rajapintoja.

Nykyiset tilat

Tekstinkäsittelijöiden nykyiset tilat sijaitsevat Terveystien 1:ssä. Tilat on koettu toimiviksi, mutta useille työhuoneille ei ole tunnistettu käyttöä viime aikoina.

Tulevaisuuden tilatarpeet

Tekstinkäsittelijöiden tilatarve on 13 toimistolle, joissa pienet kaapit. Tämän lisäksi lähetesihteerit tarvitsevat työpisteet ajanvaraustoimintaan.

Resursointikeskuksella on tarve 10 esihenkilön toimistoille.

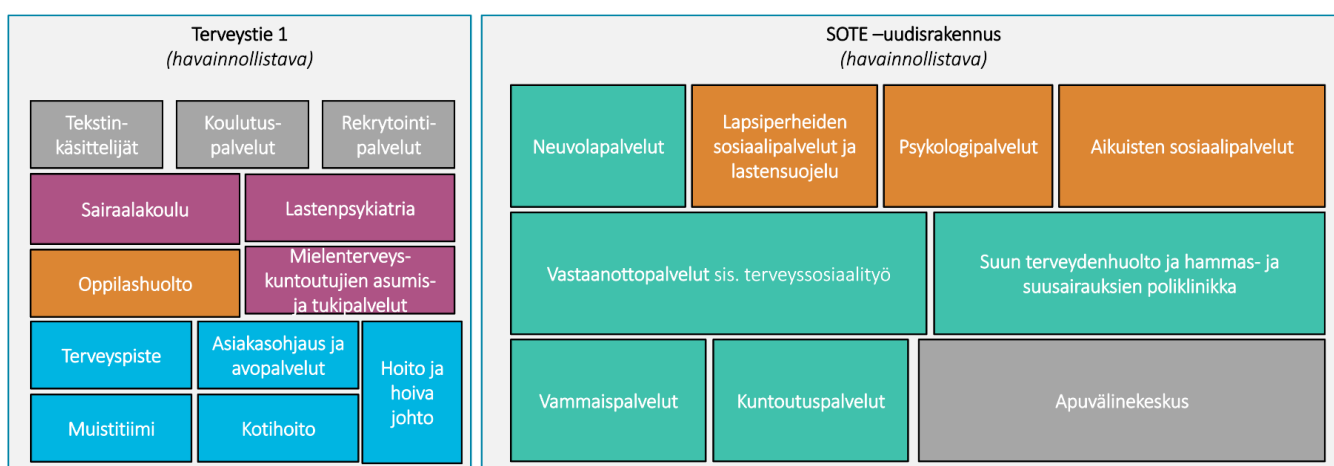
Koulutuspalveluille on suunniteltu 1 neuvottelu- ja kokoustila, sekä 1 lääkehoidon osaamisen näyttötila.

4.2 Vaihtoehdot toimintojen sijoittumiselle

Sairaalanmäen kehittämiseksi laadittiin ensimmäisessä vaiheessa 5 eri skenaariota, jotka erosivat toisistaan hyödynnettävien rakennuksien sekä rakennuksien ja toimintojen sijoittumisen suhteen. Jatko-työstöön valikoitui skenaario 1, jossa SOTE-keskus rakennetaan tontin länsipuolelle ja Terveystie 1 säilytetään. Skenaarion 1 valikoitumista jatkotyöstöön puolsi se, että se oli sekä toiminnallisesta, että teknisestä näkökulmasta optimaalisin vaihtoehto. Skenaario 1 vastaa suunnittelulle asetettuihin toiminnallisiin tavoitteisiin, sillä skenaariossa sosiaali- ja terveyspalvelut sijaitsevat saman katon alla, mikä tukee vahvaa integraatiota sote-palveluiden välillä. Skenaariossa rakentamisen vaiheistukset on suunniteltu siten, ettei toiminnan jatkuvuus vaarannu, jos kehittämistyö viivästyy tai lopetetaan. Rakentaminen tulee edellyttämään väliaikaisia teknisiä ratkaisuja ja pääterveysaseman osittaista purkamista. Kun pääterveysasema on purettu, saadaan iso parkkialue välittömästi sote-keskuksen yhteyteen. Skenaario 1 on esitetty hallitus- ja valtuustoinfossa ja hyväksytty siellä. Ensimmäisen vaiheen päätteeksi ohjausryhmä linjasi sote-keskuksen tavoitemitoituksesta, mikä on 13 000–15 000 brm².

Kehittämistyön toisessa vaiheessa tarkasteltiin sote-keskukseen siirtyvien toimintojen tarkempia tilatarpeita. Tilatarpeiden suunnittelu muodostui laskennallisen tilatarpeen määrittelystä, sekä haastatte-
luissa kerätyn tilatarvetiedon analysoinnista. Näiden perusteella ensimmäisessä tarkemmassa

tarkasteluvaiheessa sote-keskuksen tilatarpeeksi määrittyi 21 700 brm², mikä on huomattavasti suurempi kuin ohjausryhmässä linjattu. Tavoitemitoitukseen pääsemiseksi sote-keskuksen tilaohjelman huonekokoja pienennettiin vastaamaan muissa vastaavissa hankkeissa suunniteltuja huonekokoja (mm. Ratamokeskus). Tämän lisäksi osa SOTE-keskukseen suunnitelluista toiminnoista on päätetty si-
joittaa Terveystie 1:seen, mikä pienentää sote-keskuksen tilatarvetta, mutta edellyttää Terveystien kiinteistön peruskorjaamista. Tehtyjen toimenpiteiden ja tilatehokkuusluvun muuttamisen jälkeen SOTE-keskuksen tilatarpeeksi muodostui 13 278 brm² ja Terveystien kiinteistön 5 703 hym².

Kuva 14. Sairaalanmäelle keskitettävät palvelukokonaisuudet.

4.3 Sote-palvelujen uudisrakennus

Tässä luvussa on kuvattu suunnitelma Sairaalanmäelle rakennettavaan uuteen SOTE-keskukseen siirtyvästä toiminnasta, sen tilatarpeista ja arvio investointikustannuksista.

4.3.1 Siirtyvät toiminnot

SOTE-keskukseen siirtyvät sosiaali- ja terveyspalvelut on esitetty taulukossa 13.

Toiminta	Toiminnan tarkenne
Vastaanottopalvelut	PTH vastaanottopalvelut
	Yhden kardiologin vastaanotto
	Hoitotarvikejakelun piste
Suun terveydenhuolto	PTH hammashoito
	Hammas- ja suusairauksien poliklinikka
Aikuisten sosiaalipalvelut	Aikuissosiaalityö-toimeentulotuki

	Sosiaalineuvonta
	Kotoutumispalvelut
	TYP
	Terveyssosiaalityö (PTH)
Vammaispalvelut	Vammaispalveluiden sosiaalityö ja avohuollon tiimi
Perhekeskuspalvelut	Ehkäisyneuvola
	Äitiys- ja lastenneuvola
	Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
	• Perheneuvola • Perheohjaus • Perhesosiaalityö • Perheoikeudelliset palvelut • Tukisuhdetoiminta • Lapsiperheiden kotipalvelut
	Lastensuojelu
Kuntoutuspalvelut	• Avo- ja sijaishuolto • Perhehoito • Jälkihuolto
	Apuvälinekeskus
	Lasten kuntoutus
	Aikuisten ja työikäisten kuntoutus
	Ikääntyneiden kuntoutus

Taulukko 13. SOTE-keskukseen sijoittuva toiminta.

SOTE-keskuksessa on arviolta noin 450–520 käyntiä päivittäin. Käyntien lukumäärä on eriteltyä toiminnoittain taulukossa 14.

Toiminta	2030	2040
Vastaanottopalvelut	176	145
Suun terveydenhuolto (pth)	139	119
Aikuisten sosiaalipalvelut	15	11
Vammaispalvelut	4	3
Perhekeskuspalvelut	97	77
Kuntoutuspalvelut	69	74
Yhteensä	500	429

Taulukko 14. SOTE-keskuksen arvioidut käynnit päivässä toiminnoittain.

SOTE-keskuksessa työskentelee yhteensä ~340 työntekijää. Työntekijöiden lukumäärä on eriteltyä toiminnoittain taulukossa 15.

Toiminta	Henkilöstömäärä
Vastaanottopalvelu	~85

Suun terveydenhuolto	45 + 7
Aikuisten sosiaalipalvelut	36
Vammaispalvelut	32
Perhekeskuspalvelut	111
Kuntoutuspalvelut	22,5
Yhteensä	338,5

Taulukko 15. SOTE-keskukseen siirtyvä henkilöstömäärä. Ammattierittelyt palveluittain liitteessä 2.

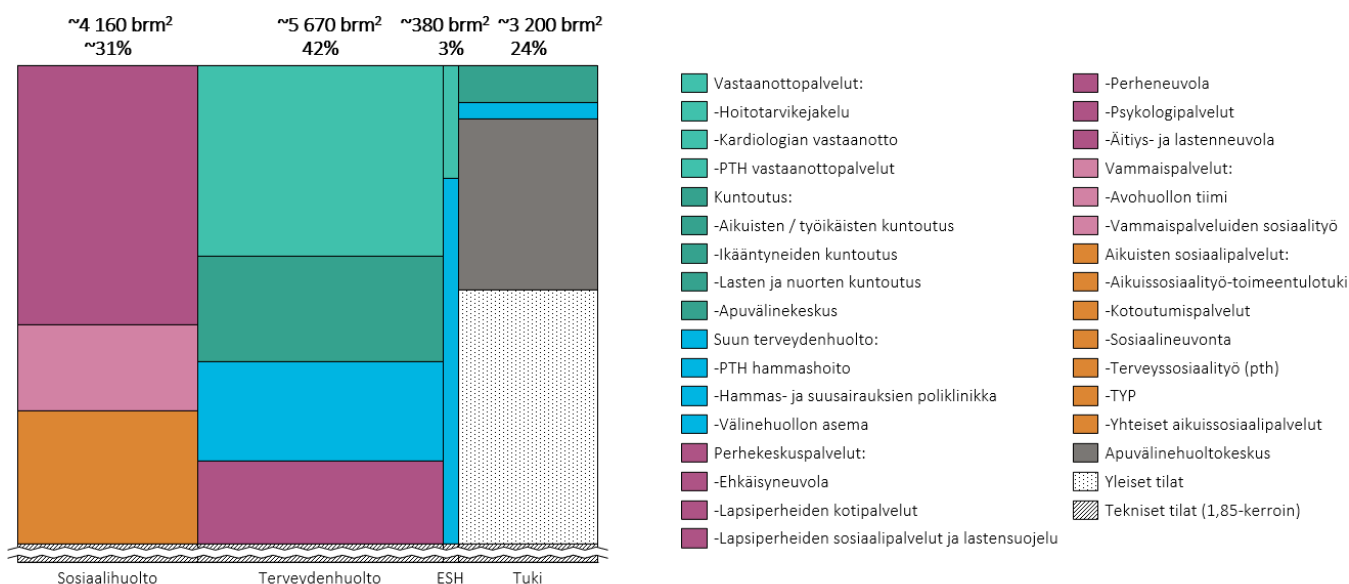
SOTE-keskukseen sijoitettavat palvelut eroavat toiminnoiltaan. Vastaanotto-, suun terveydenhuollon, kuntoutus-, vammais- ja perhekeskuspalveluissa työ painottuu tavalliseen vastaanottotyöhön, kun taas aikuissosiaalityössä painottuu avopainotteisuus. Toimintojen erilainen luonne on huomioitu tilasuunnittelussa. Uudet tilat suunnitellaan siten, että asiakkaiden ja henkilökunnan liikkuminen on mahdollisimman sujuvaa ja mahdollisuuksien mukaan toisistaan eriytettyä. Asiakas- ja potilastyöhön tarkoitettut tilat keskitetään lähemmäksi toisiaan ja niiden tulee olla saavutettavia. Kotikäyntejä tekeville työntekijöille taas parkkipaikkojen läheisyys on olennainen.

Palvelukohtaiset rajapinnat ja riippuvuudet on esitetty kunkin palvelun osalta palvelukohtaisissa kappaleissa 4.1.1–4.1.12. Yhteenvedona voidaan todeta, että sote-keskukseen sijoitettavien toimintojen tärkeimmät riippuvuudet ja rajapinnat ovat sote-keskuksessa sijaitsevien palvelujen kesken.

4.3.2 Tilatarve

Sote-palveluiden uudisrakennuksen tulevaisuuden tilatarvetta on arvioitu ensin volyymiennusteiden avulla, jonka jälkeen laskennallista tilatarvearviota on tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi. Päivittyneen suunnitelman myötä Sairaalanmäelle rakennettavan uuden SOTE-keskuksen tilatarve on ~13 400 brm². Tarkempi erittely tilatarpeiden jakautumisesta eri toiminnoille on esitetty kuvassa 15. ja tarkat tilatiedot löytyvät liitteenä 1. olevasta tilaohjelmasta.

Suunnitelma uudisrakennukseen siirtyvistä toiminnoista, joiden laajuus on yhteensä ~13 400 brm²

Kuva 15. Uudisrakennettavaan SOTE-keskukseen siirtyvät toiminnot.

4.3.3 Arkkitehtoniset lähtökohdat

Konseptisuunnitelman yhteydessä laadittiin alustavat tontinkäyttöluonnokset sekä uuden SOTE-keskuksen konseptuaalinen luonnossuunnitelma ja toimintojen sijoittumissuunnitelma. Suunnitelmat ovat yhä avoimia ja niiden kehittämistä on määrä jatkaa hankkeen edetessä yhdessä käyttäjien kanssa. Arkkitehtisuunnittelun peruseriaatteet ja lähtökohdat on koottu tiivistetysti seuraavaan selostukseen:

Kaava

Uusi SOTE-keskus on sijoitettu tontin lounaiskulmaan, kiinni rakennusalueen rajaan. Rakennuksessa on kolme varsinaista kerrosta ja neljäs kerros on varattu ilmastointikonehuoneille. (Rakennukseen ei tehdä kellarikerrosta pohjaveden korkeuden vuoksi) Pitkänomaisen massan foot print on 106x41m ja sisäänkäyntikerroksen lattiakorko +5.4. Kerroskorkeus on 4,5 m, konehuoneessa 5,5 m. Rakennuksen bruttoala on n. 13 400m². Tuleva SOTE-keskus tulee noudattamaan nykyisiä kaavamääräyksiä sekä pinta-alaltaan, kerrosluvultaan että materiaaleiltaan eikä kaavamuutoksille siten ole tarvetta.

Liikenne

Asiakkaiden saattoliikenne tapahtuu kaakosta, vanhan liittymän kautta Mariankadulta. Kolmen katetun sisäänkäynnin eteen on varattu drop off-tasku asiakasliikenteelle. Asiakkaita varten on varattu 149 autopaikkaa ja henkilökunnalle 98 autopaikkaa. Pysäköintialue on jäsennöity viherkaistoin. Autopaikkojen pinnat tehdään vettä läpäisevinä hulevesien imeyttämiseksi.

Ajo huoltopihalle tapahtuu vanhan Terveystien liittymän kautta. Huoltopiha rakennetaan nykyisen huoltopihan kohtaan, korkoon +4,2, mikä on sama kuin nykyinen maan pinta. Vanhan terveystieteiden tekniikkasiipti, koko sairaala-alueella palvelevine teknisine tiloineen, jää Sote-keskuksen rakentamisen ajaksi paikalleen ja sitä jatketaan lisäksiivellä, joka palvelee tulevaa uudisosaa.

Toiminnot

Sisääntulokerros on rakennuksen pohjakerros ja sinne sijoitetaan ne toiminnot, joille saavutettavuus ja esteettömyys ovat ensiarvoisen tärkeitä: Apuvälinehuolto, Kuntoutus- sekä Vammaispalveluiden tilat. Myös henkilökunnan sosiaalitalat rakennetaan 1. kerrokseen, osa tiloista on VSS-tilaa.

Rakennuksen vertikaaliliikennettä palvelee kuusi porrasta ja kaksi hissiparia: asiakashissit ja henkilökunta-/tavarahissit.

Toiseen kerrokseen sijoittuvat suunterveyden, hammas- ja suusairauksien poliklinikan ja perusterveydenhuollon vastaanottotilat. Kolmannessa kerroksessa sijaitsevat sekä Aikuisten sosiaalipalvelut että Perhekeskuspalvelut.

Asiakas- ja henkilökuntaliikenne on erotettu rakennuksen eri puolille: asiakkaat kulkevat koillispuolen pitkänomaisessa aulassa ja vastaanottohuoneiden välisissä, pitkänomaisissa odotustiloissa. Henkilökunnan monitilatoimisto, koko rakennuksen pituinen tilaryhmä sijaitsee rakennuksen lounaispuolella. Tilassa on avotoimistoja sekä lasiseinäisiä kokous-, vetäytymis- ja sanelutiloja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Sama tilarakenne toistuu kaikissa kerroksissa.

Ilmastointikonehuoneet on sijoitettu 4. kerrokseen, kolmeen yksikköön. Riittävän leveärunkoiset tilat mahdollistavat optimaalisen tilankäytön ilmanvaihdon asennuksille. Tekniikkarailoille on helppo erottaa suorat nousuretit huoneryhmien yhteyteen.

Sähköpääkeskukset muuntajat, kaasukeskus ja varavoimala sijoitetaan 1. kerroksen sivusiipeen, huoltopihan yhteyteen.

Rakenne ja arkkitehtuuri

Rakennuksen runko noudattaa systemaattista 7,5x7,5 m moduulia, joka on ekonomisen mitta ja välipohjarakenteen suhteen muuntojoustava. Pilaristot on sijoitettu odotuskäytävien keskilinjaan, jolloin vastaanottohuoneryhmät jäävät vapaiksi kiinteistä rakenteista ja huonekoko voidaan vapaasti valita pilareista välittämättä.

Pilarit ovat liittopilareita ja palkit matalaleukateräspalkkeja, välipohjat tehdään ontelolaatoista tai kuorilaatoista. Väliseinät tehdään pääosin kipsi-vaneri-villa-vaneri kipsi -rakennetyypillä. Osa teknisten tilojen väliseinistä tehdään tiilirakenteisina. Lattiat pinnoitetaan kumimatoilla, alakatot tehdään järjestelmäkipsikattoina sekä osin viilupintaisina sementtikuitulevykattoina.

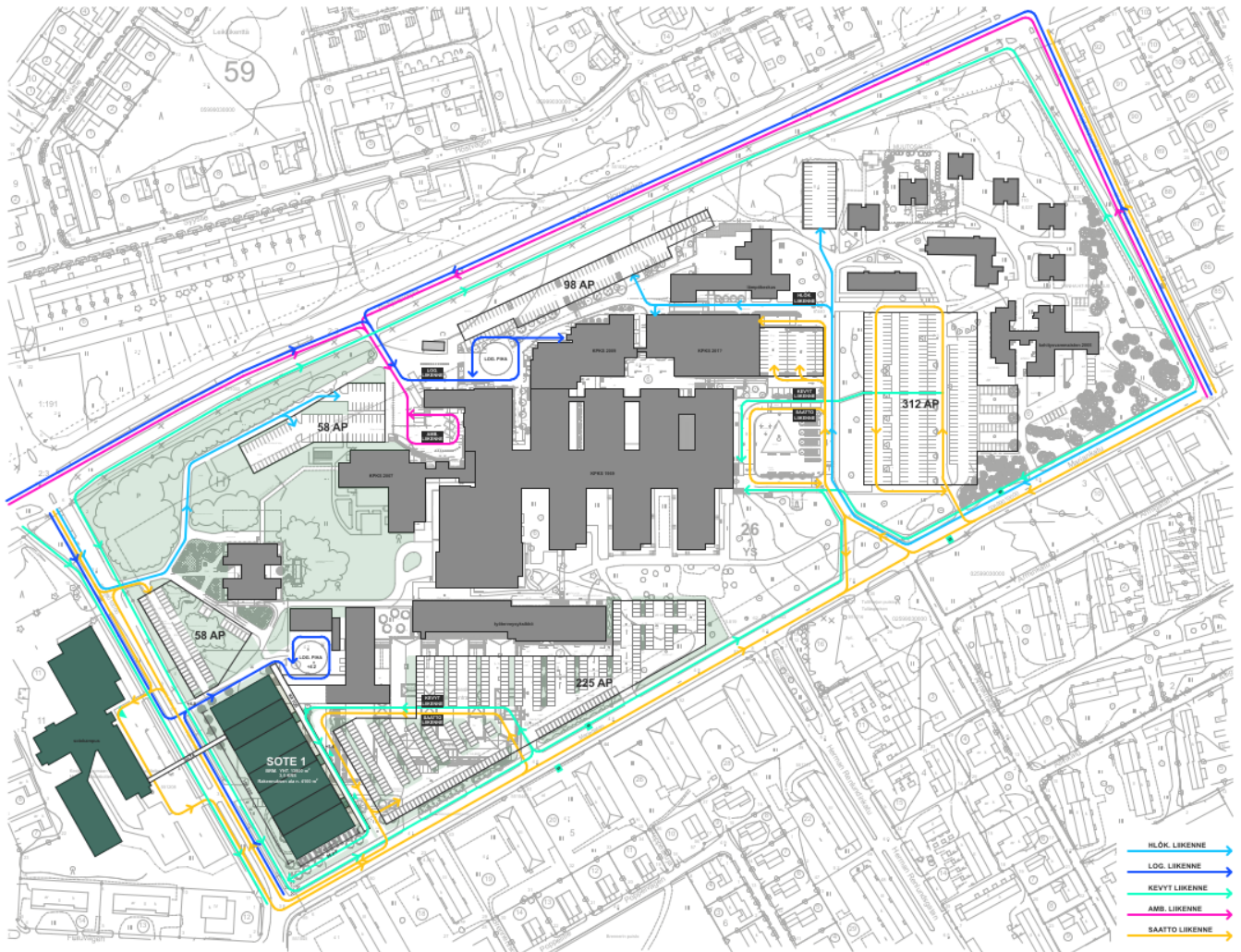
Julkisivut ovat luonteeltaan minimalistisen klassiset, mutta myös funktionaaliset. Korkeat, systemaattisessa järjestyksessä olevat ikkuna-aukot peilaavat loogisesti sisätilan toiminnallista sisältöä ja antavat runsaasti luonnonvaloa syvärunkoisen rakennuksen sisäosiin. Rapattu tiilirakennus sopeutuu kontekstiinsa, 50-lukulaiseen funkismiljööseen rapattuine kerrostaloineen. IV-konehuoneet rytmittävät fasadia ja antavat SOTE-keskukselle modernin 20-lukulaisen ilmeen. Julkisivujen runkomateriaali on betonia ja julkisivut rapattua tiiltä.

Luonnonvalo

Syvärunkoisen rakennuksen sisätilojen luonnonvalon saanti ja väljyyden tuntu ovat viihtyisien työ- ja hoitotilojen elinehto. Ulkoikkunat ovat korkeita ja ne on sijoitettu niin, että niiden antama valo lankeaa syvälle rakennuksen sisärunkoon. Kattoikkunoiden ja valokuilujen kautta saadaan rakennuksen keskelle, odotustilojen alueelle luonnonvaloa; samalla kattoikkunat toimivat rakennuksen savunpoistoreiteinä. Lasiseinien runsas käyttö väliseinissä antaa tiloille jatkuvuutta sekä väljyyden tuntua. Osassa lasiseiniä on printtikuvio; taidepainetut lasipinnat toimivat sisustustaiteellisina elementteinä parantaen osaltaan sisätilan estetiikkaa.

4.3.4 Sijoittuminen

SOTE-keskus sijoittuu tontin länsilaitaan nykyisen pääterveysaseman viereen, kuten havainnollistavasta kuvassa (kuva 16) on esitetty.

Kuva 16. Havainnollistava kuva SOTE-keskuksen sijoittumisesta.

Toiminnot sijoitetaan kiinteistöön palvelukohtaisesti (pl. terveystieteiden tutkimus).

0-kerros: SOTE-keskuksen alimpaan kerrokseen sijoitetaan henkilökunnan sosiaalitytöt, jätehuollon tilat ja tekniset tilat.

1-kerros: SOTE-keskuksen pääsisäänkäynti sijaitsee ensimmäisessä kerroksessa. Sisäänkäynnin yhteydessä on pääaula, jossa asiakaspalvelutilat, infopiste, lastenhoituhuone ja vaunu-, sekä

pyörätuoliparkki. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitetaan myös pieni kahvila. SOTE-keskukseen sijoitettavista palveluista apuvälinekeskus, kuntoutuspalvelut sekä vammaispalvelut sijoitetaan ensimmäiseen kerrokseen.

2-kerros: SOTE-keskuksen toiseen kerrokseen sijoitetaan vastaanottopalveluiden, hoitotarvikejakelun ja suun terveydenhuollon toiminta. Myös terveyssosiaalityön tilat sijoitetaan vastaanottopalveluiden yhteyteen.

3-kerros: SOTE-keskuksen ylimpään kerrokseen sijoitetaan aikuisten sosiaalipalvelut ja perhekeskuspalvelut.

Palveluiden tarkempi sijoittelu kerroksissa määritetään arkkitehtisuunnittelun jälkeen.

4.3.5 Kustannusarvio

Konseptisuunnittelun yhteydessä laskettiin vaihtoehtoiset tavoitehintaisten kustannusarviot uuden SOTE-keskuksen rakentamiselle ja olemassa olevan Terveystie 1 -kiinteistön peruskorjaukselle. Kustannuslaskenta laskettiin silloin tiedossa olevien bruttoneliömäärien ja arkkitehtien alustavien havainnekuvien perusteella. Kustannuslaskennan mukaan:

- SOTE-keskuksen kustannusarvio: 45 769 000 €
- Terveystie 1 perusparannuksen kustannusarvio: 28 807 000 €
 - Yhteensä: 74 576 000 €

SOTE-keskuksen kustannuslaskelma toteutettiin Kiinteistöstrategia -dokumentin liitteenä olevassa laskentamuistiossa esitetyillä olettamilla, jotka hankeryhmä on määrittänyt. Kustannuslaskelman oletukset eroavat joiltain osin konseptisuunnitelmassa esitetyistä SOTE-keskuksen arkkitehtisuunnitelmista. Merkittävimpänä erona laskelmissa on oletettu kellarikerroksen rakentamiselle tarve, kun taas luonnossuunnitelmissa rakennus on kokonaisuudessaan maan päällä.

4.3.6 Muut huomioitavat

Sosiaalihuollon asiakkaiden (aikuisten sosiaalipalvelut, ikääntyneiden palvelut, vammaispalvelut ja perhekeskuspalveluiden sosiaalipalvelut) käyntivolyymeja eikä asiakasmäärien tarkkaa ennustetta tulevaisuudelle ole tehty, sillä lähtötiedoista ei ole voitu eritellä asiakkaiden jakautumista ikäryhmittäin, eikä käyntimääriä ja kontaktilajeja ole voitu eritellä asiakkaille. Käynti- ja kontaktivolyymien sijaan tilatarpeiden määrä perustuu enemmän nykyisen toiminnan luonteeseen, henkilöstöresurssin määrään sekä käyttäjien tarpeisiin.

4.4 Uudistettu ja peruskorjattu Terveystie 1

Tässä luvussa on kuvattu suunnitelma Sairaalanmäellä jo sijaitsevaan Terveystie 1 -kiinteistöön siirtävästä toiminnasta, sen tilatarpeista ja arvio sen tarvitsemien korjaustöiden investointikustannuksista.

4.4.1 Siirtyvät toiminnot

Terveystie 1 sijoitettavat palvelut on kuvattu taulukossa 16.

Toiminta	Toiminnan tarkenne
Tukipalvelut	Tekstinkäsittelijät
	Koulutuspalvelut
	Rekrytointipalvelut
Ikääntyneiden palvelut	Hoivan ja hoidon johto
	Asiakasohjaus ja avopalvelut
	Kotihoito
	Senioreiden terveystie (sis. Kuulonhuolto)
	Muistitiimi
Mielenterveyskuntoutujien palvelut	Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut
Perhekeskuspalvelut	Oppilashuolto
Lasten psykiatria	Lasten psykiatrian osasto
	Lastenpsykiatrian poliklinikka
	Pikkulapsipsykiatria
	Lasten ja nuorten terapiapoliklinikka*
	Syömishäiriöyksikkö Verso*
	MDFT-tiimi*
Sivistyspalvelujen toimiala	Sairaalakoulu

Taulukko 16. Terveystie 1:seen sijoittuva toiminta. *-merkittyjen toimintojen siirtymisestä linjattava jatkosuunnittelussa.

Toiminta	2030	2040
Mielenterveyskuntoutujien palvelut	21	20
Yhteensä	21	20

Taulukko 17. Terveystie 1 arvioidut käynnit päivässä toiminnoittain. Terveystielle kohdistuu myös näiden lisäksi lastenpsykiatrian käyntejä.

Terveystie 1 -kiinteistöön siirtyy yli 240 työntekijää. Työntekijöiden lukumäärä on eriteltynä toiminnoittain taulukossa 18.

Toiminta	Toiminnan tarkenne	Henkilöstömäärä
Tukipalvelut	Tekstinkäsittelijät	~14
	Koulutuspalvelut	?
	Rekrytointipalvelut	?
Ikääntyneiden palvelut	Hoivan ja hoidon johto	10
	Asiakasohjaus ja avopalvelut	25
	Kotihoito	124
	Senioreiden terveystie (sis. Kuulonhuolto)	3
	Muistitiimi	3
Mielenterveyskuntoutujien palvelut	Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut	12
Perhekeskuspalvelut	Oppilashuolto	23
Lasten psykiatria	Lasten psykiatrian osasto	~40
	Lastenpsykiatrian poliklinikka	
	Pikkulapsipsykiatria	
	Lasten ja nuorten terapiapoliklinikka	
	Syömishäiriöyksikkö Verso	
	MDFT-tiimi	
Sivistyspalvelujen toimiala	Sairaalakoulu	?

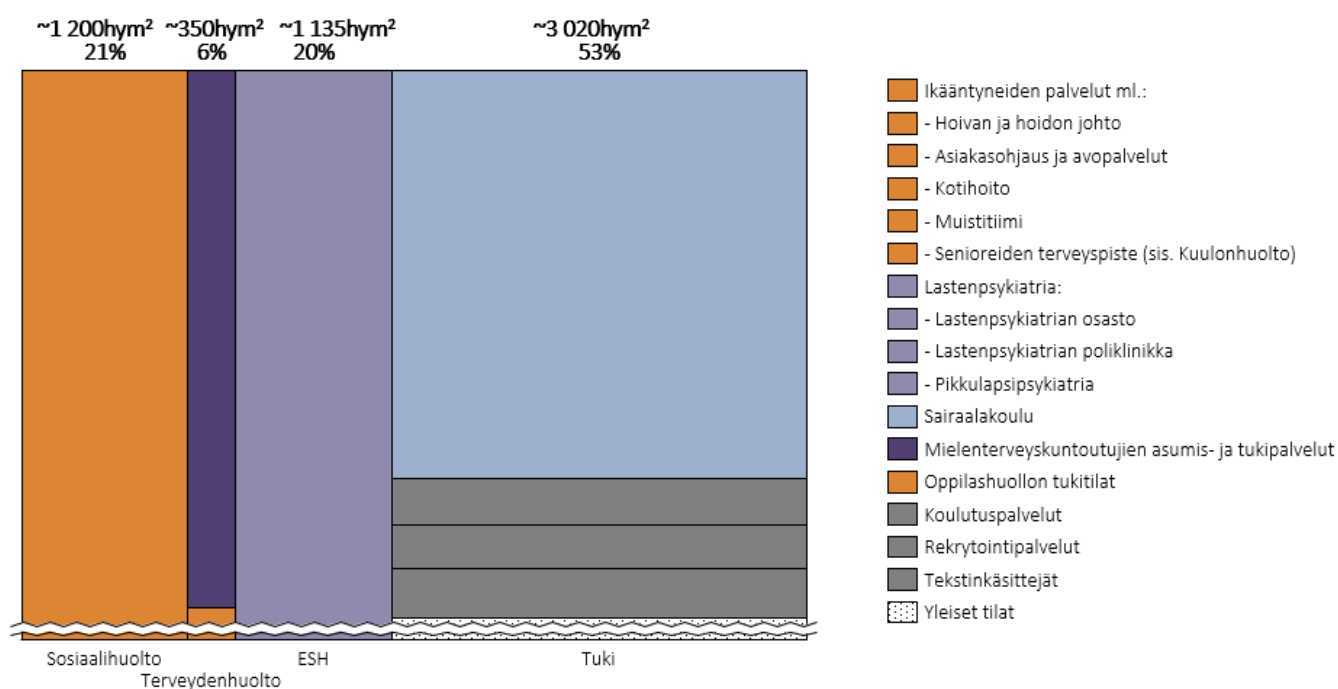
Taulukko 18. Terveystie 1:seen siirtyvä henkilöstömäärä. Ammattierittelyt palveluittain liitteessä 2.

Terveystie 1:seen on suunniteltu sijoitettavan lastenpsykiatrian toimintaa, sairaalakoulu, ikääntyneiden palvelut, oppilashuolto, sekä tukipalveluja. Terveystien 1:seen sijoitetaan kaksi laajempaa kokonaisuutta (ikääntyneet ja lastenpsykiatria & sairaalakoulu), joiden palvelut tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Yhteistyön näkökulmasta on olennaista, että palvelut sijaitsevat lähellä toisiaan. Jatkosuunnittelussa on linjattava, siirretäänkö Syömishäiriöyksikkö Verso, MDFT-tiimi ja lasten ja nuorten terapiapoliklinikka lastenpsykiatrian yhteyteen.

4.4.2 Tilatarve

Terveystie 1 -kiinteistöön siirtyvien toimintojen tulevaisuuden tilatarvetta on arvioitu ensin volyymienusteiden avulla, jonka jälkeen laskennallista tilatarvearviota on tarkennettu yhdessä käyttäjien kanssa tulevaisuuden tilamitoituksen määrittämiseksi. Päivittyneen suunnitelman myötä Terveystie 1 -kiinteistöön siirtyvien toimintojen tilatarve on 5 703 hym² (+tekniset tilat). Tarkempi erittely tilatarpeiden ja kautumisesta eri toiminnoille on esitetty kuvassa 17. ja tarkat tilatiedot löytyvät liitteenä 1 olevasta tilaohjelmasta.

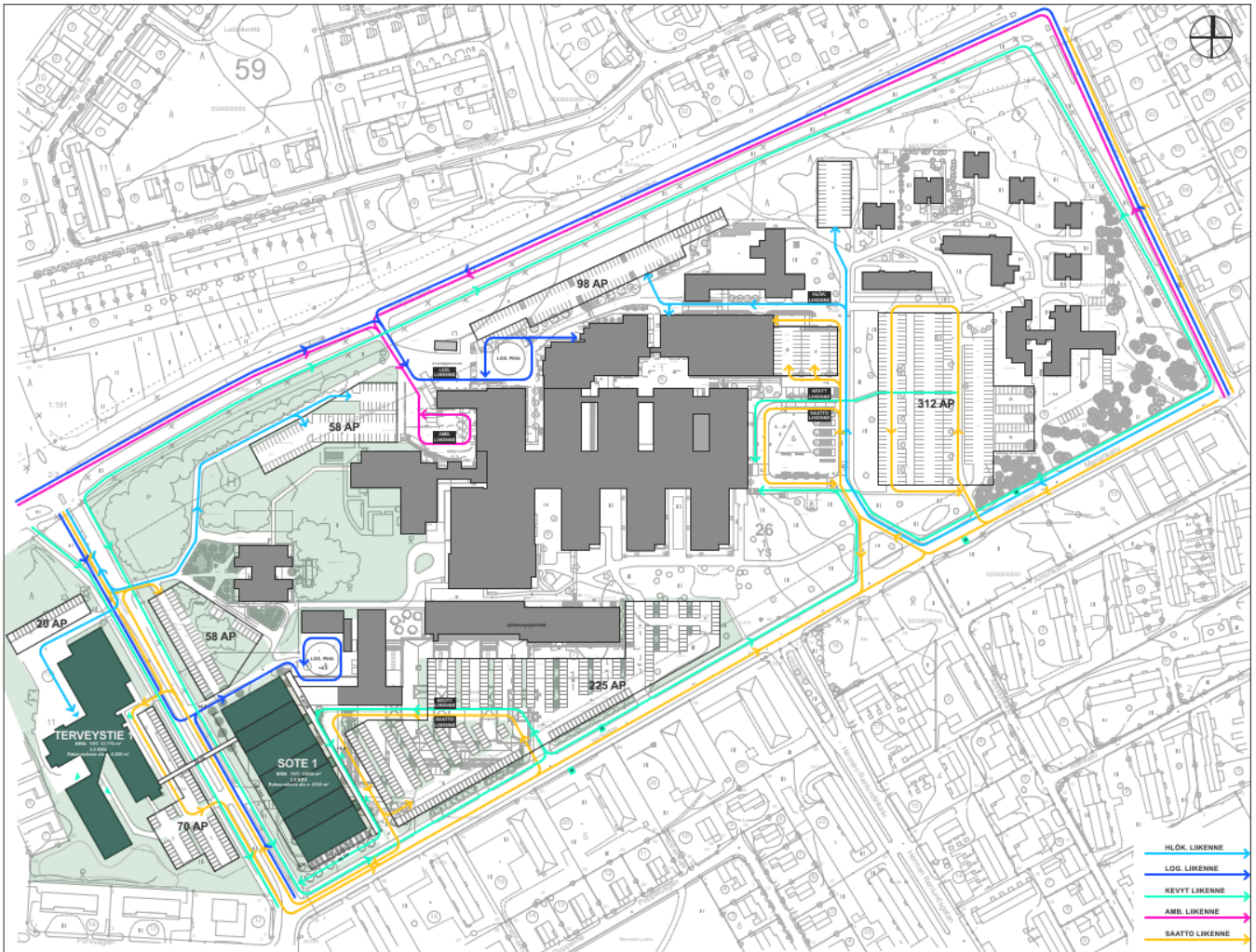
Suunnitelma Terveystie 1:seen siirtyvistä toiminnoista, joiden laajuus on yhteensä ~5 700hym² + tekniset tilat

Kuva 17. Vaihtoehdossa 1 Terveystie 1:seen suunnitellut toiminnot. Yleiset tilat sisältävät ison auditorion ja liikuntasalin. Syömishäiriöyksikkö Versosta, MDFT-tiimistä ja lasten ja nuorten terapiapoliklinikan siirtymisestä lastenpsykiatrian yhteyteen jatkosuunnittelussa.

4.4.3 Sijoittuminen

Kiinteistö pysyy nykyisellä sijainnilla osoitteessa Terveystie 1 (kuva 18).

Kuva 18. Terveystie 1 kiinteistön sijoittuminen Sairaalanmäelle.

Toiminnot sijoitetaan kiinteistöön vastuualue- ja palvelualuekohtaisesti. Lasten psykiatria ja sairaalakoulu on tarkoitus sijoittaa lähelle toisiaan. Ikäntyneiden palveluiden osalta asiakasohjaksen ja avopalveluiden, ja kotihoiton palvelualueet, sekä muistitiimin tilat sijoitetaan lähelle toisiaan ja osittain samoihin tiloihin. Mielenterveyskuntoutujien palveluiden tiimit toimivat myös yhteisissä tiloissa. Molempien kokonaisuuksien osalta osa tiloista on suunniteltu yhteiskäyttöisiksi. Tekstinkäsittelijöiden tiloihin ei ole tunnistettu erityisiä tilatarve vaatimuksia esim. puheentunnistuksen laajentumisen näkökulmasta. Toimintojen tarkempi sijoittuminen arvioidaan arkkitehtien suunnittelutyön jälkeen.

4.4.4 Kustannusarvio

Konseptisuunnittelun yhteydessä laskettiin vaihtoehtoiset tavoitehintaist kustannusarviot uuden SOTE-keskuksen rakentamiselle ja olemassa olevan Terveystie 1 -kiinteistön peruskorjaukselle. Näiden laskelmien pohjalta hankkeen toteutukselle asetettiin kesän 2022 aikana tavoitehinta, joka on esitetty Kokkolan sairaalanmäen kiinteistöstrategiassa. Terveystie 1 -kiinteistölle laskettiin peruskorjauksen ja käyttötarkoituksen muutoksen kustannusarvio sekä erillinen lisähinta julkisivujen raskaammalle korjaukselle. Rakennukselle teetetty kosteustekninen kuntotutkimus ja julkisivujen kuntotutkimus tarkoittaa lisäksi osaltaan korjaustoimenpiteiden suoria kustannusarvioita sekä em. julkisivujen korjaustarvetta.

Terveystie 1 -rakennuksen laajan peruskorjauksen alustavaksi kustannusarvioksi arvioitiin 28 807 000 € (alv 0 %). Tarkemman hanke- ja korjaussuunnittelun avulla voidaan tarkentaa korjaus- ja käyttötarkoituksen muutoshankkeen kustannusarviota, kun pystytään laajemmin arvioimaan nykyisten tilojen soveltuvuutta sinne siirtyville toiminnoille sekä arvioimaan rakennusosien ja taloteknisten järjestelmien tarkempaa korjaustarvetta. Kustannuslaskenta on esitetty Kiinteistöstrategia -dokumentin liitteessä 3.

4.4.5 Muut huomioitavat

Terveystie 1 -kiinteistöön on siirtymässä toimintoja, jotka pystyvät hyödyntämään jo kiinteistössä olemassa olevia tiloja, kuten liikuntasalia, auditorioita, ruokalaa ja pukuhuoneita. Nämä tarpeet on hyvä ottaa huomioon tilojen korjaustöiden suunnittelussa. Tarkat tiedot toimintojen tarpeista on tarkennettu tilaohjelman kommenttiosioon.

Lastenpsykiatrian osalta jäi jatkosuunnitteluun tarkennettavaksi, siirretäänkö Terveystie 1:seen myös lasten ja nuorten terapiapoliklinikka, MDFT-tiimin ja syömishäiriöyksikkö Verson tilat.

5. Yhteenveto

Sairaalanmäen kehittämiseksi on laadittu suunnitelma, jossa Sairaalanmäelle rakennetaan SOTE-keskus, jolla kiireellisenä korvataan elinkaarensa päässä olevan nykyinen pääterveysasema. SOTE-keskus kokoaa saman katon alle vastaanottopalvelut, vammaispalvelut, kuntoutuspalvelut, apuvälinekeskuksen, suun terveydenhuollon, sekä hammas- ja suusairauksien poliklinikan toiminnan, perhekeskuspalvelut, lastensuojelun, lapsiperheiden ja aikuisten sosiaalipalvelut. Uudisrakennuksen rakennustyö on tavoitteena aloittaa vuonna 2024. Uudisrakennuksen tilatarve ~13 400 brm² ja sen kustannusarvioiksi muodostui 45,8 M€ (alv 0 %).

SOTE-keskuksen lisäksi Sairaalanmäelle on tarkoitus keskittää ikääntyneiden palveluja, lastenpsykiatrian toimintaa, sairaalakoulu, mielenterveyskuntoutujien palveluja, tekstinkäsittelijät, koulutus- ja rekrytointipalvelut. Toimintojen tilatarve on ~5700 hym². Soiten lainanottovaltuus ei riitä toteuttamaan samanaikaisesti uusia tiloja kriittisille SOTE-keskukseen suunnitelluille toiminnoille ja Terveystielle suunnitelluille toiminnoille, minkä vuoksi rakentamisen toista vaihetta hieman viivästytetään. Päätös muiden toimintojen sijoittumisesta joko peruskorjattavaan Terveystie 1 kiinteistöön tai uudisrakennettuun SOTE-keskukseen tehdään suunnittelun edetessä. Kustannusero peruskorjauksen ja uudisrakentamisen laajentamisen välillä on vain noin 0,5 M€.

Jatkosuunnitteluun jää linjattavaksi peruskorjataanko Terveystie 1 kiinteistö vai laajennetaanko uudisrakennusta. Tämän lisäksi toimintojen osalta linjattava MDFT-tiimin, lasten ja nuorten terapiapoliklinikan sekä syömishäiriöyksikkö Verson tilojen sijoittumisesta.

6. Liitteet

Kaikki Kokkolan Sairaalanmäen SOTE-keskuksen konsepti- ja toiminnallisen suunnitelman liitemateriaali on määritelty luottamukselliseksi ja tiedot eivät ole julkisesti jaettavissa.

Liite 1: Tilaohjelmat: Sote-palvelujen uudisrakennus ja Terveystie 1

Liite 2: Vuoden 2022 henkilöstömäärät ammattiryhmittäin

Liite 3: Tarkempi kooste tarkastelluista yksiköistä

Liite 4: Tarkempi kuvaus tiimimallin toiminnasta

Liite 5: Terveystie 1 kuntotutkimus ja AHA-kartoitus

Liite 5.1: Terveystie 1, kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus

Liite 5.2: Terveystie 1, julkisivujen kuntotutkimus

Liite 5.3: Terveystie 1, asbesti- ja haitta-ainekartoitus

Liite 1: Tilaohjelmat: Sote-palvelujen uudisrakennus ja Terveystie 1

<Tilaohjelmat erillisessä liite-excelissä.>

Liite 2: Vuoden 2022 henkilöstömäärät ammattiryhmittäin

Taulukko 19. Sote-keskuksen henkilöstömäärä vuonna 2022 ammattiryhmittäin. (*Lähtötiedoissa puutteita, joita tulee tarkentaa.)

	Aikuisten sosiaalipalvelut	Kuntoutus-palvelut*	Perhekeskuspalvelut									Oppilas-huolto	Suun terv.*	Vammais-palvelut	Vastaan-otto-palvelut*	Mielenterveys-kuntoutujien pal-velut
			Äitiys- ja lastenneu-vola	Ehkäisy-neuvola	Lasten-suojelu	Perhe-neuvola + ohjaus	Perheoi-keudelliset palvelut	Perheoh-jaus	Perhe-sosiaalityö	Kotipal-velu	Psykolo-giapalvelut					
Lääkäri						1									30	
Sairaalan-/lähihoitaja															28	10
Asiantuntijahoitaja															6	
Terveystenhoitaja	1		18	2										1		
Palveluneuvoja														1		
Johtava sosiaalityöntekijä	3				2				1					1		
Sosiaalityöntekijä	8				11				6					6		
Sosiaaliohjaaja	14				19	3 (palve-luohjaus)			6	12				8		
Asumiskoordinaattori/-neuvoja	1													1		
Perhetyöntekijä/-tera-peutti	1															
Hammashoitaja																
Ohjaaja								10						9		
Palvelualuejohtaja	1				1 (perhe-keskusp.)									2 + (1)		
Vastuualuejohtaja	1		1		1							1		1 (avoh.)		1
Projektityöntekijä														1		
Toimistosihtööri	4					1	1							5		1
Johdon sihteeri / sihteeri														1		
Muu	2		2 (psyk.), 1 (osastonhoi-taja)		1 (koordi-naattori)	4 (puhet.), 2 (psyk.)	4 (lasten-valvoja)			1 (esihen-kilö)	1 (johtava psykologi)	22		7	3 + 2 (psy-kologi)	
Yhteensä	36	23	22	2	34 +1	11	5	10	13	13	1	23	45 + 7	39 + 7	67	12

Taulukko 20. Terveystie 1 henkilöstömäärä vuonna 2022 ammattiryhmittäin. (*Lähtötiedoissa puutteita, joita tulee tarkentaa.)

	Tukipalvelut*			Ikääntyneiden palvelut*					Oppilas-huolto*	Lastenpsykiatria	Sairaala-koulu*
	Rekrytointi-palvelut	Koulutus-palvelut	Tekstinkä-sittelijät	Asiakasohjaus ja avopalvelut	Kotihoito	Senioreiden terveyspiste	Muistitiimi	Hoivan ja hoidon johto			
Lääkäri											
Sairaanhoitaja											
Asiantuntijahoitaja											
Lähihoitaja					100		2				
Terveystietä						3					
Palveluneuvoja											
Johtava sosiaalityöntekijä											
Sosiaalityöntekijä											
Sosiaaliohjaaja											
Asumiskoordinaattori/-neuvoja							1				
Perhetyöntekijä											
Hammashoitaja											
Suuhygienisti											
Ohjaaja											
Palvelualuejohtaja											
Vastuualuejohtaja											
Projektityöntekijä											
Toimistosihtööri											
Johdon sihtööri											
Muu	10		14		24			10			
Yhteensä	10	N/A	14	25	124	3	3	10	23	~40	N/A

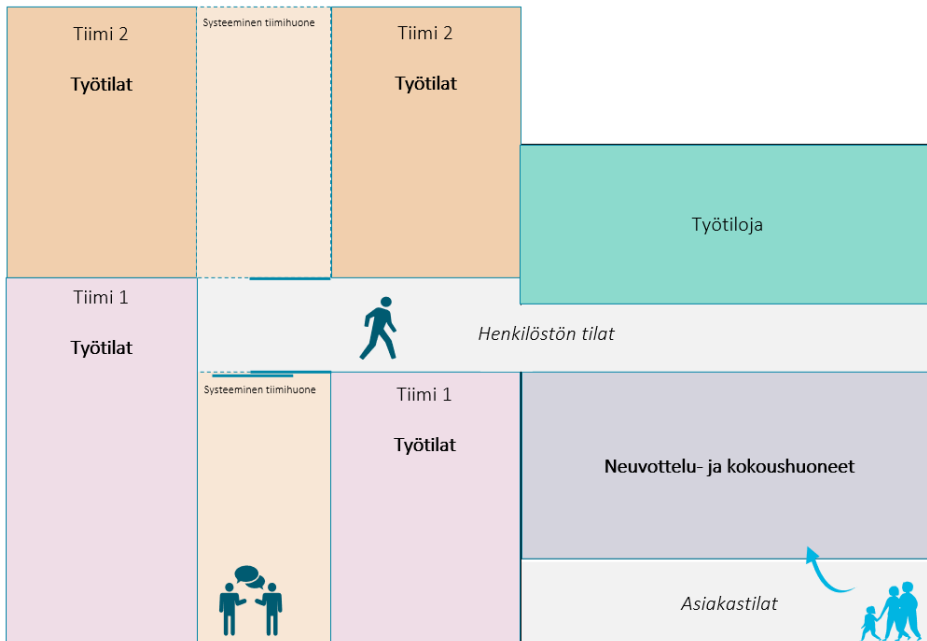
in. (*Lähtötiedoissa puutteita, joita tulee tarkentaa.)

Liite 3: Tarkempi kooste tarkastelluista yksiköistä

Taulukko 21. Sote-keskuksen toiminnot nykyisten suoritus- ja kustannuspaikojen mukaan.
(Huom! Isokylän neuvola ja Koivuhaan hammashoitola eivät ole siirtymässä Sairaalanmäelle.)

Toiminto	Siirtyvät toiminnot (suorituspaikka, PTH ja STH; kustannuspaikka, 4 nro, SOS)
Vastaanottopalvelut	Koivuhaka vastaanotto
	Asiantuntijahoitajat
	Episoditiimi Kokkola
	Kardiologian vastaanotto
	Kiirevastaanotto Kokkola
	Marevan yksikkö
	Vastaanotto Kokkola
	Vastaanotto tiimi 4
	Vastaanotto tiimi1
	Vastaanotto tiimi2
Vammaispalvelut	Vastaanotto tiimi3
	5222 Avohuollon tiimi
	5421 Vammaispalveluiden sosiaalityö
	5422 KehVa hoito ja hoiva
	5423 Henkilökohtainen apu
	5425 Omaishoidon tuki ja vapaat
	5426 Asunnonmuutostyöt
	5427 Määrärahasidonnaiset avustukset kotitalouksille
	5428 Muu tuki ja tilapäishoito (iltapäiväkerho)
	5429 Kuljetus
Suun terveydenhuolto	5226 Palveluasuminen kotiin
	Koivuhaan hammashoitola
	Pääterveysaseman hammashoitola
Perhekeskuspalvelut	Torkinmäen hammashoitola
	4213 Perheneuvonta
	4420 Lastensuojelu
	4410 Perhesosiaalityö
	4252 Perheoikeudelliset palvelut (lastenvalvonta)
	4411 Lapsiperheiden kotipalvelu
	4430 Saraste
	Isokylän koulu
	Isokylän neuvola
	Koivuhaan koulu
	Koivuhaan neuvola
	Mariankadun koulu
	Mariankadun neuvola
	Mariankadun perhesuunnitteluneuvola
	Torkinmäen ehkäisyneuvola
	Torkinmäen koulu
	Torkinmäen neuvola
	Psykologian palveluyksikkö
Mielenterveys ja päihdepalvelut	4641 Kla/Avokuntoutus Siilinpesä
	4642 Tlpi/Puolivälinkoti aikuisten avokuntoutus
Kuntoutus palvelut	Tehostettu kotikuntoutuminen
	Aikuisten/työikäisten kuntoutus
	Apuvälinekeskus
	Ikääntyneiden kuntoutus
	Kokkolan terveyskeskuksen kuntoutus
Aikuissosiaalipalvelut	Lasten ja nuorten kuntoutus
	4534 Ulkomaalaistoiminta Kokkola (korvattavat menot)
	2210 Terveysosiaalityö
	4521 Työvoiman palvelukeskus (TYP)

Liite 4: Tarkempi kuvaus tiimimallin toiminnasta

Kuva 19. Havainnollista kuva perhekeskuspalveluissa hyödynnettävästä tiimimallista.

Liite 5: Terveystie 1 kuntotutkimus ja AHA-kartoitus